

“Miting, direnişçi işçilerin kürsüsü olacak”

BDSP temsilcisi, 24 Ekim’de Kartal’da yapılacak İşçi Emekçi Mitingi’ne dair sorularımızı yanıtladı.

“İşçi ve emekçilerin, gençlerin, kadınların saldırılar karşısında kendi talepleriyle yer alabileceği İşçi Emekçi Mitingi’nin

en güçlü şekilde geçmesi sermaye ve onun temsilciliğini yapanların korkularını büyütecektir.”

S.10

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2021 Özel / 35
9 Ekim 2021

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak56.net

Gerici-faşist rejimi bekleyen zor günler

3

Kürt sorununda burjuva liberal çözüm

Sorunun düzen içi çözümüyle, Kürt halkı gerçek özgürlükten mahrum bırakılmaktadır. Bu, sömürgeci köleliğin devam etmesi demektir.

5

İdlib’de çatışmalı süreç yeniden başladı

AKP şefi, yeni bir mülteci akının olacağını savunarak, batılı emperyalistleri çatışmaya dahil etmeye çalışacak. Yine de bunu başarması kolay değil.

20

Barınma sorunu üzerine

Barınma sorununun paralı eğitim uygulamaları ile bağını kurmadan verilecek bir mücadele en iyi ihtimalle geçici çözümler sağlayabilir.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı üzerine / 1 - Garbis Altınoğlu

S.12

Afganistan hezimetini sonrası iç kavgalar

S.17

Gerici-faşist rejimi bekleyen zor günler

AKP-MHP iktidarı adına her açıdan zorlu bir döneme giriliyor. Ekonomik kriz, siyasal belirsizlikler, pandemi, toplum yaşamında artan hoşnutsuzluklar, iktidar içindeki çatlakların derinleşmesi vb. gibi içeride birikmiş olan çok yönlü sorunların yanı sıra, uluslararası ilişkiler alanında artan gerilimler, önümüzdeki günlerde gerici-faşist rejimi çok daha bunaltacağına benziyor. Özellikle seçim takviminin yaklaşması, iktidarı tüm bu sorunlar karşısında giderek açmazla alıyor.

“İKİ İP, TEK CAMBAZ” DÖNEMİ KAPANIRKEN

AKP-MHP iktidarı son yıllarda uluslararası ilişkiler alanında emperyalist güçler arasında ortaya çıkan çatlaklarda politika yapmayı esas alan bir çizgi izliyordu. Keza, emperyalist dünyada yoğunlaşan hegemonya krizi ve güç mücadeleleri geçici de olsa gerici-faşist rejime kimi manevra alanları da açtı. Ortadoğu’da, somutta ise Suriye ve Libya gibi ülkelerde yaşanan gelişmeler ve bu süreçte NATO üyesi sermaye devletinin Rus emperyalizmi ile geliştirdiği ilişkiler bu olgunun güncel örnekleri olarak öne çıktı.

Gerici-faşist rejim, emperyalistler arası çelişkilerin sunduğu “imkanları” sonuna kadar kullandı. Başını ABD’nin çektiği Batı emperyalizmine göbekten bağlı olan sermaye devleti, bir yandan Karadeniz üzerinden Kafkasya bölgesinde tırmandırılan gerilimde Amerikan politikasını “kraldan çok kralcı” bir tutumla savunurken, öte taraftan Suriye’de Rusya ile iş tutuyor, S400’ler satın alıyor, yeni ekonomik-ticari anlaşmaların altına imza atmanın hesabını yapabiliyordu. “Kazan kazan” bakışı ve günü kurtarma hesabıyla kurulan pragmatist ve karmaşık ilişkilerin elbette bir sonu ve faturası olacaktı. Bir diğer ifade ile “iki ip, tek cambaz” dönemi nihai değildi ve hem ABD emperyalizminin hem de Rusya’nın masasında Türkiye dosyası günden güne kabarıyordu.

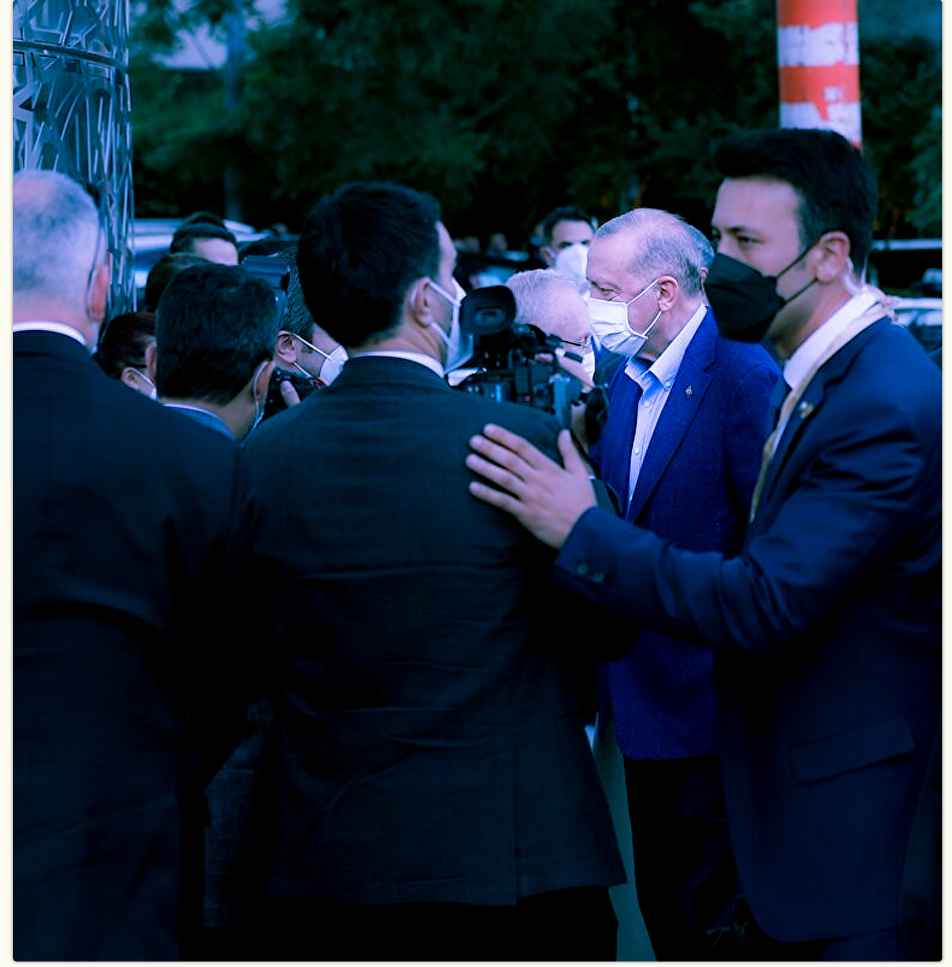
T. Erdoğan’ın BM Genel Kurulu için

gittiği New York’ta gördüğü muamele ve yaşadığı hüsrana, “ip cambazı” için rüyanın sonuna yaklaşıldığını gösterdi. Öyle ki, yaşadığı şokun da etkisiyle olacak, “Daha önce hiçbir ABD lideriyle bu durumu yaşamadım” demek zorunda kaldı. Konuşmasının devamında ise “İki NATO ülkesi olarak şu andaki gidiş pek hayra alamet değil. Benim Başbakan, Cumhurbaşkanı olarak yaklaşık 19 yıllık yöneticilik hayatımda Amerika ile olan münasebetlerimde geldiğimiz nokta malesefi iyi bir nokta değil.” diyen Erdoğan, “Ey Amerika” naraları atma döneminin de kapanmaya başladığını idrak etmiş görünüyor.

BM Genel Kurulu’nda yaşananlar Erdoğan’ın iddia ettiği gibi AKP’nin ABD emperyalizmi ile yaşadığı ilk gerilim ya da en büyük kriz değil. Hatırlanacağı üzere, Irak işgali sürecinde ABD’nin Irak ve Güney Kürdistan politikasıyla uyum sağlamak noktasında “Tezkere Kazası” vb. gerilimler yaşanmış, bunun üzerine işgalci ABD güçleri Güney Kürdistan’daki işgalci Türk askerlerinin başına çuval geçirmişti. Aynı sürecin devamında ise Erdoğan’ın baş danışmanı, “Bu adamı deliğe süpürmeyin, kullanın” diyerek, ABD emperyalizmine tavsiyelerde bulunmuştu. Gelişmelerin devamını biliyoruz; dışarıda ABD emperyalizme tam uyum, içeride “Ergenekon Operasyonları”, “Kürt Açılımı” vb...

ABD ile yaşanan bugünkü gerilim ve tırmanan kriz, henüz kapsamlı yaptırımlar ya da Irak sürecinde olduğu gibi kaba müdahaleler üzerinden ilerlemiyor. Daha çok diplomatik baskılar, söylem düzeyinde kalan tehditlerle işbirlikçi AKP iktidarının çıkıntılı törpülenmeye çalışılıyor. Son örnekte yaşandığı gibi... Ama gelişmelerin seyri, AKP-MHP iktidarı adına Erdoğan’ın da itiraf ettiği gibi ABD ile ilişkiler bağlamında pek de “hayra alamet değil.”

Rusya ile ilişkiler alanı da iktidar açısından kolay bir seyir izlemiyor. Zira, gerici-faşist iktidarın Rusya ile ilişkiler ko-

nusunda attığı her adım, çok geçmeden bumerang misali kendine daha büyük bir fatura olarak dönüyor. Türk sermaye devletinin Ukrayna ve Suriye’de izlediği politika ise henüz büyük bir krize dönüşme de Rusya’yı fazlasıyla rahatsız ediyor. Bu nedenle, Rus emperyalizminin tamamen kendi çıkarları üzerinden şekillendirdiği Türkiye politikası, emperyalist dünyada yaşanacak bir dizi gelişmeye de bağlı olarak hızla başka bir yöne doğru ilerleyebilir. Başka bir ifadeyle, Putin’in Suriye’de, Libya’da ya da başka mecralarda Erdoğan’ın üzerinde durması için sunduğu ipi ne zaman ve ne şekilde keseceği belirsizliğini koruyor. İdlid’de yaşanan son gelişmeler bu yönelimin ilk sinyalleri olarak değerlendiriliyor.

İÇERİDE DERİNLEŞEN AÇMAZLAR

AKP-MHP iktidarı açısından işler ülke içerisinde de pek yolunda ilerlemiyor. Zira iktidarın 2015’ten beri yaşadığı zayıflama süreci çok daha hızlanmış durumda. Gerici-faşist koalisyon, “güçlüyüz, ayaktayız” pozları vererek toplumun karşısına çıksa da içten içe kayıyor. Kürt sorununa yaklaşım, rejim tartışmaları vb. siyasal konulardaki çatlaklar belirginleşiyor. İktidar ve rant kavgası kızıştıkça “içeriden ifşaatlar” dizisine yenileri ekleniyor.

Hal böyleyken toplumsal desteğini de giderek kaybeden bir rejim gerçekliği ile karşı karşıyayız. Düne kadar iktidara destek veren fakat kriz-pandemi ikilisinin yıkıma uğrattığı farklı toplumsal kesimler,

AKP-MHP iktidarı için yaklaşan seçimlerde “çantada keklik” değil artık. Bunun böyle olduğunu son yerel seçimlerde dolaysız olarak gördüler.

Özetle, gerici-faşist iktidar bloğu hem dışarıda hem de içeride 19 yıllık tarihinin en zorlu dönemlerinden birini yaşıyor.

Tablo böyleyken yapılması gereken şey gerici-faşist iktidarın kendiliğinden dağılıp çözülmesini beklemek değildir. Ya da seçim hayallerinin peşinde koşmak da olamaz...

Çünkü, sınıf eksenli toplumsal mücadeleleri geliştirmeksizin; işçi-emekçi kitleler açısından yakıcı hale gelen haklar, özgürlükler ve gelecek talebini sokaklarda örgütleyip odak haline getirmeksizin, açmazları derinleşen ve krizlerle boğuşan sermaye düzenine gerçek ve kalıcı darbeler vurulamaz. Her açıdan karanlık ve boğucu atmosfer dağıtılamaz. İşçilere, emekçilere, gençlere, kadınlara, Kürt halkına, ezilen ve sömürülen tüm kesimlere nefes aldıracak yegâne şey sosyal mücadelelerdir, toplumsal hareketliliğin ileri taşınmasıdır.

Genel olarak sermaye düzenini, siyasal alanda ise gerici-faşist rejimi belirleyen çok yönlü sorunlar, önümüzdeki süreçte bunun imkanlarını giderek olgunlaştıracaktır. Bu noktada sorun, ortaya çıkacak imkanların devrimci bir bakış açısıyla, inisiyatifle ve kararlılıkla sınıf eksenli toplumsal mücadeleleri geliştirmek için ne kadar değerlendirileceği ile ilgilidir.

Kürt sorununda burjuva liberal çözüm

A. Engin Yılmaz

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, geçtiğimiz haftalarda "Kürt sorununa çözüm" konusunda açıklamalarda bulundu ve çözümün adresi olarak TBMM çatısını gösterdi. Meşru muhatap olarak da HDP'yi işaret etti. Hemen akabinde, HDP'nin eski eş başkanı Sezai Temelli, "Çözümün adresi ve asıl muhatabı İmralı'dır" açıklaması yaptı. HDP ise muhatabın doğal olarak Meclis olduğunu vurguladı. Muhatap tartışmaları sürüyorken HDP ayrıca, merak ve heyecanla beklenen "Tutum Belgesi"ni açıkladı.

Deklarasyonun açıklanmasından iki gün sonra, ne diyeceği merak edilen Kandil'den açıklama Cemil Bayık'tan geldi. Bayık, "Muhatap Rêber Apo mudur, değil midir" diye yapılan bir tartışmayı anlamsız ve saptırma bulduğunu açıkladı. Kürtler için böyle bir tartışmanın olmadığını belirtti ve "Kürt sorununun çözüm yeri Meclis'tir, muhatap HDP'dir" dedi. Ayrıca Apo'nun da yıllar önce bunu söylediğine işaret etti. Böylece sadece muhataplık tartışmaları kapanmış olmakla kalmadı, legal ve illegal kanatlarıyla Kürt hareketi, çeşitli Kürt örgüt ve partileri deklarasyon konusunda, demek oluyor ki "Kürt sorununun çözümü" platformunda ortaklaşmış oldular.

"Demokrasiye, adalete ve barışa çağrı" deklarasyonu, Kürt sorunu başta olmak üzere siyasal demokrasi kapsamına giren çeşitli konuların çözümüne ilişkin dört dörtlük bir burjuva liberal çözüm platformu sunuyor.

Bu platform, temelde klasik sosyal demokrasinin platformudur. İstenen Avrupa tipi burjuva demokrasidir. Tam da bu niteliğiyle, burjuva muhalefet partilerinin önemli bir kesimi tarafından da kabul görüp memnuniyetle karşılandı. "Bütün demokrasi güçleri"nin yanı sıra hemen tüm liberal-reformist cephe de umut ve heyecanlara konu oldu. Belli hayal kırıklıkları yaratmış ve "kimi eksiklikler" keşfedilmiş olmakla birlikte, bildirge kimi devrimci halkçı akımların da takdirini kazandı.

Tüm bu gelişmelerle birlikte "Kürt sorununun barışçıl demokratik çözümü, demokratik açılım" ve "demokratik Türkiye" talep ve tartışmaları Türkiye'nin gündemine bir kez daha oturdu. Elbette ki bir ihtiyacın ve zorlayıcı dinamiklerin ürünü olarak...

Sorunun düzen içi çözümüyle, Kürt halkı gerçek özgürlükten ve tam eşitlikten mahrum bırakılmakta, Kürtlere belli tavizler vermek yoluyla Kürt sorununun kısmi reformlarla denetim altına alınması hedeflenmektedir. Bu da sömürgeci köleliğin ortadan kalkması değil, hafiflemiş bir biçimde devam etmesi demektir.

CHP "AÇILIMI" NIN GERİSİNDEKİ NEDENLER

Her şeyden önce Kürt halkının ve demokratik Kürt hareketinin onyılları bulan ve sorunun çözümünü gündeme taşımayı başaran büyük mücadelesi, dolayısıyla da Kürt sorununun burjuvazi için taşınmaz bir yüke dönüşen ağırlığı "Kürt sorununun Meclis'te çözülmesine" ilişkin açılımın yeniden gündeme gelmesinde temel bir rol oynuyor. Öte yandan Batılı emperyalistlerin Türkiye'nin işbirlikçi büyük burjuvazisini Kürt sorununu reformlarla hafifletip yatıştırmak doğrultusunda tavizler vermeye zorladığı olgusu, yeni olmadığı gibi bir sır da değil. Türk devletinin de emperyalistlerin telkinlerine ve baskılarına belli sınırlar içerisinde karşılık vermesinden hareketle, "siyasal çözüm" iddialarının önceki yıllarda da zaman zaman gündeme geldiği ve büyük umutlar yarattığı biliniyor.

AKP'nin, üniter devleti hiçbir şekilde tartışma konusu etmeden, "tek devlet, tek millet, tek bayrak" konusunda da taviz vermeden ama bugünkü tartışmalar-

dan daha "ileri bir açılım"ın ürünü olan "Oslo görüşmeleri", "Habur açılımı", "Çözüm süreci", "Dolmabahçe Mutabakatı" vb. gibi girişimleri bunun ifadesiydi. Bu eksende bir çözüm "Demokratik Cumhuriyet" formu içinde gerçekleşecekti. Muhatap doğrudan İmralı ve Kandil'di, HDP ise aracıydı. Fakat sonraki süreçte AKP'nin resmi inkar ve imha çizgisine geri döndüğünü, Kürt halkına kan kusturan adımlar attığını biliyoruz.

Gelinen yerde, başta ABD olmak üzere Batılı emperyalistler ve Türkiye'nin işbirlikçi büyük burjuvazisi, bir kez daha Kürt sorununun üniter devlet sınırları içinde belli tavizler verilip, yatıştırılarak denetim altına alınmasını istiyor. Uluslararası bir karakter kazanan ve çözümünü dayatan Kürt sorununda belli adımlar atmak, belli sınırlar içinde "sorunu çözmek", söz konusu güçlerin çıkar ve tercihleri için bir ihtiyaçtır. Böyle olmasaydı eğer Kürt sorunu gibi temel bir siyasal sorunda CHP'nin açılım yapması ve kimi burjuva muhalefet partilerinin de buna onay vermesi pek olanaklı olmazdı. El-

bette bir kez daha üniter devlet asla tartışma konusu edilmeden, "tek devlet, tek millet, tek bayrak" konusunda taviz verilmeden "çözülme" isteniyor Kürt sorunu. Kürt hareketinin de buna itirazı görünmüyor, hiç değilse şimdilik.

GERÇEK İKILEM: DÜZEN İÇİ ÇÖZÜM MÜ, DEVRİMCİ ÇÖZÜM MÜ?

"Türkiye'nin çözmesi gereken en köklü sorunu Kürt sorunudur" iddiası ve inancından hareketle "Kürt sorununun barışçıl demokratik anayasal çözümüne" ilişkin öneri ve tartışmalar, önümüzdeki süreçte Türkiye'nin temel gündemleri arasında yeniden öne çıkacak gibi görünüyor. Kürt sorununda bir "burjuva çözüm" arayışı olduğuna ve gündeme de taşınmış bulunduğu göre bu normaldir de. Bugün Kürt sorunu, tek başına Türkiye sorunu olmaktan çıkıp bölgesel ve uluslararası bir karakter kazanmıştır. Irak'ta yarı bağımsız Kürt devleti, Suriye'de fiili özerk yapı ve Türkiye Kürdistan'ında rejimi zora sokan büyük mücadele, bu sonuca yol açan temel et-

menler olmuştur. Bu nedendir ki başta ABD olmak üzere emperyalist odaklar da kendi başına askeri çabaların sonuç vermeyeceğini ileri sürerek, kendi çıkar ve ihtiyaçları doğrultusunda Kürt sorununa “siyasal çözüm” arıyor. Kendi çözümünü Türk burjuvazisine dayatıyor ve Kürt hareketini de kendi çözüm çizgisine kazanmak istiyorlar.

“Savaş politikaları, silah ve çatışma yöntemleri yerine, diyalog ve müzakere seçeneklerinin kendini tarihsel olarak dayattığı ve güncel olduğu aşikârdır. Bunun için sorunlarımızı şiddet aracılığıyla değil, konuşarak, müzakere ederek, diyalog yoluyla çözmek temel düsturumuzdur.”

Bu da “Cumhuriyetin demokratikleşmesi ile doğrudan bağlantılı”dır. “Sivil, özgürlükçü, yeni bir anayasa, gerçek anlamda bir toplumsal sözleşme Türkiye’de yeni bir başlangıcın ve demokratikleşmenin tacı olacaktır” vb... Bildirgede Kürt sorununun çözümüne ilişkin önerilen bu çerçeveye, esası bakımından demokratik Kürt hareketinin de öneri ve çözüm platformudur. Bu, ‘90’lı yıllardan itibaren Kürt hareketinin ortaya koyduğu Kürt sorununun bugünkü “siyasal çözüm” çerçevesi oluyor. Özetle hemen tüm taraflar Kürt sorununda “barışçıl ve adil bir siyasal çözüm” aranması gerektiğini söylüyorlar, bunu savunuyorlar. Çözüm adresi olarak da Meclis’i işaret ediyorlar.

Kürt sorununda “silahsız çözüm-silahlı çözüm”, “savaş ve çatışma yerine diyalog ve müzakere seçenekleri” biçiminde sahte ikilem yaratılarak, içeriği tanımlanmamış bir “siyasal çözüm” her şeyin başı sonu olarak sunuluyor. Bir dizi öteki sorun gibi Kürt sorunu da siyasal bir sorun olduğuna göre elbette ki siyasal bir çözüme konu edilecektir. Bütün sorun, bunun nasıl bir siyasal çözüm olacağıdır. Zira sorunun emperyalist ve sömürgeci egemenlik ilişkilerine dokunmayan düzen içi burjuva liberal-reformist çözümünü de bir “siyasal çözümdür”, sömürgeci egemenliği iç ve dış dayanaklarıyla yıkan, kapitalist düzeni aşan devrimci çözümü de. Dolayısıyla temel ve gerçek ikilem, sorunun “Düzen içi çözümü mü, devrimci çözüm mü?” ikilemi içinde ortaya konulabilir. Elbette ki devrimci kimlik ve bakış açısı korunduğu sürece.

Sorunun düzen içi çözümüyle, Kürt halkı gerçek özgürlükten ve tam eşitlikten mahrum bırakılmakta, Kürtlere belli tavizler vermek yoluyla Kürt sorununun kısmi reformlarla denetim altına alınması hedeflenmektedir. Bu da sömürgeci köleliğin ortadan kalkması değil, hafiflemiş bir biçimde devam etmesi demektir. Bu durumda ulusal sorun çözülmez, ulusal kölelik aşılmaz ama sadece biçim değiştirmiş olur. Bu, sorunun düzen içi, reformcu, anayasal çözümüdür. Ayrıca

bu çözümde emperyalist egemenliğe herhangi bir itiraz da yoktur. Oysa emperyalizm hedef alınmadan, düşman güçler arasında tanımlanmadan hiçbir ulusal kurtuluş düşünülemez. Fakat emperyalist barbarlığın, hedef alınması bir yana, çözümün temel muhatabı olarak kabul edildiğini biliyoruz. Kürt halkının tam eşitliğe ve gerçek özgürlüğe kavuşması için sömürgeci Türk burjuvazisinin sınıf egemenliği aşılmalı ve gerisindeki emperyalist sistemin dışına çıkılmalıdır. Bu devrimdir ve Kürt sorununun köklü ve kalıcı çözümüdür. Türkiye’nin bugünkü kapitalist düzeninin dışına çıkılmadığı ve onun sömürgeci sınıf egemenliği bir devrimle yıkılmadığı sürece, Kürt halkının bir ulus olmaktan kaynaklanan tüm temel ulusal demokratik hakları kazanılamaz.

PROLETARYANIN DEVRİMCİ ÇÖZÜM PROGRAMI

Bugünün Türkiye’sinde derin tarihi ve toplumsal temelleri olan Kürt sorununun gerçek özgürlük ve tam eşitlik temelinde bir çözüme kavuşması bir devrim sorunudur demeyi yadırgayan ve “devrimci”, “sosyalist” olma iddiasında olan geniş bir liberal-reformist sol hareketimiz var. Devrimci halkçı demokratizmin bir bölümünün de soruna dudak bükükleri, izledikleri politika üzerinden yeterince açıktır. Birinci kategoridekiler devrimi kategorik olarak çoktan terk etmiş bulunuyorlar. İkinci kategoriye

girenler ise devrimci çözüm programı karşısına, “Bu, çözümü uzak ve belirsiz bir geleceğe ertelemek demektir” iddiasıyla çıkıyorlar. Aslında temelde bunlar da devrimci çözüme inanmamaktadırlar. Bunu bu açıklıkla ifade etmeseler de politika ve pratikleriyle bu zeminde duruyorlar. Dolayısıyla bilerek ya da bilmeyerek Kürt sorunu gibi kökleri derinde olan temel bir siyasal sorunun reformlar yoluyla Türkiye’nin kapitalist gerici düzeninde kolay ve kestirme bir çözümü olduğuna inanıyorlar. Bu inancın temelsizliğini gösteren örnekler orta yerde duruyorken...

Öteki toplumsal ya da siyasal sorunların olduğu gibi ulusal sorunun da kapitalizm içinde köklü ve kalıcı bir çözümü yoktur demek, kapitalist düzen içinde sorunların belli sınırlar içerisinde reforme edilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Bu, ulusal sorun için de geçerlidir. Ulusal

sorun da kapitalist düzenin sınırları içerisinde belli ölçülerde reforme edilebilir. “Buna bizzat egemen sınıfın kendisi ihtiyaç duyabilir, ya da ezilen ulus halkının mücadelesi bu sonucu doğurabilir. Bu aynı sonuç, devrim uğruna verilmiş zorlu mücadelelerin bir yan ürünü olarak gerçekleşebilir.” “Ya da emperyalist güç dengelerindeki büyük değişimler ya da büyük emperyalist savaşlar sonrasında oluşan yeni gerici güç dengeleri içinde yeni ulusal devletler elbette kurulabilir.” (Kürt sorunu üzerine konferanslar, H. Fırat) Fakat bunun sorunun devrimci demokratik çözümüyle hiçbir alakası olmaz.

Dolayısıyla komünistler, Kürt sorunda tek bir çözüm biçimi olduğu iddiasında değillerdir. Ama Kürt halkına gerçek özgürlüğü ve tam eşitliği ancak devrimin verebileceği iddiasındadırlar. Özgürleşmiş ulusların eşitliğine ve gönüllü birliğine dayalı biricik çözüm yolunun devrim olduğu bilimsel inancındadırlar. Devrim dışında, kapitalist düzen içinde ve sömürgeci burjuvazinin sınıf egemenliği koşullarında, Kürtlerin temel ulusal haklarının masa başı görüşmelerle elde edilemeyeceğini ileri sürmektedirler.

Ama tüm temel demokratik siyasal sorunlarda olduğu gibi Kürt halkının temel ulusal haklarının kazanılması konusunda da şimdiden gündelik bir mücadele sürdürmenin zorunluluğunu da temel görevleri arasında sayar, reformlar uğruna mücadeleyi reddetmezler. Kapitalist Türkiye koşullarında da mücadelenin basıncıyla kimi hakların kazanılabileceği ve kazanılan en sıradan hakın meşruiyetinin tartışma

konusu edilemeyeceğini bilir, kısmi tavizleri de Kürt halkının yararına sayarlar. Bunları iktidar mücadelesinin yan ürünü kabul ederler.

Kapitalist toplum, köklü ve kapsamlı sorunlarla karakterize olan, sömürüye dayanan ve sınıflardan oluşan bir toplumsal düzendir. Ulusal sorun, anti-emperyalist bağımsızlık mücadelesi, barış için savaşım, kadın cinsinin ezilmesi sorunu, gençlik sorunu, çevre sorunu, savaşa ve militarizme karşı mücadele vb. gibi sorunlar, temel demokratik siyasal sorunlardır. Bunların hepsi de kendi içinde büyük önem taşımakta ve çözüm beklemektedirler. Ama her şeyden önce yanıtlanması gereken temel soru, bu sorunların kaynağının yanı sıra bunların çözülmesi önünde hangi sınıfın siyasi iktidarının bir engel olarak durduğudur. Bu sorunların tümünün kaynağı

kapitalist düzene eğer, bu kaynağa vurulmadan, bu sorunların çözümü önünde engel olan burjuvazinin sınıf iktidarı yıkılmadıkça ulusal sorun gibi, bu sorunlar da çözülemez. Dolayısıyla bu sömürü ve baskı düzen, işçi ve emekçiye, ezilen cins olarak kadına, sömürgeci kölelik altında tutulan Kürt halkına, öteki ezilen, sömürülen ve ötekileştirilen toplumsal kesimlere eşitlik ve özgürlük veremez. Bu konularda elde edilebilecek kimi haklar ve reformlar bile ancak burjuva sınıf iktidarına karşı verilecek devrimci iktidar mücadelesi sayesinde olanaklı olabilir.

Sınıfsal içeriğinden söz edilmediği sürece soyut bir şekilde “demokrasi, adalet, özgürlük ve barış” kavramları üzerine konuşmak boş laf yığındır. Yanı sıra günümüz dünyasında da emperyalist gerici taraftan en çok kirlenilen kavramlardır bunlar. Emperyalist barbarlık dünyası yerkürenin her bir köşesini, “demokrasi, adalet, özgürlük ve barış” adına kana ve ateşe bulmaktadır. İşbirlikçi gerici devletler, faşist rejimler de zorbalıklarını, vahşetlerini, işkence ve katliamlarını bu “soylu, cezbedici” kavramlarla gerçekleştirmektedirler. Yazık ki ana gövdesiyle sol hareket bu kavramları sınıfsal içeriğinden soyutlayarak, bunları adeta sınıflar üstü görerek, sınıf ve emekçiler arasında kapitalizm içinde “demokrasi, adalet, özgürlük ve barış”ın kazanılabileceği hayalleri yayıyor. Avrupa tipi burjuva demokrasiden başka bir şey olmayan “Demokratik Türkiye, Demokratik Cumhuriyet” formu içinde “Türkiye’nin bütün sorunları”nın çözülebileceği huzuruyla davranıyorlar.

Oysa o çok özendikleri Avrupa demokrasilerinde dolu dizgin polis rejimlerine doğru gidiliyor. Çıkarılan polis ve güvenlik yasaları bunun örnekleri olarak orta yerde duruyor. Demokrasinin merkezi kabul edilen Avrupa’da olduğu gibi dünya genelinde adım adım gerici tahkim ediliyor. Temel iktisadi, sosyal, demokratik hak ve özgürlükler peyderpey tırpanlanıyor. Sınıf çelişkilerinin ve sınıf mücadelesinin güçlenip sertleşeceği, dolayısıyla da devrim ve sosyalizm seçeneğinin güçlendirilmesi gereken bir döneme giriliyor.

İşçi sınıfı ve emekçi kitleleri, onların tarihsel çıkarlarını temsil etmek iddiasında olan devrimci partilerin, kapitalist düzendeki bütün toplumsal-siyasal sorunlara ilişkin kendi ilkeleri, kendi bağımsız programları ve dolayısıyla da kendi çözümleri vardır. Elbette ki herkes kendi çözümünü gündeme taşıma mücadelesini vermektedir. Devrimci partiler sorunların devrimci çözüm bayrağını yükseltir, toplumsal-siyasal sorunları devrimle çözmeyi hedefler. Devrimcilik iddiası korunduğu sürece başka türlü düşünülemez.

İdlib'de çatışmalı süreç yeniden başladı

E. Bahri

Emperyalist ve siyonist güçlerin desteğini arkasına alan Türk sermaye devletinin İdlib'de kurdurduğu 'El Kaidistan', Suriye'de çatışmaların odak noktası haline gelmiş görünüyor. İşgalci ABD askerleri ile Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) kontrol ettiği Fırat'ın doğusu bir yana bırakılırsa, İdlib 'çözülmesi gereken son düğüm' olarak orta yerde duruyor. Son haftalardaki gelişmeler, Suriye ile müttefiklerinin bu düğümü çözmek için ciddi bir şekilde çabaladıklarına işaret ediyor.

Cihatçı terör örgütlerinin AKP-MHP rejiminin koordinasyonu ile kurdukları 'emirlik', Suriye'nin bünyesinde bir 'ur' gibi tutulmak isteniyor. Bunu hem Suriye'nin toparlanmasını engellemek hem bölge halklarını İdlib'den yayılan şeriatçı zehirle parçalamak için yapıyorlar. Emperyalist-siyonist güçlerin bölgeye dönük kirli hesapları Suriye'nin yeniden toparlanmasını engellemeye odaklı. Amerikancı saray rejiminin yayılmacılık hırsı da aynı amaca hizmet ediyor. Zira mafyatik rejimin Suriye topraklarını ilhak etme histerisi dinmiş değil.

İDLİB'DEKİ ŞERİATÇI TERÖR YUVASINI DAĞITMA KARARI ALINMIŞ GÖRÜNÜYOR

İdlib'deki 'şeriatçı ur' halen Suriye halkları ve Beşşar Esad yönetiminin önemli baş belalarından biridir. M4 Karayolunu işgal eden Türk ordusu korumasındaki cihatçı çeteler Halep, Lazkiye, Hama gibi büyük kentler arasındaki ana bağlantıyı kesiyorlar. Bu da zaten zar zor ayakta duran ekonomiyi iyice zayıflatıyor. Saray rejimi, şeriatçı yapıyı işgalin temel dayanaklarından biri olarak kullanıyor. İşgalci Türk ordusuna dayanarak ayakta kalan bu yapı, çatışma ve savaş ihtimalinin baki kalmasını sağlıyor. Bu ise, bir kent ve çevresiyle sınırlı olsa da Suriye halklarının reddettiği vahşi şeriatçı rejime ayakta kalmak imkanı sunuyor.

Suriye yönetimi haklı olarak, şeriatçı uru topraklarından temizlemek istiyor. 'Direniş eksenli' adıyla anılan Suriye'nin müttefikleri de bu kararı destekliyor. Ancak Vladimir Putin yönetiminin saray rejimiyle kurduğu ilişkiler, bu adımın atılmasını geciktiriyor. Gerçi Rusya da İdlib'in şeriatçı çetelerden temizlenmesini istiyor. Ancak bunu AKP-MHP rejimiyle

arayı bozmadan yapabileceğini var sayıyor. Oysa bunun mümkün olmadığı, döne döne kanıtlandı. Sık sık Putin'in ayağına giden AKP şefi S400, nükleer santral, doğalgaz ihaleleri gibi her biri milyarlarca dolarlık anlaşmalar yaparak, Suriye'deki işgalci konumunu güçlendirdi. Güya İdlib'deki cihatçı terör örgütleri ile 'ılımlıları' birbirinden ayıracak M4 karayolunun açılmasını sağlayacaktı. Oysa tam tersi oldu. Cihatçıları koruyan saray rejimi askeri yığınak yapmaya da devam ediyor. Şeriatçı terör örgütleriyle ortak mesai yapıyor. Katil sürülerinin on binlercesini paralı asker olarak kullanıyor.

AKP-MHP rejiminin oyalama taktikleri ve çevirdikleri kirli dolaplar, Putin yönetimini de şeriatçı çetelere karşı yeni bir hareket başlatılmasına onay verme noktasına getirmiş görünüyor. Son haftalarda cihatçıların mevzilerinin havadan bombalanması, kapsamlı ve hızlı olmasa da askeri hareketin başladığını gösteriyor. Joe Biden'le görüşme hevesleri kurasında kalan Tayyip Erdoğan'ın Putin'in ayağına gitmesi de durumu değiştirmiş görünmüyor. Zira bölgeden yansıyan haberlerden hareketin devam ettiği anlaşılıyor. Bazı kaynaklar, Putin'in Erdoğan'dan Türk ordusunu İdlib'den çekmesini istediğini iddia ediyor. Görüşmenin ardından bir açıklamanın yapılmaması, bu iddiaları kuvvetlendiriyor.

Cihatçı terör örgütlerini hedef alan hava saldırılarının devam etmesi, oyunun eskisi gibi devam edemeyeceğini gösteriyor. AKP sefiyle görüşmeden kısa süre önce, Putin'in Moskova'da ağırladığı Beşşar Esad'la İdlib'deki askeri hareke-

ti görüştüğü belirtilmişti. Görüşmeden sonra Suriye ordusunun ağır silahlar eşliğinde askeri yığınak yaptığına dair haberler geldi. Esad yönetimi, daha önce yaptığı gibi, silahlarını teslim edenlerle anlaşmaya çalışacak. Anlaşmayı reddeden güçlerle ise, savaşın adım adım ilerletileceği bildiriliyor.

SARAY REJİMİ İŞGALDE AYAK DİRİYOR

Tayyip Erdoğan'la avaneleri 10 yıldan beri Suriye'de emperyalist-siyonist güçlerin kullanışlı aparatı olageldiler. Ayrıştıkları tek nokta, Rojava oldu. O da ırkçı histeriden ve Kürt halkına düşmanlıktan kaynaklanıyor. Erdoğan yönetimindeki Türk devleti Suriye topraklarını işgal ederek ve İdlib'deki cihatçı çeteleri koruyarak bu alçaltıcı hizmetçiliğe devam ediyor. Nitekim hem ABD, hem AB, hem Siyonist rejim 'El Kaidistan'ın korunmasından memnunlar. ABD ile Rusya arasında yapılan pazarlıklar sonucunda İdlib konusundaki tutumun eskisi kadar katı olmayacağı belirtilse de bu henüz netleşmiş görünmüyor. Ancak belirtildiği gibi Putin yönetimi İdlib'in cihatçılardan arındırılması konusunda net bir tutum alırsa, ABD'nin El Kaide artıklarını korumak için açık bir tavır alma ihtimali düşük olacaktır.

Cihatçı çetelerin İdlib'den temizlenmesinin önündeki en ciddi engel işgalci Türk ordusunun bölgedeki varlığıdır. İdlib'de ağır silahlarla donatılmış binlerce Türk askeri var. Türk ordusunun koruması ve saray rejiminin sağladığı lojistik destek kesildiğinde, cihatçıların ayakta

kalmaması mümkün değil. Zira temel dayanakları Türk ordusu ve AKP-MHP rejimidir. Saray rejimi, İdlib'den çekilmenin Afrin, Cerablus ve diğer işgal bölgelerinden çekilmeyi de gündeme getireceğini öngörüyor. Bundan dolayı işgali sürdürmekte ısrar ediyor. Batılı emperyalistleri ya da NATO'yu çatışmanın içine çekebilirse, Putin'le köprüleri bile atabilir. Yani yayılmacılık hırsıyla gözü kararan saray rejimi, NATO'dan destek alırsa, Suriye ve müttefikleriyle savaşa girmeye göze alacak kadar zıvanadan çıkmış görünüyor.

'EL KAİDİSTAN'IN YIKILMASI KAÇINILMAZ

İdlib'de kurulan vahşi şeriat rejimini Suriye halklarının ezici çoğunluğu benimsemiyor. Dolayısıyla böyle bir rejimin uzun süre ayakta durması mümkün değil. Bu ise, şu veya bu şekilde İdlib'deki 'şeriatçı ur'un temizleneceği anlamına geliyor. Suriye ile müttefiklerinin kararı net görünüyor. Nitekim bu sürecin başladığını ortaya koyan farklı veriler var. Özellikle hava saldırılarının devam etmesi ve ağır silahlar eşliğinde Suriye ordusunun bölgeye yığınak yapması, belli bir kararlılık olduğunu gösteriyor.

Buna karşın sorunun çözümü çok kolay görünmüyor. Özellikle saray rejimi ile Suriyeli olmayan on binlerce cihatçının varlığı, işi karmaşıklaştırıyor. Bu noktada özellikle saray rejiminin işgalcilikte ne kadar ısrarlı olacağı ve Tayyip Erdoğan'la pazarlıklar yapan Putin'in ne kadar kararlı bir tutum benimseyeceğine bağlıdır. AKP şefi, yeni bir mülteci akının olacağını savunarak, batılı emperyalistleri çatışmaya dahil etmeye çalışacak. Yine de bunu başarması kolay değil.

Öte yandan Suriye yönetiminin, İdlib'deki şeriatçı yapıya uzun süre daha tahammül etmesi mümkün görünmüyor. Önce pazarlık yapıp cihatçıların en azından bir kısmının silahlarını teslim etmesini sağlamaya çalışacaklar. Anlaşmayı reddedenlerle ise çatışmanın devam etmesi kaçınılmazdır.

İdlib ve çevresinde çatışmaların devam etmesi kaçınılmaz görünüyor. 'Cihatçı ur'un temizlenmesi ise, kuşkusuz tüm bölge halklarının hayrına olacaktır. Buna karşın çatışmaların alabileceği boyut ve daha ne kadar süreceği ise halen belirsizdir.

Erdoğan-Putin görüşmesi ve bir çaresizlik hali

“Suriye’den Libya’ya Ortadoğu’da akan kanın, yaşanan yıkımın ve çekilen acıların dolaysız sorumlularından biri de Türk sermaye devletidir. Türkiye’nin dinci-faşist iktidarı Ortadoğu halklarına karşı suç işlemeyi halen de sürdürmektedir. Bunu hem emperyalizm ve siyonizm ile açık-gizli suç ortaklığı yoluyla, hem de kendi gerici-yayılmacı hesapları uğruna yapmaktadır. ... Türk sermaye devletinin kendisi ise halen Suriye’de ve Irak’ta işgalci güç konumundadır. Ayrıca Suriye iç savaşından arta kalan ve Türkiye sınırlarına süpürülen her türden dinci-cihatçı örgütün de açıktan koruyucusudur.” (TKİP VI. Kongre Bildirgesi, Aralık 2018)

Bölgede emperyalizmin tetikçisi olma hevesinin yanı sıra yeni Osmanlılık hayalleriyle yayılmacı politikalar güden ve bu konuda boyunu aşan girişimlerde bulunan Erdoğan, uzun süreden beridir efendileri tarafından “tokatlanıyor”. Dış politikası bir enkazı andırıyor. AKP şefi, yaşadığı açmazı Rusya ve ABD arasında mekik dokumayla aşmak istedi. İki dünya gücü arasında güya stratejik politikalar izlemeyi denedi ve gelinen yerde bir çaresizlik durumuyla karşı karşıya kaldı. ABD ve Avrupa’da eskisi gibi yüz bulamadığı için Putin’e sığınmayı çare olarak görmeye başladı. Ama Putin nezdinde de suçları birikiyor ve zayıflıkları artıyor.

Başka şeylerin yanı sıra, ABD Başkanı Joe Biden’la da “dostluk ilişkisi” yakalayabilmek için çırpınan ve bunun için de Putin’i öfkeleniren adımlar atan Erdoğan, New York’a giderken efendisiyle görüşebileceğinden yana muhtemelen umutluydu. Ne var ki tüm çabalarına rağmen New York’ta Biden’dan randevu koparamadı. “Dünya lideri” Erdoğan NATO’daki konumunu güçlendirme ve Washington ile ilişkileri onarma çabalarının başarısız olmasının ve Biden tarafından aşağılanmanın ardından, “gidişatın hayra alamet olmadığı”nı ilan etti. Yaşadığı hayal kırıklığıyla ABD’ye karşı kükremeye başladı. BM Genel Kurulu dönüşünden bir hafta sonrada da Soçi’de Putin ile buluştu. ABD’de yediği tokatla kendisini çaresizce Rus mevkidaşı Vladimir Putin’in kucağına attı.

Putin ve Erdoğan görüşmesinde konuşulacak ve “açıklığa kavuşturulacak” çok şey vardı. Rusya’nın Türkiye’ye gi-

AKP şefi, yaşadığı açmazı Rusya ve ABD arasında mekik dokumayla aşmak istedi. İki dünya gücü arasında güya stratejik politikalar izlemeyi denedi ve gelinen yerde bir çaresizlik durumuyla karşı karşıya kaldı. ABD ve Avrupa’da eskisi gibi yüz bulamadığı için Putin’e sığınmayı çare olarak görmeye başladı. Ama Putin nezdinde de suçları birikiyor ve zayıflıkları artıyor.

derek baskısını artırdığı Suriye konusu, Türkiye’nin insansız hava aracı tedarik ettiği Ukrayna ile ilişkiler ve Polonya gibi Rusya’yı rahatsız eden konular gündemdedeydi. Afganistan, Libya, Karabağ da görüşmenin gündemleri arasındaydı. Ankara’ya göre, Erdoğan ve Putin Soçi’deki zirvede silah sektöründeki işbirliğinin genişletilmesini de görüştüler. İki ülke arasında denizaltı yapımında da işbirliği görüşülmüştü. Görüşmede Erdoğan, Putin’e Türkiye’de iki nükleer santralin daha inşasında işbirliği yapmayı teklif ettiğini söyledi. Kremlin şefinin de bunu kabul ettiği söyleniyor.

Erdoğan, Suriye’de barışın Ankara ve Moskova arasındaki işbirliğine bağlı olduğunu belirterek, iki ülke arasında giderek güçlenen ilişkilerin avantajlarına vurgu yaptı. Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerin siyasi, askeri, ekonomi ve ticaret alanlarında çok farklı şekillerde kendini gösterdiğine de dikkati çekti.

Putin ise, hem Suriye’ye hem de Libya’da karşı tutumlar içinde olmalarına rağmen Türkiye ile Rusya arasındaki işbirliğinin artık uluslararası düzeyde “başarılı bir şekilde” devam edeceğini belirtti. Rus-Türk işbirliğini övdü ve özellikle

karşılıklı doğalgaz işbirliğine vurgu yaptı. Türkiye’nin doğalgaz arzında Rusya’ya bağımlılığı eski düzeyde olmasa da devam ediyor. 1987 ve 1994 yılları arasında Rusya, Türkiye’nin tek gaz tedarikçisiydi. Doğalgaz sorunu da Putin’in konuyu üzerinde baskı kurma yeteneğini artıracak gibi görünüyor. Türkiye’nin bu kıış 18 milyar metreküp daha fazla doğalgaza ihtiyacı olduğu hesaplanıyor. Azerbaycan bir yana bırakılırsa, Türkiye doğalgazın büyük bir kısmını Rusya’dan alıyor.

Bütün bunların, ABD ve diğer Batı ülkelerinde huzursuzluğa neden olması muhtemeldir. Hatta işi, “Batı’ya karşı Putin-Erdoğan eksenine” vardırırlar bile var. İkili işbirliğine rağmen, Erdoğan ve Putin arasında kimi önemli sorunların varlığını sürdürdüğü biliniyor. Her şeyden önce Suriye’deki savaşta ve Libya’daki çatışmada Türkiye ve Rusya farklı taraflarda yer alıyorlar.

İki devlet başkanı daha görüşmeden önce, “zorlu” bir konu olan Kırım gündeme gelmişti. Erdoğan, yarımadayı Rusya’nın bir parçası olarak kabul etmediğini, Ukrayna olarak gördüğünü belirtmişti. Ukrayna’ya sadece politik değil, savaş uçağı anlaşmasıyla da destek vererek

Putin’in öfkelerini köpürtmüştü. Kiev’in Ankara’dan daha fazla İHA alacağını açıklaması da Moskova’da büyük tepkiye neden olmuştu. Moskova Türkiye’nin bu tavrını zaten biliyordu, ancak Kremlin sözcüsü Dmitry Peskov’un belirttiği gibi Erdoğan’ın Soçi’ye gitmeden kısa bir süre önce yaptığı bu açıklama bir “tatsızlıktı”. Peskov, bunun Soçi’de tartışılmayacağını açıkça belirtti. Suriye’deki son cihatçı kalesi olan İdlib’de “terörist faaliyetlerin” devam ettiğine ilişkin duyduğu rahatsızlığı da dile getirerek, “Bu, Suriye’deki çözüm sürecini bozuyor” dedi.

Bir dizi anlaşmanın yanı sıra silah anlaşmaları da muhtemelen Rusya’yı memnun edecek şekilde tartışıldı. Erdoğan, S-400 füze savunma sistemlerinin yenisini alabileceğine ilişkin ilgisini gösterdi. Türkiye’nin hangi ülkeden hangi savunma sistemlerini satın alacağına kimsenin müdahale edemeyeceğini ve etkilemeyeceğini söyledi. “Kimse”den kasıt, Rusya’dan S-400 satın aldığı için Ankara’ya yaptırım uygulayan ABD’dir elbette. Kendisine ABD ile ilişkilerin bozulması pahasına bu adımı atmaya değip değmediği sorulduğunda, Erdoğan, “Bence

buna değdi, savunmamızı istediğimiz zaman güçlendirebiliriz” yanıtını verdi. Ayrıca, Soçi’den dönüş yolunda ABD’ye isyan edercesine, “1,4 milyar dolar ödedik, ne olacak?” diye de sordu. “Bu parayı kolay kazanmadık. Ya bize uçaklarımızı verirler ya da parayı bize geri verirler.” dedi.

Rusya’dan daha fazla S-400 satın almak, Türkiye’nin Moskova’yı etkilemek için sahip olduğu bir koz gibi görünüyor. Ancak Rusya’nın tutumu çok açık. Moskova’ya göre radikal cihatçılar, Suriye ordusuna saldırmak için İdlib ve çevresindeki Türk askeri mevzilerini kalkan olarak kullanıyorlar. Rusya buna uzun vadede müsamaha göstermeyecek. Dolayısıyla Suriye ordusu er ya da geç İdlib’i geri almak için Rusya’dan yeşil ışık alacak.

Erdoğan, görüşmenin ardından Rusya’nın Türkiye ile işbirliğinin Suriye’de de son derece önemli olduğunu belirterek, “Orada barış, Türkiye-Rusya ilişkilerine de bağlıdır.” dedi. Rus haber ajansı Interfax’ın haberine göre, Soçi’deki Erdoğan, Putin’i kuzey Suriye’deki Türk askerlerine yönelik saldırıları durdurmaya ikna etmek istedi. Ancak Rusya’nın çıkarı daha çok Türkiye’nin Suriye’den çekilmesi olduğu için bu talep itibar görmedi. Dahası, Suriye rejimi ve müttefikleri cihatçıların son kalesi olan İdlib’i geri almak kararlılıklarında ve bu bir zaman meselesi gibi görünüyor. Sonrasında Türkiye’nin Suriye’den tamamen dışarı atılması hedeflenmektedir. Suriye hükümet birliklerinin Moskova’nın desteğiyle son haftalarda hava saldırılarını yoğunlaştırdığı Kuzeybatı Suriye hakkında Putin ile yaptığı tartışma hakkında Erdoğan sadece belirsiz yorumlar yapabildi ve “Bu konuda birlikte adım atılması gerektiğine odaklandık” demekle yetindi.

Erdoğan için Donald Trump ile “iyi bir dost ilişkisi” kurmak çok önemliydi ve yararını da görüyordu. Aynı şey Angela Merkel ile ilişkileri için de geçerliydi. Şimdi ikisi de yok. Erdoğan, Amerikan-Türkiye ilişkilerinin tüm zamanların en düşük seviyesinde olduğunu kaydetti. Avrupa ile ilişkiler de daha iyi görünmüyor. Gözlemciler, Fransa’nın Türkiye’ye karşı tutumunun Avrupa’da daha güçlü bir şekilde etkili olacağı görüşündeler. Türkiye Avrupa karşısında da “tarihi bir düşüş”e geçiyor. Putin ile ortak bir basın toplantısı yapmadan Rusya’nın Soçi tatil beldesinden ayrılması, Erdoğan’ın son dönemde konumunun ne kadar zayıfladığını gösteriyor. ABD ve Batı’ya karşı şu an pek fazla bir seçeneği olmayan Erdoğan, Soçi’de Vladimir Putin tarafından da uluslararası ağırlığı ölçülmek üzere tartıya konuldu ve hayli kilo verdiği tespit edildi.

AB’nin gözünde Türkiye’nin statüsü “düştü”

Geçtiğimiz günlerde, Avrupa Birliği Komşuluk ve Genişleme Müzakereleri Genel Direktörlüğü (NEAR) yeni bir yapılanmayla, Türkiye’yi Ortadoğu ve Kuzey Afrika birimine kaydirdi. Daha önce Ortadoğu ve Kuzey Afrika olan birimin adını da “Güney Komşuları ve Türkiye” olarak değiştirdi. Uzun zamandır Avrupa Birliği içine girmek için çabala-yan, yeri geldiğinde Avrupa devletlerine yaranmak için ikiyüzlüce açıklamalarda bulunan dinci-faşist AKP-MHP iktidarının yönettiği Türk devletinin AB’ye üyelik macerası iyice sarpa sarmış bulunuyor.

Türkiye’nin AB’ye üye olma süreci, 1959 yılına dayanıyor. Sermaye Devleti, 31 Temmuz 1959 tarihinde AB’nin ilk hali olan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET)’na ortaklık başvurusu yapmış, AET Bakanlar Konseyi’nin başvurusu kabul etmesi sonrasında, 12 Eylül 1963 tarihinde Türkiye ile AET arasında Ankara Anlaşması imzalanmıştı. Anlaşmaya imza atan dönemin Başbakanı İsmet İnönü, Avrupa emperyalistlerine yaranmak için, AB’yi “Beşeriyet tarihi boyunca insan zekâsının vücuda getirdiği en cesur eser” olarak tanımlamıştı.

Türkiye’nin AET ile ortaklık antlaşması imzalamasıyla başlayan üyelik süreci, 12 Eylül ‘80 faşist darbesi ile kesintiye uğradı. Süreç, yedi senelik bir aranın ardından, Türkiye’nin 1987 yılında tam üyeliğe başvurusuyla devam etti. 1999 yılında ise Türkiye AB emper-

yalistleri tarafından “aday” olarak kabul edildi. Nihayet 2005 yılında da tam üyelik müzakerelerine başlandı.

Türkiye’deki siyasal gelişmeler, özellikle 2013 yılında yaşanan Haziran Darbesi, 15 Temmuz darbe girişimi vb. süreçler Türkiye’yi AB nezdinde “istikrarsız” aday statüsünde tuttu. Türk sermaye devleti, Avrupalı emperyalistler tarafından o günlerden bu yana türlü bahaneler eşliğinde “AB hukuku”na uymadığı gerekçesiyle oyalanmaya devam etti. Türkiye’nin üyelik süreci uzatıldı-ça uzatıldı ve gelinen yerde Türkiye’nin “statüsü” de değiştirildi. Son hamleyle, AB nezdinde Türkiye Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkeleriyle aynı kefeye konulmuş oluyor.

Gericifaşist iktidar, hükümet olarak iş başına getirildiği 2002 Kasım’ından itibaren AB üyeliği propagandası yaparak, Avrupa “hukukuna”, sözde “demokratik” işleyişine övgüleri hiç eksik etmedi. Yer yer çıkar çatışmalarının yaşandığı süreçlerde ise sahne önünde efelenmelerle ilişkiler gerilimli bir hal aldı. “Eyy Almanya”lar, “Eyy Macron”lar havlarda uçtu.

Kendileri de çoğu zaman kendi hukuklarını ayaklar altına alan Avrupa devletleri, Türkiye’yi AB üyesi yapma gerekçesini, Türkiye’nin hukuklarına aykırı bir şekilde davranması ve demokratik bir işleyiş uygulamaması olarak sunmaktadırlar. Dinci-faşist rejim sözcülerinin “demokrasinin beşiği” olarak tanımladıkları ve topluma bu dü-

şünceyi empoze ettikleri süre boyunca Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliği halen de kabul edilmezken, Türkiye’de biçimsel de olsa Avrupa hukukuna aykırı bir yönetimin iş başında olduğu böylelikle bir kez daha kanıtlanmıştır.

Günümüzde tüm dünyaya hakim olan sistem emperyalist-kapitalist sistemdir. Dünyanın ne tarafına gidilirse gidilsin, yönetim biçimleri (demokratik, monarşi vb.) ne olursa olsun sistemin özünde, işçi ve emekçilerin bir avuç tekel tarafından sömürülmesi vardır. Avrupa devletlerinin tüm dünyaya “övünçle” bahsettikleri “hukuklarının”, “demokratik” yönetimlerinin harcında, işçi ve emekçilerin daha fazla kâr uğruna sömürülen emek gücü, mültecilerin de kanı bulunmaktadır. Tıpkı Türkiye’de ve diğer devletlerde olduğu gibi... AB’nin Türkiye’nin statüsünü Ortadoğu ve Kuzey Afrika birimine kaydırması, bu gerçekliği değiştirmemektedir.

Emperyalist tekellerin pazardan daha fazla pay kapmak uğruna savaşları kışkırttığı ve yakıp yıktıkları ülkelerde de işçi ve emekçileri, yoksul halkların payına kan ve gözyaşından başka bir şey düşmemiştir. Dolayısıyla AB ya da diğer emperyalist birlikler işçi ve emekçiler ile ezilen halklara bundan sonra da insanca bir yaşam vermeyeceklerdir. İnsanın insan tarafından sömürülmediği, gerçek barışın ve hukukun olduğu bir dünya ancak işçi sınıfı ve emekçilerin devrimci mücadeleleriyle kazanılabilecektir.

Dinsel gericiliğe eğitim alanında yeni kurumsallaşma olanakları

AKP-MHP iktidarının son birkaç yıldır gündeminde olan "Diyanet Akademisi"-nin kurulmasına ilişkin kanun teklifine son şekli verilirken, "teklif" in yeni yasama yılında TBMM'ye sunulması bekleniyor. Diyanet İşleri Başkanlığı ve din görevlileriyle ilgili bu düzenlemeyle imam, vaiz ve kuran kursu öğreticilerine "yüksek eğitim" verilmesi amacıyla Diyanet Akademisi kurulması öngörülmektedir. Dinci-faşist rejim, bu düzenlemeyi, "Model din görevlisi ihtiyacını karşılayacak nitelikli din görevlilerinin yetiştirilmesi" gerekçesine dayandırıyor. Diyanet Akademisi konusundaki kanun teklifine göre, Diyanet'e bağlı din görevlisi olarak atanmak için Diyanet Akademisi mezunu olmak gerekecek.

Öte yandan iktidarın hazırlıklarına paralel olarak Diyanet de "dini yüksek ihtisas merkezleri" için bütçesinden yüksek meblağda harcama yapmaktadır. Din görevlilerine mesleki eğitim verilecek akademiler için oluşturulan "dini yüksek ihtisas merkezleri" için son üç yılda 93,1 milyon TL harcama yapıldı. 2021 Yılı Yatırım Programı'na göre, İstanbul Dini Yüksek İhtisas Merkezi'nin yalnızca bakım ve onarımına 8 milyon TL, Elazığ'da 19 bin metrekairelik alanda inşa edilen Harput Eğitim Merkezi inşaatına 22,6 milyon TL harcama öngörüldü. Harput Eğitim Merkezi projesinin toplam maliyetinin ise

69,2 milyon TL olduğu belirtildi.

DİNSEL GERİCİLİĞE YENİ BİR KURUMSALLAŞMA ALANI

Din istismarcısı AKP-MHP iktidarı, toplumsal her alanda dinsel gericiği yaygınlaştırmak için "hummalı bir çalışma" içindedir. Öyle ki, her sene bütçenin aslan payını Diyanet İşleri Bakanlığı'na ayırmakta, dini kurumların neredeyse her yerde açılması için uğraşmaktadır. Dinsel gericiğin yaygınlaştırıldığı alanlardan birini de eğitim alanı oluşturmaktadır. 4 yaşından itibaren küçük çocuklara gerek anaokullarında gerekse mahalle aralarındaki "sıbyan mekteplerinde" dini dersler, Kur'an-ı Kerim okumaları vb. başlıkları altında dinci gerici ideolojiler empoze edilmektedir. Keza yeni eğitim-öğretim yılında liselilere din dersi zorunlu tutulurken, ortaöğretim sınıflarında da öğrencilere sorulmadan dini

içerikli birkaç ders zorunlu hale getirildi. Bir yandan bilimsel içerikli derslerin sayısı azaltılıp, niteliği düşürülürken (biyoloji dersinden evrim konusunun çıkarılması vb.), diğer yandan dini içerikli derslerin sayısı artırılmaktadır.

İktidar temsilcilerinin her fırsatta dile getirdikleri "dindar ve kindar" bir nesil yetiştirme hedefi doğrultusunda çalışmalar devam etmektedir. Son olarak hazırlanan "Diyanet Akademisi'nin Kurulmasına İlişkin Kanun Teklifi"yle bu çalışmalara bir yenisi daha eklenmektedir. Söz konusu düzenleme ile iktidar, dinsel gericiğe eğitim alanında yeni bir kurumsallaşma alanı açmayı hedeflemektedir.

Sistemi sorgulamayan, azla yetinerek "şükür" kelimesini dilinden düşürmeyen, biat eden bir toplum yaratma hedefi, elbette dinci-gerici AKP-MHP rejimi döneminde ortaya çıkmadı. İnsanın insan tarafından sömürülmeye başlandığı ve

özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte oluşan ezen ve ezilen sınıfların olduğu her toplumsal sistemde din, iktidardaki ezen sınıf tarafından toplumu yozlaştırma ve biat ettirme aracı olarak kullanıldı. Türkiye'de de dinsel gericiğe daha cumhuriyetin ilk kuruluşunda bu çerçevede bir araç olarak ele alındı. Fakat dinsel gericiğin bugünkü denli yaygınlaşmasının önu esas olarak 12 Eylül askeri faşist darbesi ile açıldı. Faşist darbe ile toplumsal muhalefete yönelik gerçekleştirilen azgın saldırı sonrası çaresizliğe itilen işçi ve emekçiler, egemenlerin sistemli çabalarının da etkisiyle yeniden dine yönelmeye başladılar. Dinsel gericiğin toplumun tüm gözeneklerine yayılması ve kalıcılığı için sistemli bir şekilde çalışan sermaye devleti, bu çabasında büyük bir başarı elde etti.

Ne var ki bu tür başarıların ömrü sınıf çelişkilerinin alabildiğine keskin olduğu bir ülkede uzun olmaz. Emeğin sömürüsü üzerine kurulu olan düzeni işçi ve emekçilere din sömürüsü ile "kanıksatmaya" çalışan dinci-gerici rejim, başta ekonomik olmak üzere yarattığı tüm krizlerin faturasını işçi ve emekçilere keserek, sonunu hazırlamaya devam etmektedir. Gelinek yerde yaşamlarıyla sınanmaya başlanan işçi, emekçi ve gençler insanca bir yaşam için yükseltecekleri mücadeleler ile bu sonu er ya da geç getireceklerdir.

Eğitim sistemi ek yerleştirmede de sınıfta kaldı

Üniversitelerin eğitime açılmasının ardından ÖSYM ilk ek yerleştirme tercih sonuçlarını açıkladı. Ek yerleştirme sonuçları eğitim sistemindeki çöküşün yeni bir göstergesi oldu. Tıp, dış hekimliği, hukuk gibi bölümlerin dahi kontenjanları boş kaldı. Toplam kontenjanın sadece yüzde 6,2'si, ön lisans bölümlerinin ise yüzde 25'i doldu. Lisansta 134 bin 728 olan ek tercih kontenjanının yalnızca 8 bin 374'ü doldu. Bunun 941'i ise açık öğretim programları. Ön lisans 129 bin 889 olan kontenjana 32 bin 222 öğrenci yerleşti. Toplamda 264 bin 627 kontenjanın yalnızca 40 bin 596'sı dolu.

Boş kalan kontenjanların büyük bir kısmını vakıf üniversiteleri, daha doğru bir tabirle özel üniversiteler oluşturuyor.

Pandemi döneminde eğitim uzaktan işlemesine rağmen fahiş zamlar uygulamaları ile gündeme giren özel üniversitelerin boş kalması, aynı zamanda ekonomik krizin bir göstergesi olarak değerlendiriliyor.

AKP iktidarının bütün teşviklerine ve özendirilmelerine ilahiyat fakülteleri de en az tercih edilen bölümler durumunda. 1.686 kontenjanı olan ilahiyat fakültelerini tercih eden öğrenci sayısı sadece 310 oldu. Kontenjanın sadece yüzde 1,8'i doldu.

Neredeyse her senenin ortak bir tablosu haline gelen boş kalan kontenjanlar "geleneği" ek yerleştirme sonuçlarının ardından da bozulmadı. Ek yerleştirme de ortaya çıkan bir diğer sonuç ise "her

ile bir üniversite" projesinin çöküşünün daha yalın bir şekilde görülmesidir. Toplumun ihtiyaçlarından ziyade AKP iktidarının üniversitelere yönelik müdahaleleri ve sermayedarların ihtiyaçları sonucu pıtrak gibi çoğalan ve plansızca açılan üniversiteler/bölümler eğitim sistemindeki çürümenin adeta aynası haline gelmiştir. İş bulabilmek için birden fazla diplomaya sahip olabilmenin bile bir karşılığının olmadığı bu çarpık düzende, elbette ki öğrencilerin tercihi "taşra" ya da "apartman" üniversiteleri olarak adlandırılan niteliksiz kurumlar olmamaktadır. Ancak tıp ve dış hekimliği gibi iş bulabilmenin garanti olarak görüldüğü alanların dahi boş kalması, bölümlerin niteliksiz hale getirilmesinin,

mesleklerin itibarsızlaştırılmasının ve sağlık alanında çalışma koşullarının kölelik koşullarına dönüştürülmesinin bir sonucudur.

Tıpkı yükseköğrenime geçiş sınavının yansıyan ilk verilerinin ve ilk yerleştirme sonuçlarının gösterdiği gibi, ek yerleştirme tablosu da tüm topluma şu gerçeği anlatıyor:

Sorun, yerleşemeyen, barajı geçemeyen ya da tercih yapma hakkını kullanmayan on binlerce öğrenci değildir. Sorun, eğitim sistemini kendi gerici politikaları ekseninde dönüştürme gayretinde olan, zaten niteliksiz ve güdük olan eğitimi gün geçtikçe daha da niteliksiz hale getiren sermaye iktidarındır. Bu düzenin tüm alanlarında yaşanan çürümeden eğitim sistemi de üzerine düşen payı fazlasıyla almıştır, almaktadır.

M. NEVRA

Kapitalizmin yarattığı konut krizi derinleşiyor

Pandemi ve ekonomik krizle birlikte yaşam koşulları git gide ağırlaşan işçi ve emekçilerin sırtına bir de yüksek kiralar eklendi. Yapılan araştırmalar kira artışlarının son bir yılda yüzde 65'e ulaştığını ortaya koyuyor.

Başta İstanbul, İzmir, Eskişehir gibi büyükşehirler olmak üzere son birkaç aydır ortalama kira asgari ücret sınırlarına dayandı. Kiralardaki artış önemli bir toplumsal sorun olan konut sorununu bir kez daha gündeme getirdi.

Kentsel dönüşüm, mega projeler, taş ocakları, madenler, özelleştirmeler, "doğal afet", savaşlar, tarım alanlarına el konulması, plansız konut inşası gibi pek çok sebep; özetle sermayenin ihtiyaçlarını gözetken kapitalist sistemin işleyişi, işçi ve emekçilerin insanca yaşanabilir konuta erişimini imkansızlaştırdı. Derinleşen konut krizi ile toplumun büyük bir kesimi depreme dayanıksız, nitelsiz, sağlıksız konutlara mahkûm edildi. Kira artışlarının yanı sıra, gençlerin ve emekçilerin bütçelerine uygun kiralık konut bulmaları da zorlaştı. Bu durum inşaat maliyetlerindeki artış, yüz yüze eğitimle birlikte büyükşehirlere geri dönüşün hızlanması gibi nedenlere dayandırılrsa da temel sorun toplumun ihtiyaçlarına değil kâra dayalı kapitalist sistemin kendisidir. AKP-MHP rejiminin işçilerin açlık sınırı altında bir asgari ücrete mahkûm etmesi ise, bu sorunu da daha ağırlaştırıyor.

KIRALAR ASGARİ ÜCRETİ AŞTI

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) hazırladığı konut raporu, son bir yılda İstanbul'da ortalama kiranın 1541 TL'den 2561 TL'ye yükseldiğini gösteriyor. Buna göre, 2021'de yeni kiraya çıkanlar için kiralar geçen seneye göre yüzde 66 oranında zamlandı.

Raporda dikkat çeken bir başka nokta ise, İstanbul'daki boş konut sayısındaki artış oldu. Boş konut sayısı Avrupa'daki diğer kentlerle kıyaslandığında ise ortalamanın üzerindedir. Bu da aslında İstanbul'da boş konut olduğunu, ancak herkes için erişilebilir olmadığını gösteriyor.

CHP'li Veli Ağbaba'nın hazırladığı çalışmaya göre ise İstanbul'da ortalama ev kirası, son bir yılda en az yüzde 63'lük artışla 3 bin 749 TL oldu. Ankara'da ise ortalama ev kirası, 2020'ye göre yüzde 35'lik artışla 1933 TL'ye yükseldi.

KISMI KAZANIMLAR ÇÖZÜM DEĞİL

Konut krizi sadece Türkiye'de değil dünya çapında derinleşiyor. Birleşmiş Milletler'e göre, evsizliğin nasıl tanımlandığına bağlı olarak değişmekle birlikte, dünyada yüz milyon ila bir milyar arasında evsiz insan bulunuyor.

ABD'de yaşayan evsizlerin sayısı 1929 buhranından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. Hane halklarının yarısından fazlası kiralalarını ödeyemezken, çok sayıda kişi evlerinden tahliye ediliyor. Standart alım gücü ölçütlerine göre, asgari ücretli bir işte çalışan bir işçinin, ABD'de tek yatak odalı bir konutun kirasını karşılayabildiği tek bir eyalet dahi yok.

Yaşanabilir, elverişli şartlarda kiralık konuta erişimin zorluğu nedeniyle pek çok ülkede eylemler gerçekleştirildi. Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da konut azlığına ve yüksek kiralara karşı binlerce kişi "yaşam protestosu"na katıldı.

Berlin'de kiralaların 2010'dan bu yana yüzde 86 oranında artmasına karşı binlerce kişinin katıldığı eylemler yapıldı. Evlerin büyük şirketlerinden alınıp kamuya devredilmesi için imza kampanyaları düzenlendi. Sokakta verilen mücadele sonucu "kamulaştırma referandumu" gerçekleştirildi. Çoğunluk kamulaştırmadan yana olsa da referandumun bağlayıcılığı bulunmuyor. Bazen kısmi kazanımlar elde edilse de kapitalizmin döne döne ürettiği konut sorunu yakıcılığını koruyor.

YALNIZCA BARINMAK KONUT KRİZİNİ ÇÖZEMEZ

İnsan onuruna yakışır bir yaşamın

önemli bir parçası nitelikli ve ücretsiz barınma hakkıdır. Barınma, Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'ne göre "yeterli beslenme, giyinme ve yaşam koşullarının sürekli olarak geliştirilmesi ile bağlantılı bir yaşam standardına sahip olma hakkıdır."

Dünyanın büyük bir bölümü barınmakta ancak dünya nüfusunun yaklaşık yarısı konutlarının elverişli sayılması için gerekli niteliklerden yararlanamamaktadır.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'nde elverişli bir konutun aşağıdaki 7 özelliğe sahip olması gerektiği belirtiliyor: *Kullanım hakkının yasal güvenliği, hizmetlerin kullanılabilirliği, ödenebilirlik, erişilebilirlik, oturulabilirlik, konum, kültürel elverişlilik.*

Bu elverişlilik unsurları, sivil toplum örgütleri ve elverişli konut BM Özel Raporörü tarafından şu unsurları kapsayacak şekilde geliştirilmiştir:

"Fiziksel güvenlik, katılım ve bilgi, toprak, su ve diğer doğal kaynaklara erişim, İstimlak, zarar ve yıkıma maruz kalmama, yeniden iskân, mülkün iadesi, tazminat, geri gönderilmeme ve geri dönüş, Yasal başvuru mekanizmalarına erişim; eğitim ve haklara erişimin güçlendirilmesi ve kadınlara karşı şiddet olmaması."

Görüyoruz ki, "insanların başlarını sokabilecekleri bir dama" ulaşmaları insanca yaşam için yeterli değil. Erişilebilir ve güvenli konut hakkı için gerekli çok sayıda kriter bizzat kapitalist örgütler ta-

rafından bile kabul ediliyor.

Asgari ücretle yaşayanlar için bunların bir tanesini bile sağlamak git gide imkansızlaşıyor.

SOVYETLERDE BARINMA

İşçi sınıfının iktidarda olduğu Sovyetler Birliği döneminde konut hakkı anayasa ile güvence altına alınmıştı. Bundan 104 yıl önce gerçekleşen Ekim Devrimi'nin hemen ardından konut sorununun çözümü için hızla adımlar atılmış, yeni teknolojik gelişmeler sağlanmış ve kaynakların sınırlı olmasına rağmen sorun büyük oranda çözülebilmisti.

Sovyetler Birliği, Anayasası'nda yer alan "her ailenin, içinde yaşayan kişi sayısından en az bir fazla odası bulunan konut sahibi olması" temel prensibi ile konutu meta olmaktan çıkarmıştı.

Toplumun ihtiyaçlarına değil kâra odaklı kapitalizmde hiçbir toplumsal sorun çözülemeyeceği gibi konut sorunu da kesin bir çözüme ulaştırılmaz. Bu sistemde bir yanda sayısız konut boş tutulurken bir yanda insanca yaşanabilecek konuttan yoksun milyonlar vardır. Konut ve inşaat kapitalist şirketlerin en büyük kâr kaynaklarından biridir.

İnsanca yaşanabilir konuta erişimin temel bir insan hakkı olduğu gerçeğinden hareketle bu hakkın kazanılması için mücadelenin geliştirilmesi büyük bir önem taşıyor. Ancak kapitalist sistemin yarattığı ve yeniden ürettiği konut krizi ancak işçi ve emekçilerin iktidarda olacağı sosyalizmde gerçek çözüme kavuşturulabilecektir.

BDSP: “Miting, direnişçi işçilerin kürsüsü olacak”

BDSP temsilcisi, 24 Ekim’de Kartal’da yapılacak İşçi Emekçi Mitingi’ne dair sorularımızı yanıtladı.

- 24 Ekim’de gerçekleşecek İşçi Emekçi Mitingi’nin çağrıcılarındansınız. Bize mitingin örgütlenme sürecinden bahsedebilir misiniz?

24 Ekim’de gerçekleşecek İşçi Emekçi Mitingi’ni Bağımsız Devrimci Sınıf Platformu olarak fazlasıyla önemsiyoruz. Pandemi süreci işçi ve emekçilere yönelik saldırıların arttığı bir süreç olarak devam ediyor. Gerici-faşist iktidar ayakta kalabilmek için, özellikle 15 Temmuz sonrasında baskı ve zorbalığa dayalı politikalarını hız kesmeden hayata geçiriyor. Pandemi süreci de baskı ve zorbalığın arttığı bir dönem oldu. İlerici-devrimci güçler polis operasyonları vb. saldırılar ile hareketsiz kılınmaya çalışılıyor. Bu arada pandemi her türlü hak arama mücadelesini engellemenin de bahanesi haline geldi.

Sermaye iktidarı pandeminin yayılmasını engellemek için elle tutulur hiçbir önlem almadı, bilim insanlarının önerilerine kulak tıkadı. Fabrikalar, işyerleri pandeminin merkezi haline gelirken, iktidar tüm adımlarını sermayenin çıkarları doğrultusunda attı. Diğer yandan pandemi önlemi adı altında hayata geçirdiği kısıtlamalarla ilerici-devrimci güçlerin, direnişçi işçilerin her türlü eylemini keyfi bir şekilde yasakladı, eylemlere azgınca saldırdı. Tüm bu baskı ve yasaklara rağmen pandemi sürecinde mevzi direnişler yaygınlaştı. Farklı sektörlerden işçiler başta Kod 29 olmak üzere hak gasplarına, sendikal faaliyetin engellenmesine, kadın işçilere yönelik tacize, mobbinge karşı direnişe geçtiler.

Bugün, işçi sınıfında biriken öfkenin kitlesel bir şekilde açığa çıkması, örgütlü bir düzey kazanması için mevzi direnişlerin yaygınlaşmasının yanı sıra sınıfın parçalı tablosunu giderecek, sınıfı birleştirecek her adım büyük bir önem taşıyor. Büyük küçük demeden bu yönlü atılacak adımların ne kadar önemli olduğunu son 1 Mayıs süreci de yeterli açıklıkta gösterdi. 1 Mayıs sürecinde yan yana gelen direnişçi işçiler, ilerici-devrimci güçler fiili-meşru mücadele bakış açısı ile hareket ettiler. Pandemi önlemi adı altında dayatılan keyfi yasakları kendi meşruluklarına dayanarak teşhir ettiler, boşa düşürdüler.

Geniş işçi kitlelerini harekete geçiremeler de 1 Mayıs günü keyfi yasakları tanınmayarak sokaklarda olunmasının önünü açtılar.

“Emeğimiz ve Özgürlüğümüz İçin İşçi Mitingi” şiarıyla örgütlenecek miting Sinbo direnişçilerinin Ankara yürüyüşü sürecinde tartışılmaya başlandı. Sinbo direnişçileri 1 Mayıs sürecinde atılan adımları büyütme hedefi ile başta Kod 29 olmak üzere sınıfa yönelik saldırılara karşı güçlü bir miting organize edilmesi için çağrı yaptılar. İlk olarak SML direnişçileri, Bakırköy Belediye direnişçileri, Bayrampaşa Belediye direnişçisi, Alba direnişçileri ve Tur Asist direnişçisi ile çağrılarını ortaklaştılar. Direnişçilerin ortak çağrısıyla gerçekleşen toplantılar sonucunda bir dizi sendika, dernek, platform, parti de miting gerçekleştirme kararı aldı.

- 24 Ekim’de gerçekleşecek İşçi Emekçi Mitingi’ni diğer işçi mitinglerinden ayıran ne olacak?

Bu mitingin sendikal bürokrasinin etkisini kırmak açısından önemli olduğunu düşünüyoruz. Sendikal bürokrasi kendisini sınıfın öncüsü olarak göstermeye çalışıyor. Ancak sınıfa öncülük edebilmek şöyle dursun, bürokrasinin kendisi sınıf etkisizleştirmenin, denetim altında tutmanın etkili araçlarından biridir. Bugün DİSK bürokrasisi de dahil olmak üzere sendikal bürokrasi sermaye karşısında uzlaşmacı, müzakereci tutumun ötesine geçemiyor. Başta kendi tabanı olmak üzere işçi sınıfında “içerisinden geçen süreçte bundan fazlası yapılamaz” algısını oturtmak, sınıfın kendi talepleri için fiili-meşru mücadele yöntemlerine yönelmesinin önünü kesmek için büyük

bir çaba sarf ediyor. Kimi yerlerde tabanın basıncı ile bir takım adımlar atılıp direnişler vb. yapılsa da bu mücadeleler çoğunlukla sınırlı kalıyor. Söz konusu adımlar birleşik bir mücadele örgütlenme kaygısından uzak, işçi sınıfını çoğunlukla pasifize eden bir bakışla atılıyor. Bu bakış açısıyla örgütlenen eylemler, mitingler ise görev savmak için yapılan eylemler olmanın ötesine geçemiyor. İşçilerin bu tarz eylemlerde sözünü söyleyebilme imkanı olmuyor. Süreçlerin aktif birer parçası olması gereken işçiler katılımcı olmanın ötesine geçemiyorlar.

Direnen işçilerin çağrısıyla gerçekleşecek bu miting sendikal bürokrasinin işçi sınıfı saflarında oynadığı uğursuz rolü kırmanın araçlarından biri olma potansiyeli taşıyor. Sendikal bürokrasinin özel bir tarzda öncü işçilerin ilerici-devrimci güçlerle buluşmasının önünü kesmeye çalışması, tüm adımlarını buna göre atıyor olması bilinen gerçeklerdir. Direnişçi işçiler ise miting hazırlıkları kapsamında ilerici-devrimci güçlerle yan yana geliyor, tüm süreçleri birlikte planlıyorlar. Mitingin sendikal bürokrasinin değil, direnişçi işçilerin kürsüsü olacak şekilde organize edilmesi de önemli bir yerde duruyor.

İşçi Emekçi Mitingi’nin sendikal bürokrasinin etkisinin kırılması noktasında atılmış mütevazı bir adım olarak görülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kuşkusuz bu etkinin tamamen kırılması sistematik ve uzun vadeli bir çabayı gerektiriyor.

- Miting için nasıl bir hazırlık süreci öngörüyorsunuz?

Miting bileşenleri miting gününün olduğu kadar ön sürecinin de güçlü bir şekilde örgütlenmesi hedefi ile çalışmalarını planlıyorlar. Gebze’den Beylik

düzü’ne kadar yaygın bir kitle faaliyeti örgütlenmesi öngörüyoruz. Ayrıca çalışmalar sadece afiş, bildiri sınırında pratik faaliyetlere sıkıştırılmadan, direniş ziyaretleri vb. örgütlenerek ele alınıyor. Bu kapsamda bir dizi adım atılmış durumda. Bu süreci, ilerici-devrimci güçlerin sınıfa yönelimini birleşik bir şekilde kitle çalışması örgütleyerek gerçekleştirmesi açısından önemli görüyoruz. Kısacası miting süreci miting gününe sıkışan planlamalarla sınırlı kalmayan bir bakış açısı ile ele alınıyor.

- Son olarak yapmak istediğiniz bir çağrı var mı?

Sınıf devrimcileri olarak tüm yoldaşlarımızı, dostlarımızı bu sürecin bir parçası olmaya çağırıyoruz. Sadece miting günü değil, ön sürecinde de tüm güçlerimizle seferber olabilmeli, mitingin güçlü bir şekilde geçmesi için tüm çabamızı ortaya koyabilmeliyiz. Sermayenin ve onun temsilciliğini yapan gerici-faşist iktidarın en büyük korkusunun işçi sınıfının birleşik eylemli tepkisinin açığa çıkması olduğu bilinciyle hareket edebilmeliyiz. Tüm işçi ve emekçilerin, gençlerin, kadınların saldırılar karşısında kendi talepleriyle yer alabileceği İşçi Emekçi Mitingi’nin en güçlü şekilde geçmesi sermaye ve onun temsilciliğini yapanların korkularını büyütecektir. Ayrıca ilerici-devrimci güçlerin sınıf içerisinde bir odak olması konusunda bir adım olacaktır. Ön süreciyle birlikte güçlü geçecek İşçi Emekçi Mitingi işçi ve emekçilerin çözümü kendi birliğinde, örgütlülüğünde görme eğilimini de arttıracaktır.

Önümüzde metal sektöründe TİS süreci ve asgari ücret görüşmeleri var. Güçlü bir şekilde gerçekleşecek İşçi Emekçi Mitingi işçi sınıfının bu süreçlerde de taleplerini daha güçlü bir şekilde sahiplenmesinin önünü açacaktır. Bu basınç oluşturulabileceği koşulda sermayenin, onun temsilciliğini yapan iktidarın ve sendika bürokratlarının geçtiğimiz süreçlerdeki gibi pervasız bir şekilde davranamayacağı ortadadır. Sınıf devrimcileri olarak miting ve ön sürecini bu bakış açısı ile ele alabilmeliyiz.

Ayrıca buradan mitingin imzacısı olmayan emekten yana olan tüm kurumlara da miting sürecine dahil olma ve mitingte katılma çağrımızı yineliyoruz.

Aşı olmak bir haktır, toplum sağlığı için gerekli ve vazgeçilmezdir!

Covid-19 pandemisi son iki yıldır tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de temel sorun olmayı sürdürüyor. Sermayenin demir yumruğu AKP-MHP koalisyonu, en baştan pandemiyi hiçe sayarak, üretimin devam etmesinde tüm sömürücülere özgü bir ısrar gösterdi. Bu süreçte kapitalistlere teşvikler yağdırırken, bizleri fabrikalarda ölümle burun buruna çalışmak zorunda bıraktı. Bilim insanlarının pandemiyi kontrol altına alınması konusundaki haykırışlarını duymazlıktan gelen sermaye iktidarı, hiçbir zaman tam kapanmayı hayata geçirmede. Pandemi önlemlerini "maske-mesafe-hijyen" sınırlarında ele alarak, pandemiyi tüm sorumluluğunu toplumun üzerine yıktı. Bu arada göstermelik bazı önlemlerle de kaş yapayım derken göz çıkardı. Örneğin 65 yaş üstü ve 18 yaş altı üretimin dışındaki kişileri eve hapsederek, onlara zindan hayatı yaşattı. Bir yandan işçi ve emekçileri açlığa terk etti, diğer yandan ise kapitalistlerin kâr ve ihracat rekorları kırmasına olanak sağladı. Tabiri caizse burjuvazinin sefil çıkarları uğruna, pandemi süreci adeta katliama dönüştü.

Temmuz ayından itibaren alınan kısmi önlemleri de rafa kaldıran AKP-MHP iktidarı, pandemiyi artış hızına ve ortaya çıkan farklı varyantlara rağmen normalleşmede ısrar ediyor. Her gün ölen yüzlerce kişi birer rakamdan ibaret kalıyor ve bu durum toplumun geneline kanıksatılmaya çalışılıyor. Hiçbir önlem alınmadan yüz yüze eğitimin başlamasıyla mevcut tablonun gitgide daha da ağırlaşacağı aşıkarken, sermaye iktidarı hala pandemi yokmuş gibi davranıyor. Bu tutumuyla o, önlenemez ölümlere seyirci kalıyor, cinayet işliyor ve toplumsal kırığa yol açıyor.

PANDEMIYE KARŞI EN ETKİLİ ÖNLEM AŞI!

Geçmişte olduğu gibi bugün de salgın hastalıklara karşı en etkili silah aşıdır. Koronavirüs aşısının bulunması, insanlık için son derece umut verici olarak görülebilir fakat ellerindeki tüm maddi ve teknik olanaklara rağmen paraya kıyıp pandemiyi önlemeyenlerin, aşığı da devasa paraları insanlığın hayrı için yatırmaları beklenemezdi. Kapitalist şirketler insanlığı yıkıma uğratan korona pandemisinde de kârlarını düşündüler ve aşığı

patenti kaldırmayarak, yoksul ülkelerde aşığı ulaşımı engellediler.

İnsanlığın acılarından ve sefaletinden kâr devşirmeye çalışan kapitalistler, aşığı yüksek kazançlar elde etmenin aracına dönüştürdüler. Bu nedenle aşığı geçtiğimiz yıl kasım ayında kullanıma sokulmasına rağmen, yoksul ülkelerin işçi ve emekçileri aşığı ulaşmakta hala zorluk yaşıyor. Fikri mülkiyet hakları-patent hakkı gibi kâr odaklı neoliberal politikalar sürdürdüğü sürece insanlık pandemi karşısında yıkıma uğramaya devam edecektir. O nedenle aşığı erişimin önündeki tüm engellerin kaldırılması ve aşının ulaşılabilir olması gerekmektedir.

Ülkemizde aşığı süreci ilk zamanlar kaplumbağa hızıyla ilerledi. Saray çevresi ve burjuvalar erken vakitte aşığı olurken, bizler ancak son birkaç aydır aşığı ulaşabildik. Pandemi başından itibaren şeffaf davranmayan, gerçekleri gizleyerek böylelikle toplumun algısını yönetmeye çalışan sermaye iktidarı, aşığı da aynı pratiği sergiledi. İktidar sözcülerinin süreç içerisinde birbirini tutmayan açıklamalar yapması ve özellikle aşığı konusunda yanlış ifadeler kullanması toplumda bir güvensizlik yaratmış oldu. Oluşan bu güvensizlik ortamında doğal olarak korona aşısına karşı toplumda bir tedirginlik baş gösterdi. Pandemiye karşı toplumsal bağışıklığın kazanılması için bilim insanlarının ifadesine göre toplumun %75-80'inin tam aşılı olması gerekiyor. Fakat aşılama oranına baktığımızda ne yazık ki bu oranın çok çok gerisindeyiz. Bu tablonun böyle olmasının arkasında bir yandan sermaye iktidarının süreci yanlış yönetmesi sonucunda ortaya çıkan te-

dirginlik ve korku hali, diğer yandan ise başta tarikat ve cemaatler olmak üzere azınlık bir kesimin bilim dışı açıklamalar yapması ve ortaya attıkları komplo teorileriyle toplumun bilincini bulandırması yatmaktadır.

Ortaya çıkan bu iki olgu yüzünden aşılama maalesef istenilen düzeye ulaşamamakta ve korona pandemisi de yayılmaya ve tehlike saçmaya devam etmektedir. Türk Tabipler Birliği (TTB) ve değerli bilim insanlarının açıklamalarını baz almayan ve onları sürecin dışında bırakan AKP-MHP iktidarı, salgın önlemlerini ve aynı zamanda aşılama gelinen yerde kendi haline bırakmıştır. Sadece Sağlık Bakanının günlük attığı twitler dışında bir şey yapmayarak, tüm sorumluluğu aynı şekilde bireylere indirgemıştır.

Sermayenin çıkarları dışındaki her şeyi teferruat olarak gören AKP-MHP koalisyonunun, kapitalistlerin isteği doğrultusunda hareket ettiğini attığı her adımda görebilmekteyiz. Fabrikalara zorunlu PCR testi getirerek üretimin aksamamasını sağlamaya çalışması işçileri düşündüğü için değil, sermayenin kârını ve kazancını düşündüğü içindir. Ayrıca bazı yerlerde PCR testinin zorunlu kılınması görüntüyü kurtarmak için atılan adımdır ve bir karşılığı bulunmamaktadır. Aşığı bireyin isteğine bıraktığını söyleyerek buradan demokrasi ve insan haklarına saygı gibi anlamlar çıkarması da tamamen ikiyüzlüce davranıştır ve hiçbir doğruluk payı yoktur. Gerçek şu ki tarikat ve cemaatlerin aşığı karşısında yer alması, AKP iktidarının bu konuda tutuk davranmasına neden olmaktadır. Toplum tedirgin eden sorunlara yeteri kadar açıklamalar

getirilmemekte, insanları aşığı konusunda ikna edici mekanizmalar ortaya konulmamaktadır. Üstüne üstlük AKP, kitle tabanını karşısına almamak için aşığı karşıtlarının önünü açmaktadır. Zorlaşan çalışma ve yaşam koşullarını protesto etmek için yapılan işçi ve emekçi eylemlerini pandemi bahanesiyle yasaklayan rejim, pandemi kurallarını yok sayan aşığı karşıtı eylemlerine izin verebilmiştir. Ayrıca İstanbul Maltepe'de aşığı karşıtı mitinge izin vermeyen Kaymakamı, sonrasında sürgüne gönderen rejimin bu konuda nasıl bir zihniyete sahip olduğu da görülmektedir.

YAŞAMAK VE YAŞATMAK İÇİN AŞI OLALIM!

Aşığı olmak toplumsal bir sorumluluktur. Yaşam hakkına saygı duymanın bir gereğidir. Bizler sadece kendi sağlığımız değil, başkalarının sağlığından da sorumluyuz. Aşığı olmaktan kaçınan birisi sadece kendi sağlığını değil, toplumun sağlığını da tehlikeye attığını unutmamalıdır. Dolayısıyla aşığı olmak bir tercih değil, toplum sağlığı için gerekli ve vazgeçilmez bir uygulamadır. Aşığı olmak bir haktır aynı zamanda. Ulaşılabilir, nitelikli ve ücretsiz aşığı olma hakkımızı sonuna kadar savunmamız gerekmektedir.

Sermaye iktidarına olan güvensizliğimizi aşığı olmama şeklinde dışı vurmamalıyız. Toplum sağlığını tehlikeye atan aşığı karşıtlarının çabalarını boşa düşürmeli ve toplum sağlığı için en tehlikeli olan kapitalist sisteme karşı mücadeleyi büyütmeliyiz.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı üzerine / 1

Garbis Altınoğlu

11 Ekim 1971’de yitirdiğimiz Dr. Hikmet Kıvılcımlı’yı ölümünün 50. Yılı ve 14 Ekim 2019’da yitirdiğimiz Garbis Altınoğlu’nu ölümünün ikinci yılında saygıyla anıyoruz. **Garbis Altınoğlu’nun ölümünden kısa bir süre önce yayınlanan Hikmet Kıvılcımlı’nın Saptamaları Işığında Osmanlı ve Türkiye Tarihine Bakışlar** başlıklı kapsamlı çalışmasının Giriş bölümünü bu vesileyle iki parça halinde sunuyoruz...

Hikmet Kıvılcımlı, kendisini sosyalizm davasına adanmış, ömrünün neredeyse üçte birini cezaevlerinde geçirmiş, Türkiye’nin özgül niteliklerini/ orijinalitesini kavramak için büyük bir uğraş vermiş, Osmanlı ve Türkiye toplumunun yapısını derinlemesine incelemiş bir kişiliktir. O bu özellikleriyle, TKP’nin teori alanındaki kısırlığıyla neredeyse taban tabana karşıt konumda durmaktadır. Buna bağlı olarak o uzun yıllar önce Türkiye toplu-munda dinin yeri ve kadının toplumsal konumu, hattâ bir ölçüde çevre sorunu gibi çok önemli konulara eğilmiş, Türkiye Kürdistan’ının ayrıntılı bir sınıfsal analizini yapmıştı. Bu olumlu özelliğine işaret etmek, kuşkusuz onun bu konularda ortaya koyduğu düşünceleri her zaman ya da genellikle doğru bulmayı, bu görüşlere esas itibarıyla katılmayı gerektir-miyor. Ama Kıvılcımlı’nın daha 1930’ların başlarında bu konuları, araştırmak ve irdelemek amacıyla ele almış olmasının bile çok önemli bir adım olduğu açıktır. Bu anlamda Türkiye devrimci hareketi Kıvılcımlı’dan öğrenmekle yükümlüdür. Onun bu konularda yaptığı katkıların bazılarına kabaca göz atalım.

1930’ların ilk yıllarında kaleme aldığı çalışmalarında Kürt halkının durumunu inceleyen Kıvılcımlı, sadece genel olarak devrimci ve entemasyonalist bir tutum takınmakla kalmamıştı. O, içinde yaşadığı toplumsal cehennemini Kürt halkının ruh hâlini nasıl biçimlendirdiğini de çok çarpıcı bir tarzda dile getirmişti. Örneğin o, “Türkiye’de Ulusal Sorun” başlıklı zengin çalışmasında bu konuda şunları söylüyordu:

“Kürdistan halkı ve özellikle Kürt köylülüğü ekonomik olarak klan-feodal sisteminde yaşıyor. Fakat bu sistem kapitalist ve bezirgân ekonomilerle de içli dışlıdır: Derebeyi-Bezirgân-Kapitalist... Bu dört tür ekonomik ilişkinin arapsaçı

olduğu bu ülkede, bir de ayrıca sömürge-cilik denilen yaman kamçının şakladığını tasarlayalım; artık her zaman ekonominin dört başlı bir canavar gibi şahlandığını ve Doğu köylülüğünü bütün sosyal ve siyasal ilişkilerinde ne kadar şaşkına döndürdüğünü, ne derece antipatileştirdiğini tahmin edebiliriz. Böyle bir ekonomi ve sosyal yapının içinde, Kürdistan halkını saracak psikolojide aynı derecede kargaşalıklar olacaktır. Bu psikolojide egemen nitelik babahan sistemine dayanmaktadır. Fakat babahan psikolojisinin de derebeyi psikolojisine dejenere oluşu, sonra bu soysuzlaşmış psikolojiye -çürüyüp dökülünce ve çözülüp dağılma özelliklerini damgalayan- bezirgân+kapitalist mikrobusunun bir kere girmiş olması, zavallı Kürdistan köylülüğünde iler tutar bir sosyal psikoloji bırakmamıştır. Kuşkusuz bütün bu dört tür sosyal psikoloji özü itibarıyla egemen psikoloji, yani egemen sınıf psikolojisidir. Fakat egemen sınıfların bu soysuzlaştırıcı psikolojisine karşı çıkan alt ve ezilen sınıfların psikolojisi de özü itibarıyla maraba psikolojisinden sıyrılamamıştır.”¹

Daha sonra bu psikolojinin dışavurumlarını ele alan yazar sözlerini şöyle sürdürüyordu:

“Kürdistan yaygınlarının psikolojisinde ilk özellik, ... deşetli ve çarçabuk bir

alınanlıkla her şeyin mutlaka hoş gider olmasını istemek, isteyince de öyle var saymaktır. Sosyal ruhsal çocuklaşmışlık adının verilebilmesi olanaklı olan bu durum belki her insanda vardır...

“Kürdistan köylülüğünde göze çarpan üçüncü psikolojik durum, çelişkili psikolojik durumdur. Bu çelişkiyi şöyle bir diziyle verebiliriz: a) Müthiş yalan söyleme yeteneği, müthiş yalana inanma yeteneği; b) Müthiş kendini beğenme ve övme, müthiş benliksizlik; e) Müthiş küstahlık, müthiş alçakgönüllülük vb...

“Kütleler içinde yayılan bu çelişkiler psikolojisi, kuşkusuz bütün diğerleri gibi köylülüğün kendi ‘özgün malı’ olmaktan çok geleneksel bir din egemen psikolojisinin, babahan derebeyi psikolojisinin artık büsbütün çürümüş ve dağılmış manzarasıdır.

“Pazar yasalarının en kan içici ve parçalayıcı şekliyle Kürdistan’ı kasıp kavurması, değişimin elle tutulur kişisel örneğine, paraya karşı yaman bir zayıflık ruhu doğurtur... Ve paraya tapma en miskin, en az paraya tapma, belki çok az bir şey olduğu kadar en sinik şekliyle yoksul Kürdistan’da hüküm sürer. Konuşulan sözler arasında, en çok yer tutan ‘mecidiye Allah kerim’ ile ‘Allah kerim mecidiye’dir. Beş mecidiyeye bir adamın katil olduğuna tanıklık edilir.”²

Kıvılcımlı’nın bu saptamaları; Kürt halkına karşı eleştirelliğin çok ötesinde bir hoyratlıkla yaklaşmakla birlikte bu halkı yakından tanıyan Abdullah Öcalan’ın söyledikleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir. Örneğin o, bir yerde şöyle diyordu:

“Halkımız ideolojisizdir, moralsizdir ve bu temel kavramlardan koparıldığı için de hayvanlık düzeyine getirilmiştir. Ve istenildiği kadar sömürülür, istenildiği kadar binilir, istenildiği kadar öldürülür ve buna karşı sesi de çıkmaz. Çıksa da hiç kimse ciddiye almaz.”³

O bir başka yerde ise şu değerlendirmeyi yapıyordu:

“Kürt toplumu kadar düşmüş, kendini ifadelendirmekten âciz, başka bir toplum vardır diyemezsiniz. Kimliğini yitirmiş, mantığını yitirmiş. Kimliği olmayanın mantığı mı olur? İradesini ve direnmesini yitirmiş, buna benzer bir sürü özellik. Ayakbağlılığı zincirle bağlıyor, ilkçağa bağlıyor, ortaçağa bağlıyor. Sömürgeciliğin en kötüsüne bağlıyor. İşbirlikçiler it sürüsü gibi. Her birisi bir tarafa bağlıyor.”⁴

Kıvılcımlı, kadın sorunu, daha doğrusu erkek-kadın sorunuyla da ilgiliydi; o, Türkiye devrimci hareketi saflarında erkek-kadın sorununun neredeyse adının bile edilmediği koşullarda, 1968’de kale-

me aldığı ve 1971 başlarında genişlettiği “Kadın Sosyal Sınıfımız” başlıklı makalesinde şöyle diyordu:

“Türkiye’nin öteki sosyal ilişki ve ilişkilerine girebilmek için ve girmeden önce, başlıbaşına bir alt mahkûm sosyal sınıf durumunda olan en büyük mazlum sınıfımız, en büyük sömürülen sınıfımız: Kadın yığınımız üzerinde çok durulmalıdır...

“Bütün sosyal yapımızı, bütün sosyal katlarımızı, bütün sosyal ilişkilerimizi iliklerine dek zehirleyen, soysuzlaştıran hep o boşluğun gizlediği acı gerçekliktir. Her insanımızla birlikte kadınının da değil yalnız yaşantsını, bütünü ile insanlığını, hele bütünüyle mutluluğunu kankıranlaştıran en ağır karmaşık ufûnetlerimiz: Kadın-Erkek sınıflaşmasının yarattığı kölelik durumundan ve tutumundan ve psikolojisinden kaynak alır.

“O nedenle, öteki modern çağ sosyal sınıflaşması ve ortaçağ kalıntısı sosyal sınıf ilişkisi ve çelişkisi konusundan önce, büsbütün ayrı ve ayrıcalı bir önceliği, kadın konusuna vermemezlik edemeyiz. Çünkü Kadın-Erkek sınıflaşması: bir vuruşta, milletimizin yarısını hem sömürge mahkûm sınıf, ezilip soyulan alt sınıf durumuna sokuyor, hem topluma ve insanlığa yabancılaştırıp yitiriyor, yok ediyor.”

Kadın işçilerin emekgücünün acımasızca sömürüsünün hemen hemen tüm geri ve bağımlı ülkeler gibi Türkiye’de de alabildiğine yaygınlaştığı, kız çocuklarına karşı kötü ve ahlâkdışı davranışların, kadına karşı şiddetin ve kadın cinayetlerinin bütün hızıyla sürdüğü dikkate alındığında Kıvılcımlı’nın bu konunun öneminin altını kaim bir çizgiyle çizmiş olması büyük bir değer ve önem taşır. Onun kadın-erkek ayrımı için yaptığı; “milletimizin yarısını hem sömürge mahkûm sınıf, ezilip soyulan alt sınıf durumuna sokuyor” saptaması ile, ulusal zulmün ezen ulusun işçi ve emekçilerini de zehirlediği yolundaki Marksist aksiyom arasında pekâlâ bir paralellik kurabilir ve kendi kadın yoldaşına uyguladığı baskınır erkek işçileri de daha geri bir konuma mahkûm ettiğini söyleyebiliriz.

Kıvılcımlı’nın duyarlı olduğunu bildiğimiz bir başka konu da, bugünlerde özelde Türkiye toplumunun çok daha geniş katmanlarının ve genelde dünyanın gündeminde önemli bir yer tutan çevre

ve düzensiz kentleşme sorunudur. O, Türkiye’den kaçmak zorunda kaldığı koşullarda tuttuğu notlarının 30 Haziran 1971 tarihli bölümünde Sofya’yı anlatırken şöyle diyordu:

“İnsan makinayı, motoru yerin altına, yahut denizin dibine sokmalı. Yeryüzü insanla kuşlara ve yeşil canlılara kalmalı. Fabrikanın topluma yaptığı kapitalist işkencesi önlenmeli... Sosyalizm herhâlde bunun çaresini bulacak. Nedir sanki, üç günlük ömrümüzde yeryüzümüzü kendi kendimize mahşere çevirip haram etmek?”⁵

“Kıvılcımlı notlarının 1 Temmuz 1971 tarihli bölümünde özel araçların yasak edilmesi gibi çok yerinde bir önlem de öneriyordu:

“Özel otomobil yasak edilmeli. Yahut eksozu susturulmuş, gazları kendi kabı içinde hapsedilmiş araçlar bulunmalı. Bisiklet neyine yetmez kişinin?... Genel araçları çoğalt. Yeralı araçlarını çoğalt. Yer üstündeki havayı, ‘lüks’ soysuzlaştırma gazlarıyla ve gürültüleriyle beyinsizleşmek ve sıhatsızlaşmak istemeyen insancıklara temiz, dinlendirici bırak...”⁶

O, notlarının 1 Temmuz 1971 tarihli bir başka bölümünde Sofya’yı anlatır ve kaldığı kaplıcanın görünümünü Bursa’nın Çekirgesi’ne ve oradaki bir dağı da Uludağ’a benzetirken ise şöyle diyordu:

“Zavallı Uludağ’ın başına neler gelmemiş? Çocukluğumda ona ‘Keşişdağı’ dedik... Uludağ da kim bilir bütün başı dumanlı, karlı dağlar gibi ne sulak ormanlıkmış... Hristiyanlığın Keşişleri mi, Müslümanlığın Dervişleri mi... kim yaptıysa, Uludağ bugün daltaşak soyulmuş bir ihtiyaç iskeleti. Her yeri çıplak, sarp, kemikleşmiş kaya. Yara, bere gibi mor, çürük, çarık. Mitoloji Tanrılarının barınacakları yer olmaktan çıkmış.”⁷ O sözlerini şöyle sürdürüyordu: “Sofya, yavaş yavaş Uludağın az meyilli eteklerine doğru tırmanmış. Şehir dağı yıpratıp ormanı yememiş... Orman şehire, şehir ormana yakışmış. Birbirlerini insan insan okşuyorlar. Ne dağın yalçın yabaniliği kalıyor, ne şehrin çığırkan, çılgın yirticiliği...”

“Bir de İstanbul’un çocukkenden andığım güzel ağaçlı yerlerine satır atan insafsız inşaat canbazlıkları gözüm önüne geliyor. Karadeniz topraksızlığından kaçmış aç kalfa, yapı yapmıyor. İmar Müdürlüğü’nü rüşvetle narkozlayıp uyuşturu-

arak, İstanbul’un ‘hissini iptal’ etmeksizin, bağ ve bahçeli derisini yüzüyor, etini kıyma edip kasına, rüyasında görmediği milyon yığıyor. Kemiğini de baltayla kırıp dökerek, dört köşe, dört köşe ‘daire’ diye enayilere satıyor...

“Parselle parsellebildiğin kadar koca şehrin dağı, taşını. Tüm deniz kıyıları, haciağaların tıkadıkları bitişik Çin Şeddi köşklele halka yasak et. 2 milyon insanın suyunu cenderede sıkarak, ‘özel’ teşebbüse ‘sermaye’ biriktir. Bir de bakıyorsun, dört yanı, altı yanı, her yanı, içi, dışı deniz, mavi, su olan tarihler kenti, korkunç taş ve çimento mezarlığı kesilmiş. Hayvan bırakılmamış. Nerede İstanbul’un o tarıncıl servilik kabristanları?”⁸

Bu pasajlarda yazarın, şimdi nüfusu “20 milyona yaklaşmakta olan İstanbul megaköyünün gittiği yönün ipuçlarını daha o günden verdiğini görüyoruz.

Ne var ki Kıvılcımlı, bu erdemlerine rağmen -ya da belki de bu yüzden- aykırı bir insan sayılmış, Partisi tarafından dışlanmış ve binbir emekle ortaya koyduğu düşünceleri sağlığında görmezden gelinmiş ve tartışılmamıştı. Dahası onun çalışmaları 1960’ların ikinci yarısının genç ve militan, ama biraz fazla kibirlili ve hayli dogmatik devrimci hareketi tarafından da genellikle dikkate alınmamıştı. Ömrünün son demlerini bir kez daha Türk burjuva devletinden kaçmakla geçirmek zorunda kalan bu teorisyen ve eylem insanı, ağır hasta olduğu hâlde sosyalist saydığı ya da sandığı ülkelere alınmayacak ve yaşama gözlerini haklı bir kırgınlıkla yumacaktı.

Ölümünün üzerinden 45 yıl geçmiş olmasına rağmen, -bazı istisnalar bir yana bırakılırsa-Kıvılcımlı’nın teorik ve siyasal mirası üzerine hakettiği sayıda kapsamlı çalışma yapılmamıştır. (Ancak böyleli çalışmaların, Türkiye devrimci hareketi ve onun diğer öndegelen figürleri için de yapılmadığını unutmayalım.) Kuşkusuz, Kıvılcımlı’nın görüşlerini ele alan çeşitli makaleler, hattâ bazı kitaplar yayımlanmış, bilebildiğim kadarıyla birincisi Aralık 2001’de Almanya’da, ikincisi Kasım 2008’de Türkiye’de ve üçüncüsü Ocak 2013’de gene Türkiye’de olmak üzere üç sempozyum düzenlenmiştir.

“Doktorcu” olarak nitelenen/ o gelenekten gelen grup, çevre ve bireylerin Kıvılcımlı’ya büyük bir değer biçtikleri ve onu âdeta Marksizmin ustalarından biri

olarak değerlendirdikleri biliniyor. Bu koşullarda onların, Kıvılcımlı’nın temel tezlerini dünya devrimci kamuoyuna ve yabancı akademisyenlere ulaştırma konusunda üzerlerine düşeni yapmadıklarını söylemek gerekiyor. Bilebildiğim kadarıyla bu grup, çevre ve bireylerin hemen hemen hiçbiri, Kıvılcımlı’nın ölümünden bu yana geçen yarım yüzyıla yakın bir süredir bu alanda ciddi adımlar atmamış, yazarın en azından en önemli bir ya da iki temel kitabını İngilizce ya da Fransızcaya çevirme ve yayımlama/ yayımlatma başarısını gösterememişlerdir. Genel olarak teorik yapıtların ve özel olarak da özgün bir dile sahip olduğu söylenebilecek olan Kıvılcımlı’nın yapıtlarının yabancı dillere çevirisinin zorluğu bu gecikmeyi bir ölçüde anlaşılır kılar; ancak mazur göstermez. Benzer, ama daha sert bir eleştirel gözlemi, Kıvılcımlı’nın en önemli yapıtlarından biri olan ve onun 1930’ların başındaki siyasal tutumunu yansıtan YOL dizisini oluşturan kitapların Türkçe basımının ancak 1979’da, yani yazılmalarından neredeyse yarım yüzyıl ve yazarının ölümünden 8 yıl sonra yapılabilmış olması için de yapabiliriz.⁹

Dahası, Kıvılcımlı’nın ne yazık ki henüz gün ışığına çıkamamış edebiyat denemeleri ve romanları da olduğu anlaşılıyor. Demir Küçükaydın, “Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve Kürt Ulusal Hareketi” başlıklı yazısında bu konuda şu bilgiyi veriyordu:

“Kıvılcımlı’nın beş on kadar da romanı bulunmaktadır. Bunlar yeni Türkçe’ye çevrilip yayınlanmayı bekliyorlar.” Kendisini yakından tanıyan ve Vatan Partisi girişiminde onunla birlikte hareket eden Zihni Anadol, otobiyografik yapıtında bu konuda Demir’i doğruluyor, Kıvılcımlı’nın cezaevi koşullarında bir büst yaptığını ve ortasında kendi resminin bulunduğu nakışlı bir halı dokuduğunu belirttiğinden sonra, Kıvılcımlı’nın kabiliyetinin çok yönlü olduğunu ve onun şiirleri ve çeşitli aramalarda elinden alınan onsekiz de romanı olduğunu söylüyordu.

Öte yandan, yazdığı kitaplar, ortaya attığı sorular ve bunlara verdiği yanıtlarla Türkiye devrimci hareketinin bu son derece önemli ve en derinlikli figürüne ve mirasına gösterilen ilgi örneğinin, onun çağdaşı ve yer yer çatıştığı arkadaşı olan büyük şair Nazım Hikmet’e ve onun mirasına gösterilen ilgiye kıyasla çok daha sınırlı olmuştur. Nazım Hikmet hakkında

kimbilir kaç anı ve biyografi kitabı yazılmıştır? Oysa bilebildiğim kadarıyla Hikmet Kıvılcımlı'nın; Emin Karaca'nın *İnadın ve Direncin Adı: Dr. Hikmet Kıvılcımlı*, Tarkan Tufan'ın *Hikmet Kıvılcımlı: Hayatı ve Eserleri* ve Cenk Ağcabay'ın *TKP ve Dr. Hikmet* ve Sadık Göksu'nun *Kıvılcımlı Yazılar-Bilinmeyen Yönleriyle Dr. Hikmet Kıvılcımlı Yoldaş* adlı çalışmalarının dışında doğru dürüst bir biyografisi bile yoktur. "Kıvılcımlı" olarak niteleyebileceğimiz verimli yazar Emin Karaca'nın bile Kıvılcımlı hakkında bir tek kitap yazmışken Nazım Hikmet hakkında beş kitap yazmış olması da bu tuhaflığın bir göstergesidir. (Ülkemizde otobiyografi yazma geleneğinin de görece zayıf olduğu dikkate alındığında Kıvılcımlı'nın, 25 Nisan 1971'den yaşamını yitirdiği 2 Ekim 1971'e kadar geçen günlere ilişkin gözlemlerini ve çeşitli yorumlarını kapsayan ve daha sonra *Günlük Anılar* adı altında yayımlanan bir günlük tutmuş olması, onu bu alanda da istisnaî kılmaktadır.) Aslında, Türkiye sol hareketinin öndegelen kişilikleri hakkında yazılmış yapıtların azlığı gözönüne alındığında Kıvılcımlı bu konuda nispeten talihli bile sayılabilir.

Bu konudaki kısırlığı kısmen, ülkemizde biyografi ve otobiyografi yazma geleneğinin zayıflığıyla açıklayabiliriz elbet. Örneğin, Cumhuriyet'in kumcusu sayılan Mustafa Kemal Atatürk hakkında yazılan biyografik yapıtların sayısı iki elin parmaklarını ancak geçmektedir. Bu yapıtların en önemlileri ise yabancı yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Bunlar; H. C. Armstrong'un yazdığı *Bozkurt*, Klaus Kreiser'in yazdığı *Atatürk, Türkiye'nin Yeniden Doğuşu*, Clair Price'in yazdığı *Atatürk*, Lord Kinross'un yazdığı *Bir Millet'in Yeniden Doğuşu*, Andrew Mango'nun yazdığı *Atatürk, Modern Türkiye'nin Kurucusu* adlı kitaplardır. Bir kıyaslama yapmak için şunu anımsatayım: Tarihçi Karina Urbach'ın verdiği bilgiye göre Alman ulusal birliğinin kurucusu Otto von Bismarck hakkında yazılan biyografik yapıtların sayısı 1998 yılı itibarıyla 7.000'i buluyordu. Ama daha beteri de var: Cumhuriyetin kurucusu olduğu gerekçesiyle putlaştırılan ve son yıllara kadar her vesileyle anılan Mustafa Kemal Atatürk'ün bütün yazılarının bir araya getirilip yayımlanması bu ülkede ancak 2015 yılında gerçekleştirilebildi. Dahası Atatürk'ün, 1903-38 yılları arasında yazdıklarının, yazışmalarının, konuşmalarının vb. tümünü içeren ve 2015 yılı başında tamamlanan 30 ciltlik *Bütün Eserleri*, devlet ya da bir kamu kuruluşu tarafından değil, 15 yıllık bir çalışma sonucunda Kaynak Yayınları tarafından yapıldı. Şunu da ekleyebilirim: Türkiye'nin yakın tarihine damgasını vurmuş olan önemli isimlerden (Enver, Talât ve Cemal

Paşa'lar, Çerkes Ethem, İsmet İnönü, Fevzi Çakmak, Kâzım Karabekir, Rauf Orbay, Fethi Okyar, Recep Peker, Celâl Bayar, Adnan Menderes, Süleyman Demirel, Alpaslan Türkeş, Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan, Kenan Evren, Turgut Özal vb.) kaçının kaç tane biyografisi yazılmıştır? Ya da Osmanlı sultanlarının ve özellikle onların öndegelenlerinden (Çelebi Mehmet, Fâtiht Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman, II. Mahmut, II. Abdülhamit vb.) kaçının kaç tane biyografisi yazılmıştır? Bu sorulara verilecek yanıt Türkiye toplumunun nasıl bir tarihsel bellek(sizlik) sorunuyla karşı karşıya bulunduğunu gösterir. Bu konuya, VIII. Bölüm'ün "Belge Düşmanlığı ve Bir Bellek Tazelemesi" başlıklı alt-bölümünde yeniden döneceğim. Devam edelim.

Ben Türkiye sol hareketinin bu iki önemli kişiliğine -Hikmet Kıvılcımlı ve Nazım Hikmet- duyulan ilginin düzeyi arasındaki dengesizliğin nedenleri üzerinde de durmak istiyorum. Bunlardan biri kuşku yok ki, Nazım Hikmet'in nefis şiirinin büyüyle sarhoş olmayı yeğleyen Türkiye ilerici aydınının yüzeyselliği ve kapsamlı analiz yapma ve teorik emek harcama yetisinin sınırlı oluşudur. Eyleme ve dar pratiğe fazlasıyla yatkın ve kural olarak yüzeysel olan küçük-burjuva Türkiye ilerici aydınının kendisini, "renkli" bir kişiliğe sahip Nazım Hikmet'e kıyasla, mesajını anlaması ve düşüncelerini değerlendirmesi daha/çok daha fazla zihin emeği gerektiren "sıkıcı" Kıvılcımlı'ya daha uzak hissetmesi nesnelere doğası gereğidir.

Bir Hikmet Kıvılcımlı-Nazım Hikmet karşılaştırmasının bir başka ve belki de daha önemli bir yanı, bu iki önemli kişiliğin siyasal duruş ve konumları arasındaki farktır. (Bu fark; ömrü boyunca maddi sıkıntılarla boğuşmak zorunda kalan ve yoksul bir emekçi ailesinin çocuğu olan Kıvılcımlı ile rahat yaşamayı seven ve çoğu zaman da bu olanaklara sahip olan, aristokrat ve burjuva kökenli Nazım Hikmet arasındaki sınıfsal fark, hatta karşıtlıkla yakından ilişkili olmalı.) Önemli bir bölümü bu kitapta da ele alınacak olan ağır hatalarına rağmen, yaşamını işçi sınıfının kurtuluşu davasına adanmış, polis işkencehanelerinden alınmış, çıkmış, gördüğü hatalara ve hatalı eğilimlere karşı görece net bir tavır almış ve burjuva ve küçük-burjuva hevesleri ve yaşam

tarzından büyük ölçüde kopmuş olan ve insanlardan devrim davası için daha çok şey talep eden birincisi, en azından sübjektif olarak komünisttir. Burjuva dünyasından, bu sınıfa özgü alışkanlıklardan ve değer yargılarından kopamayan ve ilkel ve sağlam bir duruştan yoksun olan ikincisi ise tüm iddialarına rağmen, işçi sınıfının kurtuluşu ve komünizm davasına güçlü bir sempati duyan bir yaman sanatçı olmanın ötesine geçememiştir.

Yeri gelmişken üzerinde kısaca da olsa durmamız gereken Türkiye aydınına gelince... O, yüzlerce yıla yayılan Osmanlı'nın ve hattâ daha öncesinin kendine özgü sosyo-ekonomik yapısı üzerinde yükselen ve devleti yüceltme ve ona boyun eğme geleneği temelinde biçimlenmiş bir siyasal kültürün hem mimarı ve hem de daha çok ürünüdür. Osmanlı-Türk siyasal kültürünün kısırlıkla sınırlanmış oluşu, Anadolu topraklarının bilim, felsefe, teknoloji vb. alanlarında son derece çorak oluşuyla yakından ilişkilidir. Gerçekten de Osmanlı toplumu, yüzlerce yıllık yaşamı boyunca bu alanlarda hemen hemen hiçbir kayda değer başarıya imza atamamıştı. Farklı düşünceleri dinleme, tartışma ve bilimsel kuşkuculuk ve araştırma geleneğinden yoksun olan bu toplum, kendi üniversiteleri sayılan med-

reselerde sınırlı bir matematik, mantık ve metafizik eğitiminin yanısıra ağırlıklı olarak Kuran, Kuran yorumu, fıkıh, kelam, teoloji, astroloji gibi sözde bilimlerin öğretimiyle yetinmiş ve en fazla Arap ve Fars kaynaklı yapıtları ve bu kaynaklar aracılığıyla Türkçeye/ Osmanlıcaya çevrilen antik Grek felsefesini inceleme noktasına kadar derleyebilmiştir.

Taner Timur bu konuda şöyle diyor:

"Gerçek anlamıyla Osmanlılarda felsefe yoktu. Çünkü özgür düşünce yoktu. Felsefenin varlık ve bilgi teorileri ile ilgili sorunları, Osmanlı kültüründe ilahiyat ilimleri çerçevesinde yer alıyorlardı. Bunun dışında bugün 'doğa bilimleri' olarak isimlendirdiğimiz ilimler, Osmanlı Devleti'nde Aristo'dan naklen Ortaçağ Avrupası'nda mevcut oldukları biçimde yaşıyordu. Modern anlamda bilimler 17. yüzyılda ortaya çıkmaya başlamış ve Batı'da bu yüzyılda skolastik düşünce ile bilimsel düşünce birbirinden ayrılma yoluna girmişlerdir. Osmanlı Devleti bu ayrımı gerçekleştirmediği ve skolastik

zihniyeti devam ettirdiği için Avrupa ile birlikte 'batılılaşmamış' ve yerinde sayarak 'doğululaşmış'tır."¹⁰

Bunda Kanuni Sultan Süleyman döneminde ulemanın başı olan şeyhülislâmın yetkilerinin artırılması, ulemaya yeni ayrıcalıklar tanınması (vergiden bağışık tutulma, mal ve zenginliklerine el konmasının yasaklanması vb.) ve böylelikle giderek tutuculaşan bu katmanın âdeta bir aristokrasi konumuna gelmesinin sağlanması da rol oynadı. 16. ve 17. yüzyılda Avrupa'da pozitif bilimler alanında yaşanan gelişmeye değinen Adnan Adıvar Osmanlı'nın bu alandaki durumuna değinirken şöyle diyor:

"İşte en belirli çizgileriyle özetlemeye çalıştığımız bu ilim hareketinden Osmanlı Türkiyesi'nin asla haberli olmadığı, yukarıki sayfaların okunmasıyla anlaşılır. *Anatomi, hep İbni Sina'nın ve nihayet İbn Nefis'in anatomi ve fizyolojisi, tıp, ufak tefek gözlemlerin eklenmesiyle, Galenos ve İbni Sina'nın tıbbidir. Kopernik'in bütün bir sistemi yıkan keşfinden Osmanlı Türkiyesi haberli olmak şöyle dursun, Takyeddin rasathanesi, 'rasad-i cedid' diye hâlâ Ptolemaios astronomisi üzerinde çalışıyordu. Kısacası Türkiye bu devirde müspet ilimler noktasından, dışarıya karşı kuvvetli bir setle kapanmış ve âdeta Batı'yla hiçbir teması olmamış gibidir."¹¹*

Burada yazarın değinmediği ya da değinmemeyi yeğlediği bir başka önemli ayrıntı da şu: Osmanlı döneminde 1577'de Sultan III. Murat döneminde, daha çok astrolojik gerekçelerle bir rasathanenin kurulmasına izin verilmişti. Bu amaçla görevlendirilen Takiyüddin ya da Takyeddin adlı Osmanlı matematikçisi ve astrologu bu rasathaneyi gereken âletlerle ve zengin bir kitaplıkla donatmış ve bir dizi gözlem yapmıştı. Ancak bilimin öneminin kavranmadığı dönemin siyasal ortamında çıkarılan dedikoduların ve kaçınan batıl inançların etkisi altında kalan aynı padişah üç yıl sonra rasathanenin kapatılmasını kararlaştırmış ve Osmanlı devleti tarihinde kurulan bu ilk ve tek rasathaneyi yıktırmıştı. Türkiye'nin yeni bir rasathaneye kavuşması için ise 1911 yılının beklenmesi gerekecekti.

Aynı konuya eğilen Fuat Köprülü, daha 1927'de kaleme aldığı "İlim ve Mefkûre" (= "Bilim ve Ülkü") başlıklı yazısında bu çoraklığı şu sözlerle anlatıyor:

"Türk'ün maddi ve manevi alanlardaki bu etkilerini karşılaştırdığımız sonuç şudur: tarihin hiçbir döneminde manevi kuvvetimiz maddi kuvvetimizle orantılı olmamıştır. Fikir ve sanat alanında kendisini gösteren manevi kuvvetimiz, her zaman siyaset ve askerlik alanında kendini gösteren maddi kuvvetimizden çok aşağıda kalmış, onunla eşit

sayılabilecek bir mertebeye asla yükselmemiştir.”¹²

Köprülü’ye şöyle bir düzeltme ekleyebilirim: Eğer bir toplum ve/ ya da devlet, “Fikir ve sanat alanında kendisini gösteren manevi kuvveti”ni geliştiremezse “siyaset ve askerlik alanında kendini gösteren maddi kuvveti”ni de sürdürmeyecek, bu ikinci alanda da geri kalacak ve bu kuvveti zayıflığa dönüşecektir. Bir zamanlar Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika’nın en güçlü devleti olan, ama 18. yüzyılın ortalarından itibaren gerilemeye başlayan ve kapitalist Batı’nın bir oyuncuğu hâline gelen Osmanlı devletinin tarihi, bu kuralın en parlak kanıtıdır.

Onlarca yıl Batı Avrupa ülkelerinde kalmış ve bu arada bazıları Paris Komünü de içinde olmak üzere bir dizi önemli siyasal olaya tanık olmuş olan Jön Türklerin olsun, İttihat ve Terakki’yi oluşturan kadroların olsun, içinde yaşadıkları Osmanlı ve Avrupa toplumunun tarihini ve o günkü yapısını incelememiş ve bu temelde ortaya hiçbir ciddi düşünce, analiz, program koyamamış olmaları, Türkiye aydınının yüzeyselliğinin en çarpıcı örneklerinden birini oluşturur. Şevket Süreyya Aydemir bu konuda şöyle demişti:

“... Bu konuda ve 1908’den önce, İttihat ve Terakki veya benzeri teşekküller tarafından meydana atılmış hiçbir bilimsel tez veya bilimsel eser yoktur...”

“... Aynı teşekküllerin, yurttaki sosyal ve ekonomik durumlar hakkında yapılmış, yayınlanmış, sistematik eserleri de yoktur. Ve Avrupa’da yıllarını harcayan bunca aydın ve yarı-aydının nasıl olup ta bu kadar verimsiz kalabildiklerine hayret etmemek kabil değildir.”¹³

Ancak burada bazı kısmî istisnalardan da söz edebiliriz. Paris Komünü devriminde yer alan Reşat Bey adlı bir Osmanlı aydını, *İbret* gazetesinin 5 Haziran 1872 tarihli nüshasında yayımlanan “Devair-i Belediye Tarafdararı” başlıklı yazısında Komün devrimini anlatırken şöyle demişti:

“18 Mart devrimcileri cumhuriyetin sürüp gitmesini isteyenlerdir. Bunlar cumhuriyeti sağlam temellere oturtmak emelini besleyen gerçek yurtseverlerdir. Bu devrimciler haklıdır ve görevlerini yapmışlardır.”¹⁴

Komün’ün tarihsel önemini ve sınıfsal niteliğini kavramaktan uzak olsalar da, aralarında Namık Kemal ve Ahmet Mithat’ın da bulunduğu başka bazı Osmanlı aydınları da yazdıkları yazılarda Komün’ü savunmuşlardı.

Peki, İttihat ve Terakki’nin mirası üzerinde yükselen, “ulusal kurtuluş” savaşını yürüten derneklerin birleşmesiyle oluşmuş ve bir anlamda cumhuriyeti kurmuş ve bu kuruluşun sonra bir dizi

reforma imza atmış olan Halk Fırkası’nın, yani Cumhuriyet Halk Partisi’nin durumu bundan farklı mıydı? Hayır. Kıvılcımlı, 1930’ların başında kaleme aldığı bir çalışmada bu konuda şunları söylüyordu:

“Halk Partisi’nin bir avuç finans-kapital zümresi adına, yaptığı işler askerî bir fetihe benziyordu. Hiçbir şekilde teorileşmemişti. Kitle içinde değil, hiç değilse aydın kapıkulu yığınları arasında şöyle demagoji bahanesi olacak bir kavram bile uydurulamamıştı.

“Halk Partisi o büyük kofluğunu, özellikle Serbest Parti yaygarası karşısında farkettili. İki kelime bulup söyleyemeyecek kadar dilsiz duruma düşmüştü. Kendi doğurduğu Serbest Parti akımına karşı bile cevap veremeyen Halk Partisi ne yapacaktı?”¹⁵

Kıvılcımlı, 1930’da kurulup aynı yıl kapatılan Serbest Cumhuriyet Fırkası deneyiminin ardından bir “teorileşeme” sıkıntısı çektiğini ileri sürüyor ve Kadro hareketinin çıkışını ya da çıkartılmasını da buna bağlıyor. (Kadro hareketine VI. Bölüm’de, Serbest Fırka olayına ise VII. Bölüm’de değineceğim.) Ancak, Kadro hareketinin “ideoloji konusundaki ısrarları”nın “daha sonraları bu konuda daha çekinceli bir tutum sergileyen Atatürk’ü rahatsız ettiğini söyleyen Hakkı Uyar’ın, Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun anılarından aktardıkları, Kıvılcımlı’nın bu yorumunu yalanlıyor. Yakup Kadri şöyle diyordu:

“Bir gün Cumhuriyet Halk Partisi’nin ilkelerini gözden geçiriyordu. O sırada ukalâlık edip demiştim ki; ‘Paşam, bu her bakımdan bir İnkılâp partisidir. İnkılâp partisi ise bir ideolojiye, bir doktrine dayanmaksızın yürüyemez’. Yüzüme bir masumun yüzüne bakar gibi bakmış ve gülümseyerek ‘O zaman donar kalırsınız demişti.’”¹⁶

Kıvılcımlı 1960’larda yayımlanan önemli bir yapıtında ise Kadro hareketini “gizli açık finans kapital servisleri”nin kapıkları olarak nitelendirecekti.

Türkiye’nin ilerici ve devrimci hare-

ketlerinin de, ister istemez bu geleneği devraldıklarını söylemek bir abartma olmayacaktır. Herhâlde uzun bir süre, sözcüğün gerçek anlamında devrimci bir teori olmaksızın, hattâ herhangi bir teori olmaksızın ilerici ya da devrimci eyleme girişenlerin tarihi olan Türkiye tarihi Lenin’in, “Devrimci bir teori olmaksızın devrimci bir hareket olamaz” sözünün ne denli doğru olduğunu kanıtlar. Materyalist olmasına, yani maddenin önceliğini kabul etmesine rağmen diyalektiksel materyalizm ve Marksizm; bilincin, düşüncenin ve teorinin önemini ve bu faktörlerin ekonomik-toplumsal temel üzerindeki karşı etkisini asla yadsımaz ve bu karşı etkileri kesinkes dikkate alır. Teorik-entellektüel hazırlığı ve temelleri zayıf ve yüzeysel olan devrimci hareketlerin ürünleri ya da daha doğru bir deyişle döleri de kaçınılmaz olarak zayıflık ve yüzeysellik sakatlanmış olacaktır. Yalçın Küçük, 1980’lerin başında kaleme aldığı bir çalışmada, devletle olan tarihsel göbek bağlarını koparmayı bir türlü başaramamış olan Türkiye ilerici aydını için şunları söylüyordu:

“Türkiye aydını, en çok ve ortalama olarak, Kemalist Devrim ile övünüyor. Dünyada, belki de Kemalist Devrim konusunda en az düşünüp, en az yazmış olanlar Türkiye’den çıkıyor. Türkiye kendi tarihini yabancı ülkelerin arşivlerine göre yazan, belki de tek ülke özelliğini taşıyor. Türkiye aydını ve bilim adamı için, Türkiye’nin düşünen adamları için utanç verici bir durum. Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Genelkurmay Başkanlığı, hele hele Dışişleri Bakanlığı arşivleri hâlâ Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları araştırmacılarına kapalı. Kullanamıyorlar. Utanç verici yanı burası değil. Şurası: Türkiye aydını, sömürgeleştirilmiş kafalar gibi, bunları istemenin hakkı olduğunu düşünmüyor.”¹⁷

Küçük’ün söyledikleri genel olarak doğru; ancak o günden bu yana Türkiye ilerici aydınının Kemalizmin etki alanından bir ölçüde uzaklaştığını ve bunun yerine kısmen İslâmın, kısmen sol libera-

lizmin ve kısmen de Kürt milliyetçiliğinin etkisi altına girdiğini unutmamak kaydıyla. Bunu bir ilerleme belirtisi saymaksızın çok zor.

25 Aralık 2015’te basında yer alan bir haberin Türkiye ilerici aydınının duyarsızlığı ve geriliğinin bir başka göstergesi olduğunu söylemek herhâlde bir haksızlık olmayacaktır. Bu haberde, *Cumhuriyet* gazetesinin, 30 yıldır yayımladığı ve Cuma günleri gazetesine birlikte parasız ek olarak verdiği *Bilim ve Teknoloji Dergisi*’ni, malî nedenler yüzünden artık çıkarmayacağı söyleniyordu. Yani Türkiye ilerici aydını böyle bir dergiyi yaşatmak için gereken özveriyi gösterememiş, örneğin bunu sağlamak için bir kampanya açmayı becerememiştir. Türkiye’de yayımlanan başka bilim ve teknik dergilerinin olduğu söylenerek itiraz edilebilir bu söylediklerime. Evet, Türkiye’de bu alana eğilen başka dergiler de var. Ama kaç tane ve tirajları ne kadar? *Cumhuriyet* gazetesinin *Bilim ve Teknoloji Dergisi* ekinin kapanmasıyla Türkiye’de bilim ve teknik alanında yayımlanmakta olan dergi sayısının üçe indiğini, evet sadece üç olduğunu söyleyebilirim. (Tirajlarını bilmemekle birlikte bunların hiç de yüksek olmadığını tahmin edebiliriz.) Bunlardan biri; devlet desteğiyle TÜBİTAK tarafından 1967’den bu yana yayımlanan *Bilim ve Teknik* dergisi, diğerleri ise 1993’den beri yayımlanan *Bilim ve Ütopya* dergisiyle 2004’te bu dergiden ayrılanların yayımlanmakta oldukları *Bilim ve Gelecek* dergileridir. Bunların yanısıra içeriğini, daha çok çeviri yazıların oluşturduğunu sandığım “Bu tablounun; 2015 yılı itibarıyla nüfusu 80 milyona yaklaşan, 820,000 aktif öğretmeni, 190 üniversitesi ve 5.5 milyon üniversite öğrencisi bulunan bir ülke için utanç verici olduğu ortadadır. Bu arada, 30 Mart tarihli bir habere göre *Cumhuriyet* gazetesinin *Bilim ve Teknoloji Dergisi*’nin devamı sayılabilecek olan ve bir süredir internet üzerinde yayınlanan *Herkes Bilim ve Teknoloji* dergisinin yayın yaşamına başladığına değinelim.

Teorik derinlik ve üretkenlik bakımından Türkiyeli aydınlar arasında istisnaî bir kişilik sayılması gereken Kıvılcımlı'nın kendisi de benzer gözlemler yapmıştı. Örneğin o, 1967'de yaptığı bir konuşmada şöyle demişti:

"Savaş meydanından çok bilim ve bilim alanında korkusuzluk ve kuşkusuzluk zaferin ilkörtüdür. Bu yalınkat kuralı unuttuğumuz için, Türkiye'de bilimsel güç sıfır çizgisi üzerinde dolaşır durur. Dünya ölçüsünde, insanlığın ciddiye alabileceği bir tek bilimsel keşif, icat ve doktrin öne süremeyişimiz, zekâsızlığımızdan, bilgi kıtlığımızdan değil, korkuyu alçak gönüllülikle maskeleyişimizden, ve kuşkuyu bilimsel iffet sayışımızdan ileri gelir. İki yüz yıl boyu boyuna yitirdiğimiz kuşaklar, hep kendi kendisinden veya çevresinden KORKU ve KUŞKU illetine kurban gitmişlerdir. Güdücü sınıfların 'çıkarıcı önyargılarından' ürkmemek, korkmamak, o önyargıların içimize işlettiği pısrıklıklar ve nemelâzımcılıklarla evham ve kuşkuya kapılmamak bilimin birinci şartıdır." 18

O bir başka yerde Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı cehennemine nasıl sürüklendiğini anlatırken şöyle diyordu:

"Ya millet mi? ORDU-MİLLET'iz biz. Ve anadan doğma... ŞÂİR-MİLLETİZ, ves-selam. Öldüm Allah: DÜŞÜNCE'ye düşemeyiz." 19

(Devam edecek...)

Dip Notlar

- (1) YOL 2, s. 437.
- (2) aynı yerde, s. 438.
- (3) A. Öcalan, PKK 5. Kongresi 'ne Sunulan Politik Rapor, s. 51.
- (4) A. Öcalan, Diriliş Tamamlandı Sıra Kurtuluşa, s. 264.
- (5) Günlük Anılar, s. 168.
- (6) aynı yerde, s. 170.
- (7) aynı yerde, s. 178
- (8) aynı yerde, s. 179-80.
- (9) Kırmızı Gül ve Kasket, s. 135-36.
- (10) Osmanlı Kimliği, s. 47-48.
- (11) Osmanlı Türkleri 'nde İlim, s. 125
- (12) Atatürk Devri Fikir Hayatı II, s. 571.
- (13) Enver Paşa, Birinci Cilt, s. 289-90.
- (14) "Türkiye'de Burjuva Demokratik Düzene Yönelik İlk Hareketler", Ülke, Sayı: 3, 1978, s.157.
- (15) "Partide Konaklar ve Konuklar", YOL 1, s. 243.
- (16) Hakkı Uyar, "Resmî İdeoloji ya da alternatif resmî ideoloji oluşturmaya yönelik iki dergi: Ülkü ve Kadro mecmualarının karşılaştırmalı içerik analizi", 1997, Toplum ve Bilim, Sayı: 74, 1997, s. 181-91.
- (17) Bilim ve Edebiyat, s. 338.
- (18) "Türkiye'de Kapitalizmin Gelişimi Üzerine", Sosyalist, 30 Mayıs 1967.
- (19) Hürriyetimiz ve Birinci Cihan Savaşı Faciamız, s. 75.

ABD-Çin ticaret anlaşmazlığı

Uzun bir aradan sonra ABD, Çin ile ticaret anlaşmazlığında yeni görüşmeler planlıyor. ABD ticaret temsilcisi Katherine Tai, yakın gelecekte Çin Başbakan Yardımcısı Liu He ile sanal görüşmeler yapmayı hedefliyor. Tai, pazartesi günü Washington'daki Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi'nde yaptığı konuşmada, Başkan Joe Biden'ın Çin ile yıllardır için için kaynayan anlaşmazlık konusundaki yeni stratejisinin ana hatlarını belirleyeceğini açıkladı. Bilindiği gibi, Trump, Çin ile her iki tarafın da cezalandırıcı tarifelerle karşı karşıya kaldığı ticaret savaşlarını tırmandırmıştı.

Joe Biden'ın seçilmesinden sonra Çin-Amerika ticaret anlaşmazlığının hafifletilmesini uman herkesin umutları boşa düştü. Yeni ABD Başkanı kararlılıkla selefi Donald Trump'ın izinden gidiyor, hatta daha fazlasını yapıyor. Biden'ın ticaret temsilcisi Katherine Tai, yakın gelecekte Çin Başbakan Yardımcısı Liu He ile bir görüşme yapmayı hedeflese de iki küresel güç arasındaki ticari ilişkilerde bir gevşeme belirtisi söz konusu değil. Tai, Çin liderliğinin Trump yönetimi ile imzaladığı ilk kısmi anlaşmanın vaatlerine bağlı kalmadığı iddiasını muhataplarına bildirmek istiyor. Dolayısıyla ABD özel tarifeleri yürürlükte kalmaya devam edecek.

Biden hükümetinin yeni Çin stratejisi hakkında yaptığı konuşmada Tai, "Dünyanın en büyük iki ekonomisi olarak birbirimize nasıl davrandığımız sadece iki ülkemizi değil, tüm dünyayı ve milyarlarca çalışanı etkiliyor" dedi. Çin'in, ABD ekonomisine zarar veren uluslararası ticaret kurallarını ve adil rekabeti düzenli olarak ihlal ettiğini belirtti. Pekin'in ABD ve uluslararası toplumdan gelen endişeleri gidermek için herhangi bir "önemli reform" planlamadığını da belirten Tai, "Karşılaştığımız zorluklar ve bunlarla yüzleşmemenin büyük riski konusunda doğrudan ve dürüst olmalıyız" dedi ve Çin'i suçladı.

YENİ CEZAI TARİFELER DE DÜŞÜNÜLEBİLİR

Beyaz Saray'ın önde gelen bir hükümet yetkilisi, Trump tarafından uygulanan özel tarifelerin şimdilik yürürlükte kalacağını daha birkaç gün önce doğru-

lamıştı. Yeni cezai tarifelerin mümkün olup olmadığı sorulduğunda, aynı yetkili, "Masadan herhangi bir seçeneği kaldırmak istemiyoruz" dedi. Tai, hükümetin amacının Çin ile ticaret gerilimlerini daha da tırmandırmak olmadığını vurguladı. Ancak, gerekirse ABD hükümeti, ABD ekonomisinin ve çalışanlarının çıkarlarını savunmak için tüm araçları kullanacağını belirtti. Odak noktasının "adil ve açık pazarlar yaratmak için dost ekonomik güçlerle çalışmak" olduğunu dile getirdi.

Tai, Çin'in çok uzun süredir küresel ticaret uygulamalarına bağlı kalmadığını ve "Amerikalıların ve dünyadaki diğer insanların refahını baltaladığını" iddia etti. Dünyadaki insanların refahı ABD'nin umurunda olmadığına göre, burada sözü edilen, ABD çıkarlarının baltalanmasıdır. Bu nedenle ticaret komiseri, baskıyı artırmak için Çin'e karşı yeni özel tarifeleri devreye sokmak istiyor. Çin'in şimdiye kadar belirlenen tahhütlerini yerine getirmediği iddiasıyla şu anda ABD'nin yaptırımlardan vazgeçmeyeceği belirtiliyor. Ayrıca Pekin, ekonominin belirli sektörlerini milyar dolarlık sübvansiyonlarla desteklemeye devam ederek, uluslararası rekabeti bozmakla suçlanıyor.

ÇİN'E BAĞIMLILIĞI AZALTMAK

Seçim kampanyasında Biden, Çin ithalatına uygulanan özel tarifeleri "ABD'li tüketiciler, çiftçiler ve üreticiler için zararlı" olarak eleştirmiş ve seçilmesi halinde kaldırılacağına söz vermişti. Beyaz Saray'a göre, yeni ABD yönetimi, "Çin'in haksız ticaret uygulamalarının Amerikan ekonomisine zarar verdiği

ve zayıflattığını tespit etti." En büyük iki ekonomi arasındaki ticaret çatışması, Haziran 2018'in ortalarında Çin'den ithal edilen 50 milyar dolarlık özel tarifelerle başlamıştı. Trump, Çin ile ticaret açığını azaltmak istedi ve Pekin'i haksız ticaret yöntemleriyle suçladı. Çatışma, Trump'ın Çin'den yapılan neredeyse tüm ithalatlara tarifeler uygulamasıyla tırmandı.

Biden, ABD ekonomisinin Çin'e olan bağımlılığını, Çin ithalatını azaltmak için çalışıyor. Özellikle elektrikli arabalar, ilaçlar, çipler, cep telefonları ve askeri teçhizat için piller söz konusu olduğunda ABD, kendi ülkesinde daha fazla mal üretmek istiyor. Buna ek olarak, Biden yönetimi sadece ticaret ve tarifelere değil, Çin ile ekonomik ilişkilerin tüm yönlerine de bakıyor. Bu, ABD şirketlerini daha rekabetçi hale getirmek veya tedarik zincirlerini Çin'e daha az bağımlı hale getirmek için hedefli yatırımlar yapmayı içeriyor.

Hatırlanacağı gibi Çin, Trans-Pasifik ortaklığı için CPTPP ticaret anlaşmasına katılmak için yakın zamanda resmen başvuruda bulunmuştu. 2018 yılında yürürlüğe giren CPTPP, piyasaya erişim, işçilerin serbest dolaşımı ve kamu alımlarına ilişkin anlaşmaları içermektedir. Diğer üyeler Kanada, Avustralya, Brunei, Şili, Japonya, Malezya, Meksika, Peru, Singapur ve Vietnam'dır. Çin grubu dahil edilmedi. Çin katılırsa, grubun toplam nüfusu dört katına çıkacak ve yaklaşık 2 milyar kişiye ulaşacak.

Kapitalist dünya sisteminin temel gerçeği, emperyalistler arası çelişki ve çatışmaların giderek şiddetlenmesidir. Ticaret savaşları da bunun bir boyutu olarak yaşanmaktadır.

Emperyalistlerin Afganistan hezimetini sonrası iç kavgaları

Emperyalist ittifak ülkeleri, yirmi yıllık işgalin ardından, Afganistan'ı geride koca bir enkaz bırakarak terk ettiler. İki yüz binden fazla insanın yaşamını yitirdiği, milyonlarca insanın ülkeyi terk etmesine sebep olan kirli savaşın emperyalist ülkelere ekonomik bedelinin iki trilyon doların üzerinde olduğu açıklandı. "Terörle mücadele, insan haklarının korunması ve demokrasinin inşası" adı altında sürdürülen bu kirli savaşın aktörleri, iktidarı da orta çağ artığı cihatçı Taliban'a sundular.

Afganistan'daki yirmi yıllık işgalin büyük bir hezimetle sonuçlanması emperyalist ittifak ülkeleri arasındaki sorunları daha da derinleştirmiştir görünüyor. ABD'nin, ittifak ülkelerine danışmadan tek başına almış olduğu asker çekme kararı, özellikle AB emperyalistlerince "ittifak ilkeleriyle uyuşmayan" bir sorumluluk örneği olarak tanımlanıp, tepkiyle karşılandı. Tam da bu gelişmeler üzerinden bir kez daha AB ortak ordusu tartışmaları yeniden gündeme taşındı. Bu hezimetin bir diğer sonucu ise bölgenin tümünden Rusya ve Çin'e terkedildiği iddiaları üzerinden, son günlerde ABD'deki farklı sermaye gurupları tarafından Biden yönetimine karşı bir kampanya yürütülmesidir.

Bu kampanyanın ilk adımı ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin, ABD Genelkurmay Başkanı Orgeneral Mark Milley ve ABD Merkez Kuvvetler Komutanı Orgeneral Kenneth McKenzie'nin Senato Silahlı Kuvvetler Komitesi'nce ifadeye çağrılmaları oldu. Komite önünde ifade veren üç yetkili, açıklamalarıyla bu hezimetin boyutlarını adeta itiraf ettiler. Orgeneral Mark Milley, Cumhuriyetçi Parti'den Roger Wicker'in, "İtibarımız büyük zarar gördü, öyle değil mi?" sorusuna, "Dünyanın dört bir yanında müttefikler, ortaklar ve rakipler nezdinde ne kadar itibarlı olduğumuz yoğun şekilde gözden geçiriliyor. Evet, gelişmelerin itibarımıza zarar verdiğini söyleyebiliriz" yanıtını verdi.

Afganistan'daki 20 yıllık işgale ve savaşa ilişkin değerlendirmelerde bulunan Milley, bu sürede 4 başkanın, 8 genelkurmay başkanı ve onlarca savunma bakanının değiştiğini, savaşta 20 orgeneralin görev yaptığını hatırlattı. Milley, "Böyle bir sonuç son 5 günde veya 20 günde ya da bir yılda ortaya çıkmadı. Bu savaşın

sonucu stratejik başarısızlık" açıklaması yaptı. Buradan birçok ders çıkarılması gerektiğini savunan Milley, bunlardan birinin Afgan ordusunu Amerikan ordusu gibi yetiştirmek ve Amerikan taktik ve doktrinleri üzerine inşa etmek olduğunu söyledi. Diğer bir dersin ise istihbarat başarısızlığı olduğunu belirten ABD'li general, "Bu kadar büyük bir ordu ve hükümetin 11 günde çöküşünü nasıl kaçırdık?" sorusu ile şaşkınlığını dışa vurdu.

ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin ise, "Afgan ordusunun tek mermi atmadan erimesine çok şaşırıldıklarını, devlet kurmaya yardım ettik ama bunu ulusa dönüştüremedik" diye konuştu. Bazı temsilciler, Austin ve generalleri Afganistan'ın Taliban'ın eline geçme sürecini öngörmemekle suçlayıp, bunu çocukların bile öngörebileceğini ifade ederken, bazıları yaşananlardan dolayı sorumluları istifaya çağırdı.

ABD Savunma Bakanlığı yetkilileri, Taliban'ın Afganistan yönetimini ele geçirme sürecinin, Taliban ile Trump yönetimi arasında yapılan anlaşmaya uzandığını söylediler. Eski ABD Başkanı Donald Trump'ın görevde olduğu Şubat 2020'de yapılan Doha Anlaşması, Amerikan askerlerinin ülkeden çıkış tarihini belirlemişti. General Frank McKenzie anlaşmanın, Afgan hükümeti ve ordusu üzerinde öldürücü etkisi olduğunu ifade etti. ABD Merkez Kuvvetler Komutanı General McKenzie, Doha Anlaşması'ndan sonra ABD Başkanı Biden'ın Nisan ayında asker sa-

yısını azaltma kararı almasını ise "tabuta çakılan son çivi" olarak tanımladı.

Komisyonunda Biden'ın Afganistan'da 2 bin 500 asker bırakma konusunda komutanlardan tavsiye almadığına ilişkin ifadeleri defalarca generallere sorulurken, Komite Başkanı Demokrat Partili Adam Smith, Biden'ın sözlerinin çarpıtıldığını ileri sürdü. Bir temsilcinin Biden'ın generallerden 2 bin 500 asker bırakılmasına ilişkin tavsiye almadığına ilişkin sözlerini okuyup, "Ya Başkan Amerikan halkına yalan söylüyor, ya kendisine söyleneni hatırlamıyor veya siz doğru söylemiyorsunuz." ifadeleri üzerine McKenzie, Biden'ın sözleri üzerine yorum yapmayacağına ancak kendisinin Afganistan'da 2 bin 500 asker bulundurma konusundaki fikrini ilettiğini söyledi.

Soruşturmaları yürüten komisyon üyelerinden Demokrat Partili Senatör Menendez, çekilmenin açıkça ve ölümlere neden olacak şekilde kusurlu olduğunu söyledi. Çekilmenin doğru karar olduğunu ancak bunun uygulanış biçimini yanlış bulduğunu vurgulayan Menendez, yaşananların hesabı verilmeli ifadelerini kullandı. Menendez, Taliban'ın verdiği taahhütlere uyacağı ve ABD'nin farklı bir netice beklediği fikrinin saçma olduğunu ifade ederken, diğer ülkelere de Taliban yönetimini tanımama çağrısında bulundu. Komisyonun en kıdemli Cumhuriyetçi Parti üyesi James Risch de Biden yönetimini beceriksizlikle suçlayıp, bunun ABD'nin uluslararası güvenilirliğine dar-

be vurduğunu savundu.

DERİNLEŞEN EMPERYALİST REKABET VE AFGANİSTAN SORUNU

Emperyalist ittifak açısından büyük bir fiyaskoyla sonuçlanan 20 yıllık Afganistan işgali ve sömürgeci güçlerin ülkeyi terk etmesi, ABD'nin yeni Asya-Pasifik stratejisi ile direkt bağlantılıdır. Dünyanın birçok bölgesinde işgal orduları olan ABD emperyalizmi on yıllardır boğuştuğu ekonomik krizlerle ve askeri harcamalarla eskisi kadar kolay baş edemiyor. Ayrıca Çin'in durdurulamayan ekonomik, teknik ve askeri büyümesine karşı birçok cephede savaşı yürütmekte zorlanıyor. Bunun bir sonucu olarak da savaş cephelelerini daraltmak ve stratejik baş düşman ilan ettiği Çin'i her yönüyle kuşatabilmek için Irak, Suriye ve Afganistan'dan güçlerinin büyük bir kısmını çekmek yolunu tutuyor.

ABD'nin bir diğer stratejik adımı ise Taliban gibi cihatçı çetelerle işbirliği yaparak onları iktidara taşımaktır. O bu yolla, Ortadoğu ve Afganistan'da her geçen gün varlığını güçlendiren Rusya ve Çin'in kucakına bir ateş topu bırakmış oluyor. Bu stratejik planların ne kadar başarılı olacağını zaman gösterecektir. Ama emperyalist Batı bloku içerisinde ortaya çıkan sorunlar ve ABD'deki farklı sermaye gurupları arasında yaşanan kavgalar bunun çok kolay olmayacağını haliha-zırdaki göstergeleridir.

Slovenya'da toplanan AB zirvesinden yansıyanlar

Avrupa Birliği (AB) liderleri "AB Batı Balkanlar Zirvesi" adı altında iki günlük "gayri resmi" bir zirve yaptılar. Slovenya'nın başkenti Ljubljana'da gerçekleşen zirvede, ABD'nin Afganistan'dan çekilme kararı, Fransa ile Avustralya arasındaki denizaltı ihalesinin iptali, ABD, İngiltere ve Avustralya tarafından yeni kurulan AUKUS Savunma Pakti ve Avrupa Birliği'nin uluslararası stratejideki rolü başlıklı konuların ele alındığı bildirildi. 20 yıla yakın süredir aday olmayı bekleyen 6 Batı Balkan ülkesinin adaylıkları da görülen konular arasındaydı.

AB Dönem Başkanı Slovenya'nın ev sahipliğinde gerçekleşen AB zirvesinde liderleri ilkin akşam "çalışma yemeğinde" bir araya geldiler. Çalışma yemeğindeki ilk toplantının büyük bölümü, "Jeopolitik alt üst oluşlar ve Avrupa'nın rolü" üzerine tartışmaya ayrıldı. AB ve Çin ilişkileri, ayrıca artan fiyatlarıyla Avrupa'yı tehdit eder hale gelen enerji gibi konular ele alındı.

Zirvenin ikinci gününde, AB'ye girmeyi bekleyen 6 Batı Balkan ülkesi liderleriyle bir araya gelindi. Uzun süredir AB'ye girmek için bekleyen Arnavutluk, Bosna, Sırbistan, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Kosova ile toplantı yapan AB emperyalistleri, bu ülkelere yakın gelecekte birliğe katılma olasılığına ilişkin bir tarih veya takvim vermekten kaçındılar. Fakat Batı Balkanlar'ın entegrasyonuna desteklerini yeniden teyit ederek, "daha fazla reform" ve "tarihi ihtilafların çözümü" için çağrıda bulundular.

Balkan ülkelerine destek veren dönem başkanı Slovenya'nın "AB'nin 2030 yılına kadar üyeliği taahhüt etmesi" önerisi de kabul görmedi. AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, "Buradan açık bir mesaj göndermek istiyoruz: Sizin AB'de olmanızı istiyoruz, rotada kalın, pes etmeyin. Aynı tarihi, aynı kaderi paylaşıyoruz. Batı Balkanlar olmadan AB tam olarak bütünleşemez" diyerek, beklentilerini salık verdi.

İlk toplantının ikinci bölümünde, AUKUS sonrası ABD ile Fransa arasında yaşanan krize ilişkin Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un konuya ilişkin merakla beklenen konuşmasına yer verildi. ABD'nin Afganistan'dan tek taraflı bir kararla çekilmesini eleştiren Fransa Cumhurbaşkanı Macron, ABD, İngiltere ve Avustralya'nın

Çin ve Rusya'nın Balkanlar stratejisi AB'nin Ljubljana'daki zirvesine damgasını vuran konuların başında yer aldı. NATO üyesi Arnavutluk, Kuzey Makedonya ve Karadağ ile Çin ve Rusya'nın ticari bağları olduğu biliniyor. Balkanlar'ı, Çin ve Rusya'ya kaptırmak istemeyen AB, zirvede, bu ülkelere önümüzdeki yedi yıl içinde 30 milyar euro değerinde bir yardım paketi sözü verdi.

Hint-Pasifik bölgesini kapsayan AUKUS Savunma Pakti'na da değinerek, şunları söyledi:

"Bu yakın zamanda yaşadığımız krizlerden ders çıkarmalıyız. Çin ile rekabete yüzünü dönen ABD'nin yeni stratejik tercihleri karşısında akılcı olmalı ve naif olmaktan artık vazgeçmeliyiz. ABD ile büyük bir geçmişimiz var. Tarihin verdiği, bizi de aşan güçlü bir güvenim var. Ama ilerlemek için açıklığa kavuşturulması gereken noktalar var." Ayrıca Avrupa'nın kendi savunması ve enerji gibi alanlarda kendi özerkliğini sağlaması gerektiğine dikkat çekti.

Hollanda Başbakanı Marc Rutte ise şunları söyledi:

"Avrupa'nın uluslararası camiada savunulacak güçlü bir pozisyonu olduğunu ancak bunun yeterince kullanılmadığını, Fransız, Alman ve İtalyanların dış politikalarını her zaman Avrupa düzeyinde yürütme eğilimine sahip olmadıklarını."

ABD İLE İLİŞKİLERDE GÖRÜŞ AYRILIĞI

Fransa, AB üyeleri ABD'ye karşı "hiçbir şey olmamış gibi davranılmaması gerektiği ve tepki gösterilmesi konusunda hemfikir oldular" dese de ABD ile ilişkilerde görüş ayrılığının gizlenemez safhada olduğu dile getirildi. Buna rağmen Avrupa Konseyi Başkanı Charles Michel, "Tartışmalar, uluslararası düzeyde daha güçlü bir birliğe doğru ilerlememize yardımcı oldu" derken, Fransa da "konu üzerinde üyeler arasında geniş bir yakınlaşma olmasını memnuniyetle karşıladıklarını" açıklamasında bulunabildi. Almanya, Polonya, Baltık ve Kuzey ülkeleri ise, "transatlantik bir ortaklıktan vazgeçmeye hazır olmadıklarını" dile getirdiler.

ABD Başkanı Joe Biden'ın talebi üzerine zirve öncesi Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula Von der Leyen ABD Başkanı ile bir telefon görüşmesi yaptı. Görüşmeye ilişkin Beyaz Saray'dan yapılan açıklamada, Biden'ın "AB ile ortaklık ilişkisinin

önemine vurgu yaptığı" belirtildi.

AB zirvesinde, Rusya'ya karşı ABD'yi bir koruma şemsiyesi olarak gören, ABD ve NATO ile ilişkilerin bozulmasını istemeyen Polonya, Kuzey ve Baltık ülkeleri ABD'nin "hedef tahtasına" konmasına mesafeliydiler. Konsey Başkanı Charles Michel, "Herkes, ABD'nin diğerleri gibi bir ortak olduğu ve bu nedenle AB'nin stratejik özerkliğini güçlendirmemiz gerektiği konusunda aşağı yukarı hemfikir" dese de Letonya Başbakanı, AB'nin bir görüş birliğine varamadığını, diplomatik bir dille, "AB'nin stratejik özerkliğini nasıl güçlendirebileceği hakkında uzun uzun konuştuk, ancak belki her ülke bunu biraz farklı bir şekilde görüyor" diyerek açıkladı.

Zirvenin başladığı salı günü Washington'da bulunan NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in, Avrupa Savunması girişimlerini eleştirerek, "Kendi başımızın çaresine bakabiliriz diyerek alternatif bir yapı oluşturmak NATO'yu zayıflatır, Av-

rupa'ya da böler" uyarısı da Ljubljana'daki AB zirvesinin ortak resmi bir sonuca varamadan dağılmasına yol açan etkenlerden biri oldu.

Sonuç bildirgesinde, "Avrupa'nın enerji, dijital, siber güvenlik, yarı iletkenler, sanayi politikası, ticaret alanlarında bağımlılıklarımızı azaltacağız ve tek pazarı güçlendireceğiz" ifadesine yer verilerek, NATO ya da Avrupa ordusundan söz edilmedi.

"Avrupa savunması konusu" 2022 Mart'ında Fransa'nın dönem başkanlığında yeniden ele alınacak. AB'nin mart zirvesinin ardından ve NATO'nun haziran zirvesinden önce "Yeni bir AB-NATO siyaseti belgesi formüle edilecek" denildi.

AB VE ÇİN

ABD ile Çin'in rekabeti arasında kalan AB liderleri, Ljubljana'da, AB'nin Çin ile nasıl bir ilişki geliştirmesi gerektiği konusunu da ele aldılar. ABD, 2020 yılında Çin ile bir yatırım anlaşması imzalayan AB'nin, Çin'e karşı kendilerinin yanında yer alması için AB'yi zorluyor.

Çin'e ihracatını koruma endişesi olan Almanya ile serbest ticareti savunan İskandinav ülkelerinin de bulunduğu pek çok ülke, şimdilik ABD'nin bu "talebine" direnmiyorlar. İsveç Başbakanı Stefan Löfven, AB'nin kendi içine kapanamayacağını, hem Çin ve hem de ABD ile iş birliği geliştirmek ve sürdürmek gerektiğini belirterek, ABD'nin dayatmasına adeta cevap vermiş oldu.

Çin ve Rusya'nın Balkanlar stratejisi AB'nin Ljubljana'daki zirvesine damgasını vuran konuların başında yer aldı. NATO üyesi Arnavutluk, Kuzey Makedonya ve Karadağ ile Çin ve Rusya'nın ticari bağları olduğu biliniyor. Keza Rusya'nın Sırbistan vb. ülkelerle geçmişten gelen güçlü ilişkileri var. Çin, Karadağ'ın ödemekte zorlandığı bir yol projesi için ihtiyacı olan 1 milyar dolar da dahil, bu ülkeye büyük krediler verdi. Yine pandemi sürecinde Çin ve Rusya, koronayla mücadele için bu ülkelere milyonlarca doz aşı yardımında bulundu.

Balkanlar'ı, Çin ve Rusya'ya kaptırmak istemeyen AB, zirvede, bu ülkelere önümüzdeki yedi yıl içinde 30 milyar euro değerinde bir yardım paketi sözü verdi.

Zirve öncesi, "Ekonomik özerkliği olmayanın savunmada da özerkliği olmaz" diyen İtalya Başbakanı Mario Draghi, "gayri resmi" zirvenin resmi bir görüş birliğine varamadan dağılacağına adeta işaret etmişti. Nitekim, "AB'nin özerkliği", "AB'nin Savunma Gücü" gibi büyük hedeflerle bir araya gelen AB liderleri, ortak resmi bir sonuca varamadan dağıldılar. Bu "büyük hedefler" yine başka bir bahara kaldı.

Fransa ile Cezayir arasında gerginlik

Fransa'yla Cezayir arasında yaşanan gerginlik, Cezayir'in hava sahasını Fransa'nın askeri uçaklarına kapatmasıyla sürüyor. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Cezayir'e yönelik açıklamaları gerginliği daha da tırmandırdı.

Fransa'nın *Le Monde* gazetesi, 2 Ekim'de Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Cezayir Bağımsızlık Savaşı'yla ilgili görüşlerini sayfalarına taşıdı. Macron, "Cezayir'in bir ulus olarak inşası, izlenmesi gereken bir fenomendir. Soru, Fransız sömürgesinden önce Cezayir ulusu var mıydı? Türkiye'nin Cezayir'de oynadığı rolü ve kurduğu hakimiyeti tamamen unutturabilmesi beni büyüledi ve tek sömürgecinin biz olduğumuzu açıklamak, bu harika. Cezayirli buna inanıyor" açıklamasında bulundu.

Fransa'nın Cezayir'deki sömürgeciliğine ilişkin, "resmi tarihin gerçeklere dayanmayan şekilde yeniden yazılmasına" tepki gösteren Macron, bu tarih yazımının "Fransa nefreti üzerine bir söyleme" dayandığını iddia etti. "1962 sonrası Cezayir ulusu bir anıt geliri üzerine inşa edildi. Tüm sorun Fransa'yımsı gibi gösteriliyor" yorumunda bulundu. Mağrip'te "daha çok Türkler tarafından yapılan dezenformasyon ve propaganda" ile "yeniden yazılan tarihe" karşı Arapça ve Berberice yayınlar üretmek istediklerini belirtti.

Fransa'nın Cezayir'deki sömürgeciliğini "hata" olarak gören ve bunu hafifletmeye çalışan Macron'un açıklamaları Cezayir'de tepkiyle karşılandı. Cezayir Cumhurbaşkanlığı, yaptığı yazılı açıklamada, "Macron'un sözleri, (1830-1962 yılları arasında) Fransız sömürgeciliğine karşı yiğit direnişle kendilerini feda eden 5 milyon 630 bin şehidin anısına kabul edilemez bir hakarettir" denildi. Macron'un Cezayir'le ilgili sözleri sert bir dille kınandı ve Fransa'nın sömürgeciliği döneminde işlediği sayısız suç ve Cezayir halkına karşı yapmış olduğu "soykırım" hafifletilmeye çalışılırken, Macron'a atfedilen açıklamaların resmi olarak yalanlanmadığına

dikkati çekildi.

"Cezayir'in, iç işlerine müdahale edilmesinin kesinlikle reddedildiği" açıklamada, Cezayir'in Paris Büyükelçisi Muhammed Anter Davud'un istişare için derhal Cezayir'e çağrıldığı bildirildi.

Cezayir ile Fransa arasındaki gerginlik Fransa'nın Cezayir, Tunus ve Fas vatandaşlarına yönelik vize uygulamasıyla başlamıştı. Cezayir, vatandaşlarına vize uygulaması getirmesi nedeniyle Fransa'nın Cezayir Büyükelçisi François Gouyette'yi, Dışişleri Bakanlığına çağırarak, tepki göstermişti. Cezayir Dışişleri Bakanlığı, "Cezayir tarafıyla istişare edilmeden alınan bu kararın basında yer alma şeklinin, kararın amacı ve nasıl uygulanacağına ilişkin soru işaretlerine yol açtığını" belirtmişti.

Fransa Başbakanı Jean Castex, Nisan ayında Cezayir'e planladığı ziyareti, koronavirüs nedeniyle "toplantıların verimli geçemeyeceğini" gerekçe göstererek iptal etmiş, bu da iki ülke arasında gerginliğe neden olmuştu. Paris'in sömürgeci tarihiyle yüzleşmekten kaçması Cezayir'i rahatsız etmiş ve sert açıklamalara yol açmıştı.

Cezayir ayrıca, 1960'larda ülkedeki çölde yürütülen nükleer deneme sahalarının haritalarını radyasyondan temizlenmesi için Fransa'dan istemiş, ancak bir sonuç alamamıştı.

Cezayir, Fransa'nın Afrika kıtasındaki sömürgeci tarihinin en kanlı örneğini teşkil ediyor. 1830'da Fransa

tarafından işgal edilen Cezayir 1962 yılına kadar Fransa'nın sömürgesi idi. Cezayir halkı 1950'lerden itibaren sömürgecilğe karşı bağımsızlık mücadelesi örgütlemeye ve sömürgecilğe karşı savaşımaya başladı. 1962'ye kadar süren bağımsızlık mücadelesinde Cezayir halkı çok ağır bedeller ödedi. Yıllar boyu süren insanlık dışı savaşta yaklaşık 1,5 milyon Cezayirli hayatını kaybetti, milyonlarca insan yerinden yurdundan oldu. Fransa Afrika'dan kovulurken, işlediği suçlar tarihe "kara leke" olarak geçti.

Macron yönetimindeki Fransa, bu "kara lekeyi" görmezden gelerek, Cezayir halkını adeta aşağılayarak, "Cezayir'in Fransa'dan önce bir ulus olmadığını" söylüyor.

Elysee Sarayı bugüne kadar sömürgeci politikaları nedeniyle devlet olarak Cezayir'den resmen özür dilemezken, sömürge yılları ve sonrası döneme ait dosyaların iki ülke arasında hala beklemede olduğu belirtiliyor. Yüzlerce belge ve eseri içeren Cezayir arşivine de el koyan Fransa, bu arşivi iade etmeye de yanaşmıyor.

Cezayir bağımsızlığını kazandıktan sonra da Fransa'nın vesayetinden kurtulma şansı yakalayamadı. Ulusal Kurtuluş Cephesi (FLN) önderliğinde inşa edilen rejimin Fransa'ya bağımlılığı sürdü. Cezayir'de hala hafife alınamayacak ölçekte bir Fransız sermayesi var. Bu nedenledir ki Elysee Sarayı kendisinde Cezayir'in "iç işlerine" karışma ve hatta ahkam kesme "hakkı" bulabiliyor.

Barınma sorunu üzerine

İ. Y. Gün

Sorunu ağırlaştırın rejime, belli alanlarda geri adım attırabilmek için bu mücadele şarttır. Bununla birlikte bu mücadele, doğrudan kapitalist sistemin eğitime dönük uygulamalarını da hedef almalıdır. Barınma sorununun paralı eğitim uygulamaları ile bağını kurmadan verilecek bir mücadele en iyi ihtimalle geçici çözümler sağlayabilir.

İki yılın ardından üniversitelerin açılması ile birlikte yüz binlerce öğrenci yer değiştirdi. Bu yer değişimi, üniversiteli gençliğin yaşadığı barınma sorununu bir kez daha dışa vurdu. Yurtların kapasitesinin yetersizliği, artan kira ve yurt ücretleri on binlerce genci üniversiteye gelemeden fiilen okulu bırakmaya zorladı. KYK yurtlarına yerleşemeyen yüzbinlerce öğrenci ise aylık ücretleri binlerce lirayı bulan apart, özel yurt veya evlere; hiçbir seçeneği olmayan on binlerce öğrenci ise dinci-gerici tarikat ve vakıfların yurtlarına, evlerine mahkum edildi.

Barınma sorunundan kaynaklı bu en temel haklarını isteyen üniversiteli gençler sokaklarda ve parklarda nöbet eylemlerine başladı. Gençliğin eylemlerinden rahatsız olan 1100 odalı sarayın "sultanı" Tayyip Erdoğan, "barınma sorunu yoktur" zırvasını ortaya attı. Barınma hakkı talep eden gençler sermaye devletinin şefi tarafından hedef gösterildi, verilen talimatla gözaltına alındı.

Sermaye devletinin şefi ile sözcüleri hala buldukları her fırsatta ne kadar yurt yaptıklarını, artan yurt kapasitelerini(!), gençliğe nasıl "imkan" sunduklarını pişkince anlatıyorlar. Sorunu dile getirip barınma hakkı talep eden gençleri ise "terörist" ilan ederek, yarattıkları bu yıkıcı tabloyu örtmeye çalışıyorlar.

Sermaye düzeninin bu pervasızlığı yeni değil elbet. Onlar toplumun yaşadığı her sorunda benzer bir dili kullanıyor. Sorunu yok sayarak utanmazca kendilerini methediyorlar. Sahtekarca hazırlanmış tabloları yandaş medyada yayınlıyorlar. Palavrayı yutmayıp sorunu dile getiren muhalif kesimlere polis azgınca saldırıyor, sarayın yargısı ise adeta terör estiriyor. Çünkü sermaye düzeninin krizinin derinleşmesiyle birlikte, devletteki çeteleşme, baskı, terör ve çürüme had safhaya çıkmış bulunuyor. Saray rejimi krizi yönetmekte artık her zamankinden daha fazla zorlanıyor ve "terör" demagogisi yaparak, baskıyı/zorbalığı arttırarak ömrünü uzatmaya çalışıyor. "Yoksulluk yok", "Kürt sorununu çözdük" diyen dinci-faşist kafa, şimdi de "barınma sorunu yok" diyor. Oysa tüm bu sorunların devam ettiği, hatta daha da ağırlaştığı kimse için bir sır değil.

ÖĞRENCİLERİN BARINMA ALANLARI: KYK YURLARI

Üniversite öğrencilerinin barınma sorununa ilk çözüm aradıkları yer KYK yurtları oluyor. Ancak bu, KYK yurtlarında sunulan imkanlardan kaynaklı bir "tercih" değil; yoksul işçi ve emekçi çocukları için "cazibesi" özel yurt, apart ve evlere

göre biraz ucuz olmasından kaynaklanıyor. Sermaye sözcüleri KYK yurtlarının ne denli konforlu olduğuna dair masal anlatsalar da gerçekler bambaşkadır. Bugün KYK yurtları adeta birer toplama kampını andırıyor. İktidarın gençliği hedef alan dinsel gerici dayatmaları KYK yurtlarının niteliğini belirliyor.

Yurtlara "manevi danışmanlar" adı altında Ortaçağ zihniyetini yayan kişiler atanıyor. Yurtlardaki tek sosyal aktivite tarikat ve gerici vakıfların dinci gerici "eğitim" kursları, sohbetleri oluyor. Öğrencilere bu gerici etkinliklere katılmaları için baskı uygulanıyor. "Giriş çıkış saatleri ve izin" adı altında öğrenciler sürekli gözetim ve denetim altında tutuluyor. Yanı sıra birçok KYK yurdu, daha kayıt döneminde öğrencilere "kurallar sözleşmesi" imzalatılarak öğrencileri adeta "hapishaneye hoş geldiniz" diyor. Bu "sözleşme"-de yurttan kalan öğrencinin herhangi bir "anaşık" olaya katılmayacağı, herhangi bir "siyasi" kitap, materyal, afiş bulundurmayacağı, bir örgüte katılmayacağı, yurt personelleri ile tartışmayacağı vb. maddeler yer alıyor. Bu dayatma ve yasaklara örnek olarak son dönemde ilericidevrimci birçok öğrenci eylem ve protestoya katıldığı gerekçesiyle Emniyet talimatıyla yurttan atılmıştır. Oysa karanlığı yayan tarikatlar siyaset ser-

bestir.

Yani KYK yurtları uygulamaları ile adeta hapishaneleri andırıyor. Bunun yanında yurtların yetersiz teknik altyapısı ile öğrenciler su, elektrik, internet gibi bir dizi temel ihtiyacını karşılamakta sorun yaşıyor. Bunlara beslenme, ulaşım gibi pek çok başka sorun da ekleniyor.

KYK yurtlarına yerleşebilmek bile başlı başına bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Çünkü artan üniversite kontenjanları, pıtrak gibi çoğalan "tabela üniversiteleri", sayıları her geçen gün artan özel üniversiteler vb. barınma sorununu katlıyor. Türkiye'de 8,24 milyon yükseköğretim öğrencisi var. Bunların 7,6 milyonu devlet üniversitelerinde okuyor. KYK yurtlarının kontenjanı ise 2020'de sadece 703 bin iken bu yıl 695 bine düşmüştür. Yani milyonlarca öğrenci barınma sorununu kendi başına çözmek zorunda bırakılıyor. Bu ise öğrenciyi tarikat ve cemaat yurtlarına, özel yurt ve apartlara mahkum etmek, emlak simsarlarının eline bırakmak anlamına geliyor.

REJİM ŞİRKETLERE MİLYONLAR AKITIYOR

Sorun bu kadar vahim bir hal almışken, AKP-MHP rejimi "süslü" bir tablo yayınladı. Tabloya göre yeni yurtlar yapılmış, kontenjanlar artmış ve barınma sorunu "çözülmüş"tür! Bu sahtekarlara göre barınma diye bir sorun yok!

Sermaye devleti elbette yeni yurtlar yapıyor. Ancak bunları barınma sorununu çözmek için değil, saray rejiminin aparatı olan inşaat firmalarına rant ve talan kapısı açmak için yapıyor. Örneğin Isparta'daki Süleyman Demirel Üniversitesi'nin yakınlarında geçtiğimiz yıllarda 2 bin 500 öğrenci kapasiteli bir KYK yurdu vardı. Bu yurt şehir merkezine uzaklığından ötürü öğrenciler tarafından çok tercih edilmiyor. Buna rağmen 4 bin 800 kapasiteli bir erkek öğrenci yurdu ile 5 bin kapasiteli bir kız öğrenci yurdu daha özel bir şirkete yaptırıldı. Oysa Süleyman Demirel Üniversitesi'nin 2 bin 500 yüz kontenjanlık yurdu dahi tam dolmuyor. Hal böyleyken 9 bin 800 kişilik iki yeni yurt yaptırılması, öğrencilerin barınma sorununu çözmekten ziyade söz konusu inşaat firmasına bir rant kapısı açmaktan başka bir anlam taşımıyor. AKP-MHP rejimi halen boş yataklar için özel şirketlere milyonlarca lira akıtıyor.

2021 verilerine göre bir milyona yakın öğrencinin eğitim gördüğü İstanbul'da ise KYK yurtlarının yatak kapasitesi sadece 25 bin, özel yurtların yatak kapasitesi ise 75 bindir. Geriye kalan yüz binlerce öğrenci ise tarikat ve cemaat yurtları ile emlak simsarlarına havale ediliyor. Bu arada KYK yurtları da zamlanırken, saraylarda sefahat süren mafya-

tik rejimin efendileri; öğrencilere verilen 650 liralık kredi ile barınma, beslenme, ulaşım, eğitim materyalleri, kültür sanat gibi ihtiyaçların karşılandığı masalını anlatıyor.

Barınma sorunu, gelinen yerde yüz binlerce üniversitelinin eğitim hakkının gaspına neden oluyor. 2021 yılı eğitim döneminde yakıcı bir krize dönen bu sorun on binlerce üniversitelinin okulu bırakmasına, dondurmasına veya fiili olarak üniversitelerin dışında kalmasına neden oldu. Pandemi öncesindeki verilere göre 5 yıl da 1 milyon yüz bin öğrenci masraflarını karşılayamadığı ve geçinemediği için üniversiteyi bırakmıştır. Barınma krizi ve hayat pahalılığının artmasıyla gençliğin maruz bırakıldığı sorunların daha da derinleştiğini öngörmek güç değildir.

BARINMA SORUNU PARALI EĞİTİM UYGULAMALARININ BİR SONUCUDUR!

Bugün yükseköğrenim öğrencileri için bir kriz halini alan barınma sorunu paralı eğitimin dolaysız sonuçlarından biridir. Mesele hiç de öğrencinin kafasını sokacağı bir çatı, yatacağı bir yatak bulması ile sınırlı değil. Bugün bu sınırda tartışılıyor, en kaba tabiri ile “nerede yatacağız” sorusuna indirgeniyor olabilir. Oysa bu sorunun da temelinde kapitalist sistemin eğitime biçtiği rol vardır. Kapitalist sistem eğitim alanını toplumsal bir ihtiyacı karşılamaktan çok sermayedarlar için kârlı bir pazar olarak görüyor. Dolayısıyla eğitim hakkının kullanılabilmesi için gerekli olan temel insani ihtiyaçları yani barınma, beslenme, ulaşım, eğitim materyalleri vb. “piyasada satıyor.” Bu alışverişte işçi ve emekçi çocuklarının payına, “ödeyebilecekleri kadar eğitim” düşüyor. Yoksulluk arttıkça işçi sınıfının genç kuşaklarının eğitim hakkını kullanma imkanları da ortadan kaldırılıyor. Elbette kapitalist sistemde eğitimin niteliği de sermayenin ihtiyaçlarına göre belirleniyor. Müfredat ve icraatlarla gençliğe gerici ideolojiyi empoze eden rejim, işçi ve emekçi çocuklarına kapitalistlerin ücretli kölesi olma ya da işsiz kalma ikilemini dayatıyor.

Sermaye iktidarı bu noktada, verdiği 650 liralık kredi ve bursu bir lütuf olarak sunuyor. Yoksul işçi ve emekçi çocuklarına “650 tl’lik eğitim alabilirsiniz” diyor. Tabi bu “lütufu” sunarken “elinize dizinize dursun” demekten de vazgeçmiyor.

Oysa “eğitim hakkı” insanın insanca çalışabilme ve yaşayabilmesi için en temel haklarından biridir. Ancak rejimin pervasızca uyguladığı neoliberal politikalarla bu hak günden güne aşındırılıyor.

Barınma temel bir insani hak. Ancak kapitalist sistem eğitim alanını pazara dönüştürürken barınma hakkını da

aynı kapsama alıyor. Eğitim hakkının kullanılabilmesi için ön koşul olan bu hak, yoksul işçi ve emekçi çocukları için giderek erişilmez bir hal alıyor. Erişebilenler ise en kötü ve niteliksiz haline razı olmaya zorlanıyor! AKP-MHP rejimi KYK yurtları ile tarikat ve cemaat yurtlarını “en ucuz” diye pazarlıyor, emekçi çocuklarını gericiğin yuvası haline getirilen bu yerlere doğru itiyor. Buraları, Ortaçağ artığı dinici ideolojisini gençlere empoze etmenin imkanı olarak kullanıyor.

İşte bu yüzden barınma sorununu yalnızca öğrencilerin fiziki olarak kalacağı yer, yatacağı yatak üzerinden ele almak doğru değildir. Barınma sorunu paralı eğitim uygulamalarının doğrudan bir sonucudur. Tek başına, ayrı ele alınacak ve ayrı çözüm üretilecek bir sorun değildir. Barınma sorununa geçici çözümler elbette üretilebilir. Tarikatlara, cemaatlara peşkeş çekilmiş çeşitli binalar, israf edilen ve atıl bırakılan kamusal alanlar dönüştürülüp yurt yapılabilir. Belediyelerin olanakları seferber edilebilir. Yurtlara yapılan zamlar da geri alınabilir. Bu, barınma sorununu geçici bir süreliğine hafifletebilir ama sorunu kalıcı olarak çözmez. Sorunun kısa sürede daha ağır bir biçimde yeniden ortaya çıkmasını engelleyemez. Sermaye iktidarı ilk bulunduğu fırsatta bütün bu geçici çözümleri rafa kaldıracaktır. Çünkü barınma sorunu genel olarak eğitimin kapitalist piyasaya açılmasından kaynaklanmaktadır.

Elbette gençlik barınma hakkı için mücadele yürütmelidir. Sorunu ağırlaştırıcı rejime belli alanlarda geri adım atılabilmek için bu mücadele şarttır. Bununla birlikte bu mücadele, doğrudan kapitalist sistemin eğitime dönük uygulamalarını da hedef almalıdır. Barınma sorununun paralı eğitim uygulamaları ile bağına kurmadan verilecek bir mücadele en iyi ihtimalle geçici çözümler sağlayabilir. Sorun özü itibarıyla yerli yerinde kalır. Çünkü barınma krizi kapitalist sistemin yapısal sorunlarından biridir. Barınma krizini yaratan sistem, yarın bunun yanına başka sorunlarını da ekleyecektir. Geniş gençlik kesimlerinin ortak ve yakıcı sorunu olan eğitim hakkı, bugün barınma krizi ile, yarın bir başka kriz ile kendini gösterecektir. İşte bu yüzden eğitim hakkı sorunları kapitalist sistemi ve sermaye düzenini hedef alan bütünlüklü bir bakış açısıyla ele alınmalıdır.

İki yılın ardından üniversitelere dönen gençlik bu krizler yumağına karşı bağrında önemli bir mücadele dinamiği biriktirmiştir. Gençlik içerisinde eğitim hakkının parasız, nitelikli, ulaşılabilir olmasına dönük bir bilinç oluşturmak ve bu ekseninde mücadeleyi büyütmek geleceği kazanmak için olmazsa olmazdır.

“Boş ceviz”

Türkiye’de mevcut sistem işçi ve emekçiler için çoktandır çekilmez hale gelmiş bulunuyor. Son süreçte muhalefetteki burjuva partiler (Millet İttifakı, Gelecek ve Deva vb.) sistemi yeniden onarmak için canhıraş bir çaba içinde. Erdoğan’ın tek adam rejimine karşı seçime endekli “parlamentar sisteme dönüş” çalışmaları yoğun şekilde sürüyor.

Öte yandan Erdoğan ve Bahçeli de kerameti kendinden menkul tek adama dayalı (Başkanlık Sistemi) ucubeliği sürdürme kararlılığı sergileyip duruyorlar. Çünkü her ne kadar Erdoğan “Geri dönüş yok” dese de duvara tosladığını ve kendi tabanında da hızlı bir erime ve güven kaybı yaşadığını yapılan kamuoyu araştırmaları yansıtıyor.

Geçenlerde, Erdoğan’ın Pandora kutusu, eski Başbakan, kaybedip yenilgiye doymayan “düşük profilli aday” Binali Yıldırım bir TV muhabirinin “Efendim, hepimiz sizi bekliyorduk” sorusuna yerinde bir cevap verdi: “Hayrola?” Muhabir, “Muhalefet parlamenter sisteme geri dönüşte ısrar ediyor. Ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan ‘Başkanlık sisteminden geri dönüş yoktur’ dedi” mealinde bir soru sordu hayrolacı Binali’ye. O da “Bu sistem kendisini geliştirecek” deyiverdi. Yıldırım bu söylemi ile sistemin iflasının üzerini örtmek ve gerçekleri gizlemek için gelişimden dem vurup, kendi tabanını motive etmeye çalışıyor.

ERDOĞAN’IN TESPİTİ DOĞRUDUR!

“Geri dönüş yoktur” tespiti bir bakıma doğrudur. Zira Erdoğan ve AKP’nin 19 yıllık süreci tam bir ceviz kurdu hikayesidir. Birçok insan bu dönüşü olmayan “fetih” kıssasını biliyordur muhak-

kak. Genç, cılız, çevik, açıktan gözleri hırs bürümüş bir meyve kurdunun trajik fetih hikayesidir bu. Hikaye, Erdoğan’ın neden “Bundan dönüş yooooktur” diye bağırıp durmasını da açıklıyor.

Ceviz kurdu, gireceği kadar bir delik açarak cevizin içine girer. Cevizin içi insan beynine benzer, kurt başlar onu yemeye. Yedikçe şişmanlar. Karnı büyür. Yeterince yükünü tutup doyunca gitmek ister ama açtığı delikten çıkamaz. Daha da kötü olanı; içi yenilen ceviz de kurumuş ve sertleşmiştir, o deliği genişletme artık imkansızdır. Delikten geçip çıkmak için tek çare, zayıflamayı beklemektir. Obur kurt aç kaldıkça zayıflar, eski cılız haline döner. Ve bir gün çıkar. Ama çıktığında mevsim bitmiş, ortada aç ve cılız bir kurtçuk ile bir içsiz ceviz (bir ülke) kalmıştır.

İşte malum “şahsım”da da doyma sensörleri arızalı olduğu için “dönüş yok” diyor. Durum bu. Kurtçuk çıktı çıkmasına ama önu kış, herkes aç açta. Artık kendini çekiştirerek, ayaklarını sürterek kımıldamaya çalışıyor. Hafıza deseniz karışık. Üzerinde kaldıramayacağı bir ton “metal yorgunluğu” var artık. “Dönüş yoktur” demesi cevizin boş olduğunu bilmesi ve ölümcül sonucu görmesinden hareketle yeniden hayatta kalmasını sağlayacak bir zaman kazanma, durumu uzatma çabası ve kuyruğu dik tutma çırpınısıdır.

“Dönüş yoktur”un bizdeki anlamı “elbette ki” Nazım’ın şu dizelerinde ifade ettiği gibidir:

“Çünkü ölüm vurdu damgasını alınlarına:

- çürüyen diş, dökülen et,
bir daha geri dönmek üzere yıkılıp gidecekler.”

Liseli gençlik iktidarın korkularını büyütüyor

Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından başlatılan "Terörü hep birlikte durdurabiliriz projesi"ne Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri de dahil edildi. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullara gönderilen bir yazıda, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri ile rehber öğretmenlerin proje kapsamında emniyet tarafından verilecek konferansa katılmaları istendi. Söz konusu konferanslar raha önce kamu çalışanlarına, müftülere ve üniversite öğrencilerine veriliyordu.

Projenin amacı, "Devlete olan güven ve desteğin güçlendirilerek terörle mücadelede halk desteğinin artırılması, terör örgütlerinin propagandalarının etkisiz hale getirilmesi, bu örgütlere karşı toplumsal refleks ve bilincin geliştirilmesi" olarak tanımlanıyor. Bilindiği gibi, sermaye devletinin "terör" ve "terörist" yelpazesi fazlasıyla geniş. Bizzat AKP-MHP iktidarının baş temsilcilerinin, ağızlarını her açtıklarında bir akademisyeni, kadınları, işçileri, emekçileri, liseli ya da üniversiteli gençliği, kısacası hakları için sokaklara çıkan her kesimi bu kefeye koyduğunu biliyoruz. Buna karşın İŞİD veya Taliban gibi terör örgütlerinden ise "öfkeli gençler" olarak bahsetmelerini ya da "Taliban'ı tanıyacağız" söylemlerini hatırlamak için hafızalarımızı çok da zorlamamız gerekmiyor.

Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından başlatılan ve çeşitli meslek gruplarına yayılarak adeta "seferberlik" havası estiren bu projelerin nerelere hizmet ettiği ortadadır. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün konferanslarına katılacak olan lise öğretmenlerine anlatılacak "teröristler", muhtemeldir ki oluşabilecek herhangi bir toplumsal süreç ve hareketliliğe katılacak olan liseli öğrencilerdir. Bu projeyi liselerde yaygınlaştırma çabası, liseli gençlik içinde biriken öfke ve mücadele dinamiklerinden duyulan kaygıdan bağımsız değildir.

LİSELİ GENÇLİK İÇİNDE BİRİKEN ÖFKE

Pandemi ile birlikte başlatılan uzaktan eğitim sürecinin en büyük mağdurlarından olan kesimlerden biri de liseli gençlikti. Liseli gençliğin pandemiden önce zaten süregelen çeşitli sorunları pandemi ile birlikte daha da derinleşti ve bunlara yenileri eklendi. Bizzat MEB yetkilileri tarafından seçilmiş sayılı öğ-

rencinin baz alındığı uzaktan eğitim verilerinde kusursuz bir tablo çizmeye çalışılsa da gerçeklerin kısa sürede açığa çıkma gibi bir özelliği vardır. Gerçek tabloya baktığımızda ortaöğretimde uzaktan eğitime ulaşamayan 8 milyonu aşkın öğrenci olduğunu görüyoruz. Bu süreçte uzaktan eğitime uygun teknik ekipmanlar öğrencilere sağlanmadı, liseli gençliğin eğitim hakkı doğrudan gasp edildi. Çoğu liseli için okulundan ayrı kaldığı 1,5 senelik dönem, eğitim masraflarını karşılayabilecek işlerde çalışabilmenin "fırsatına" dönüşmüş oldu. Keza meslek liseliler uzaktan eğitim sürecinde okullarındaki atölyelerde devam eden üretimi sürdürürebilmek için okula gitmek zorunda bırakıldı.

Öğrencilere "gelecek kapısı" olarak lanse edilen yükseköğrenime giriş sınavları ise adeta fiyaskoya dönüştü. Liseliler bu süreçte büyük bir mağduriyet yaşadı, belirsiz sınav tarihlerinin yaratmış olduğu strese maruz bırakıldı. Sınavlar, öğrencilerin telafi eğitimleri ya da sağlıklı sınav ortamı koşulları gözetilmeksizin, yalnızca turizmin çıkarları doğrultusunda belirlendi. Sınav tarihleri sürekli olarak değiştirildi. Sınav sistemi zaten başlı başına bir sorun alanı olarak karşımızda duruyorken, pandemi koşullarında sınavla girecek milyonlarca öğrencinin sağlığı ve emekleri adeta hiçe sayıldı.

Liselilerin pandemi döneminde eğitim hakkı gasp edildiği gibi yüz yüze

eğitime geçilmesi ile birlikte sağlık hakları da gasp edildi. Nitekim MEB, hiçbir okulda eğitimin virüsten kaynaklı durdurulmadığına dair açıklamalarda bulunsa da neredeyse hergün çeşitli okullardan karantina altına alınan sınıfların haberlerini duyuyoruz. Yüz yüze eğitim sürecinde okullar sağlıklı koşullarda, hiçbir önlem alınmadan açıldı.

Genel tabloya ise dinci-gerici AKP iktidarının eğitimi teslim almaya yönelik çabalarının bir sonucu olarak liseli gençliğin on yıllardır sistematik bir şekilde maruz kaldığı gerici politikalar hakim. Müfredat her geçen gün gericileştiriliyor, seçmeli ders adı altında liselilere dini eğitim zorunlu kılınıyor. MEB tarikat ve cemaatler ile iş birliği içerisinde giriyor, protokoller imzalıyor. Tarikat ve cemaatler liselerde cirit atıyor, konferanslar gerçekleştiriyor, çeşitli etkinlikler yapıyor, stantlar açıyor, afişler asıyor. Lise çevrelerinde bulunan cami imamları din derslerine öğretmen olarak dahil oluyor. Eğitime ayrılan bütçenin aslan payı, imam hatip ve meslek liselerine ayrılıyor. Milyonlarca işçi-emekçi çocuğuna evlerinin yakınındaki imam hatip lisesine ya da meslek lisesine gitmek dışında başka bir tercih bırakılmıyor.

Liseli gençlik toplumsal sorunlardan da muaf değil ayrıca. Ekonomik, siyasi ve sosyal krizlerin bizzat muhatabı olan liseliler, bu krizlerden paylarına düşeni fazlasıyla alıyorlar. Bugün en yakıcı so-

runlardan olan gelecek ve özgürlük kaygısı, liselilerin de temel kaygısıdır. Tüm bunların yansımaları en basit haliyle sosyal medyada paylaşım rekorları kıran sokak röportajlarında izlediğimiz liselilerin kurduğu cümlelerden dahi görebiliyoruz. Yakın zamanda, 15 yaşında meslek lisesi öğrencisi olan bir lisenin kurduğu cümleler, gençliğin yaşanan sorunlardan bağımsız bir yerde durmadığını ve bu sorunlara karşı öfke biriktirdiğini gözler önüne seriyor: "Ben 15 yaşındayım. Doğru düğün et yiyemiyorum. Defterimi haftalık harçlığımı yemeden almaya çalışıyorsam bunun suçlusu iktidardır... 2 arkadaşım kafede çalışıyor, sırf okul harçlıklarını çıkarabilmek için. Benim okul çantam 6. sınıftan kalma, altımda kot pantolonu halama para olarak aldım. Üstümdeki okul formasının bir yedeği yok, 1 haftadır bunu giyiyorum. Bunlar en basiti. 3000 TL ile 4 kişi geçiniyoruz."

Yine sosyal medyada en çok paylaşılan ve konuşulan bir videoda bir başka liseliyi Tayyip Erdoğan'ı tiye görüyoruz. Orman yangını, sel ya da deprem gibi her toplumsal felakette, adeta kitleler ile dalga geçmesine insanların kafalarına çay fırlatan Erdoğan canlandırılıyor videoda. Sınıf başkanı olarak seçilen lisesi, Dombra eşliğinde arkadaşlarına çay fırlatmaya başlıyor. Eğlencesine yapılmış gibi görünen bu videoda aslında lisesi gençliğin yaşanan olaylara karşı duyarlılığı ve tepkileri yansıyor.

Türkiye'de liseli gençliğin toplumsal sorunlara dair duyarlılığı Türkiye devrimci gençlik hareketi tarihinden ayrı ele alınmaz. 12 Eylül askeri faşist darbesinin ardından yaşlı büyütülerek asılan meslek lisesi öğrencisi Erdal Eren, bunun somut bir örneğidir. Yakın geçmişte baktığımızda ise liseli gençliğin Haziran Direnişi'nin en ön saflarında olduğunu görüyoruz. Haziran Direnişi'nin ardından yaşanan Berkin Elvan, Özgecan Aslan, Soma gibi toplumsal süreçlerde liseli gençliğin gerçekleştirdiği kitlesel yürüyüşler, ders boykotları iktidarı halen daha tedirgin ediyor.

İktidarın korkuları boşuna değildir. Ciddi bir öfke biriktiren liseli gençlik, günü geldiğinde ve akacak bir kanal bulduğunda, özgün eylemleri ile yine kendinden söz ettirecektir.

Liselerde eğitim ve salgın ile ilgili görüşler

Eğitim alanında kaos sürüyor. Yeterli tedbirler alınmadan yüz yüze eğitim verilmesi sonrası virüs okullarda yayılmaya devam ediyor. 1,5 yıl boyunca AKP-MHP iktidarının eğitim politikaları ve hazırlık yapılmaması nedeniyle öğrencilerin eğitim hakkı gasp edildi. Eğitim hakkı gasp edilen öğrencilerin yüz yüze sınav ısrarı nedeniyle sağlık hakkı yok sayıldı.

Yüz yüze eğitim başladı ancak tüm sorunlar olduğu gibi duruyor. Ümraniye'de liselilere okullarındaki durum, eğitim ve salgın konularındaki düşüncelerini sorduk...

Çengelköy Anadolu Lisesi 11. sınıf öğrencisi: Eşit ağırlık bölümündeyim. 1,5 yıl kayıp ile okula başladık. Uzun süre sonra yüz yüze eğitim görüyoruz. Tedirginim. Tedirginliğin sebebi hem ailemi hasta etme ihtimalim hem de 1,5 yıl yeterli eğitim alamadığım için arkadaşlarım arasında başarısız olma kaygısı. Ama okula başladıktan sonra gördüm ki bütün sınıf arkadaşlarım benimle aynı seviyede. Hepsi için 1,5 yıl kayıp olarak geride kaldı. Birbirimizden farkımız yok. Sadece ekonomik durumu biraz daha iyi olan arkadaşlar bu süreçte özel derslerle 1,5 yılı telafi etme konusunda daha şanslı. Çoğunluğumuz ise o kadar şanslı değil ve kendi çabalarımızla geçmişte öğrendiklerimizi unutmamaya çalışmışız.

Tedirginliğimin asıl sebebi bu ama bu tedirginliğe sebep olan ise ülkenin geldiği durum. Hiçbir yerde önlem alınmıyor. Okullarda da önlem alınmadığını biliyorduk ama eğitimin yüz yüze olması ile birlikte bu gerçekliliği açıkça görmüş olduk. Mesela sınıflarımız 40 kişilik. Kırk kişilik sınıflarda ne kadar önlem alınabilir ki? Mecburen iki kişilik sıralarda oturuyoruz. Hocalarımız ders arasında çok yaklaşmamız için uyarıyor ama yan yana otururken ne kadar mesafe koyabiliriz ki? Aynı şekilde tuvaletleri yüzlerce kişi kullanıyoruz, bazen sabuna bile ulaşamıyoruz. İster istemez beraber teneffüslere çıkıyoruz ve ne kadar uyarı yapılsa da okulda bir önlem alınmadığı için öğrenciler de daha rahat davranıyor. Çünkü pandemiden önceki sınıflarla şu anki sınıflar arasında bir fark yok. Her şey aynı ama bizden farklı şeyler bekliyorlar.

Okulumuzda birçok sınıfta korana vakası çıktı ama 2. pozitif vakası olmadığı için karantinaya alınmıyor sınıflar. Me-

sela benim sınıfımda pozitif vaka 10 gün önce çıktı ama tek bir vaka olduğu için karantinaya alınmadık. Okula bu koşullarda gitmeye devam ediyoruz.

Ben en son 9. sınıfa gidiyordum ve temel dersleri alıyordum. Sonra pandemi sürecine girdik. Eğitim online oldu, sonra tekrar yüz yüze oldu. Önlem alınmadığı için vakalar arttı, sonra tekrar online eğitime geçildi. Bir süre sınavların nasıl yapılacağı tartışıldı, sonra okulda yüz yüze sınava girdik. Karışık ve yorucu 1,5 yıl oldu. Biz de öğrenciler olarak tükendik. Bir ara telafi ders vereceğiz dediler ama zaten normalde de uzaktan eğitimden çok bir verim alamadık. Aynı şekilde telafi dersler de çok anlamlı olmadı.

Pandemi süreci hedeflerimi yok etti. Birkaç yıl önceye kadar başarılı bir öğrenci olmak güzel bir üniversiteye yerleşmek ilk hedefimdi. Hatta hayalimdi. Ama artık olsa da olur olmasa da olur diyorum. Üniversitede hangi bölümü okursam okuyayım işsiz kalacağım ya da iş bulmak için çok çabalayacağım. Belki de iş ararken okuduğum yıllara verdiğim emeğe lanet edeceğim. Artık üniversite okumak maalesef ki kurtuluşumuz olmuyor. Üniversite okumamın tek sebebi diplomam olsun. Bu ülkede bir kadın olarak elimde bir diploma olsun bakış açısı ile bakıyorum. Açıkçası ailem de okumamı istemiyor. Çünkü çevrelerinde yıllarca üniversite okuyup, yıllardır iş bulamayan ya da asgari ücrete işe başlayan onlarca örnek var. Üniversitede kalacak yer, okul masrafı vs. gibi sorunlar yaşayacağımı düşünerek çok üniversite hayalim yok. Zaten son yıllarda yapmak istediğim bir meslek de yok.

Sarıyer Cevat Koçak Anadolu Lisesi'nden bir liseli: Eğitimin yüz yüze başlamasını istiyorduk. Çünkü 1,5 yıldır online ders yapıyoruz. Açıkçası verimli olduğun düşünmüyorum. Televizyon karşısında boş boş oturmak gibi bir şey. Arada ödev falan yaptık ama anlamakta zorluk çektim. İnternete giremediğimiz oldu. Ders sırasında kesintiler oldu. Düzenli bir çalışma yapamadık. Şimdi dersler başlayınca gördüm ki hiçbir şey öğrenememişim.

Şimdi de maskeyle ders yapmak oldukça zorluyor. Bir yandan hasta olacağım tedirginliği yaşıyorum, bir yandan aileme bulaştıracağım şüphesi... Sadece okulda da değil. Okula giderken kullandığım otobüs, minibüs de çok kalabalık. Şimdi 9. sınıflarda 4 şube vardı, 3'ü kapatıldı. 10'larda 9 sınıf var, 4'ü kapalı. Online devam ediyorlar. Okulda sular akıyor. Çok fazla sorunumuz var.

Bu durum daha da kötüye gidecek. Sınavlara hazırlanacağız ve nereden başlayacağımızı bilmiyorum. Sosyal medyada fazlaca kampanya yapıldı. Ama bunlar yeterli değil, daha fazlası için mücadele etmemiz gerekecek.

Sancaktepe Ömer Halis Demir Anadolu Lisesi 11. sınıf öğrencisi: Sayısal bölümde okuyorum. Başarılı bir öğrenci olduğumu düşünüyordum. Ama salgınla geçen sürede online eğitimden bir şey anlamadığımı fark ettim. Çok stresli ve üzgünüm. Dersleri nereden toparlayacağımızı bilmiyorum. Telafi yüz yüze dersler yapılmadan yeni dönemin müfredatına geçtik. Sadece ben de değil, tüm sınıf gerilemişiz. Örnek sınıflardan biriydik. Okuldan uzaklaşınca derslerden soğudu-

ğumu gördüm.

Okulumuzda 3 sınıf karantinada. Ve 14 gün boyunca online ders yapacaklar. Biz de sınıfta tedirginiz. Seneye sınava gireceğim. Tekrar bir karantina ya da online eğitim beni daha da geriye itecek. Salgınla ilgili önlemler artırılmalı, sınıf mevcudu düşürülmeli. Başka türlü bu eğitimden hiçbir şey olmaz. Bizden de olmaz.

Sancaktepe Eyüp Sultan MTAL'den bir liseli: Online derslerle 7. sınıfa bitirip 8. sınıfa geçtim. 8. sınıfta iki gün okula gidip, 2 gün de hafta sonu kurslarına katılmaya çalıştım. Online derslerden hiçbir şey anlamadım. Ve zor bir LGS sınavına girdim. Sonuçta meslek lisesine geldim. Hemen bölüm seçtik. Hayatımın bu kadar hızla farklılaşacağını düşünmedim. Ortaokul bir anda bitti ve liseli oldum. Beni neler bekliyor bilmiyorum. Hala okula gitmeye alışamadım.

Uzak bir okula gidip geliyorum. Bize maske, mesafe diyorlar. Okula giden otobüsleri görmeyi isterim. Zaten sayısı az ve kalabalık...

Üsküdar'da bir meslek lisesi öğrencileri:

- Geçtiğimiz sene 9. sınıfa başladım. Okula gidemediğimiz için alışamadık. Genel derslerden bir anda meslek derslerine geçiş yaptık. Şimdi de sınıfta 4 arkadaşımız karantinada. Tedirgin bir şekilde okula gidiyoruz. Derste tek düşüncem hasta olmadan eve gelmek.

Online eğitimden de hiçbir şey anlamadım. Zaten kardeşlerimle sırayla derslere girmek zorunda kaldık. Dersleri takip edemedik. Bu şekilde nasıl okuyacağız? Bize ya hasta olmayı göze al ya da okuma deniyor. Ben eğitim hakkımdan vazgeçmek istemiyorum. Okullarda önlem alındı deniyor, biz o önlemleri hiç görmedik. Geleceğimizi ve sağlığımızı hiçe saymayız.

- Ben Üsküdar'da bir meslek lisesindeyim. Bizim sınıfımızda iki tane pozitif arkadaş çıktı. Karantina başlamadı. Sonra ben ve bir arkadaşım daha pozitif çıktık. Ben tüm aileme hastalık bulaştırdım. 14 gün karantinada kaldık.

Ben de geçtiğimiz sene liseye başladım. LGS sınavına nasıl girdim neler yaptım hatırlamıyorum. Lise 1 de online eğitimle geçti. Liseye gideceğim için heyecanlanıyordum. Pek beklediğim gibi olmadı.

Hayattan ve okuldan pek umutlu değilim. Lisemiz pazarlama lisesi. Okulun altında staj yapacağımız "mağazalar" bile hazır. Mezun olunca da en fazla burada çalışsınız diyorlar. Ama ben geleceğe umutlu bakmak istiyorum. Bu sistemin değişmesi gerektiğini düşünüyorum.

İŞÇİ

EMEĞİMİZ VE
ÖZGÜRLÜĞÜMÜZ

EMEKÇİ

MITİNGİ

24 EKİM
PAZAR
SAAT 15.00

**KARTAL
MEYDANI**